

STORTINGET

Innst. 6 S

(2018–2019)

**Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019,
kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)**

Prop. 1 S (2018–2019)

Innhold

	Side
1. Sammendrag	1
1.1 Innledning	1
1.2 Regjeringens budsjettforslag.....	1
1.3 Stortingets vedtak om rammesum.....	5
2. Komiteens merknader	5
2.1 Komiteens generelle merknader	5
2.1.1 Generelle merknader fra Høyre og Fremskrittspartiet.....	5
2.1.2 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet	6
2.1.3 Generelle merknader fra Senterpartiet	8
2.1.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	10
2.2 Merknader til de enkelte kapitler	11
2.2 Kap. 45 Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter	11
2.3 Likestilling.....	61
2.4 Om anmodningsvedtak.....	61
3. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 5	63
4. Forslag fra mindretall	69
5. Komiteens tilråding	69

STORTINGET

Innst. 6 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 1 S (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Peter Frølich, Guro Angell Gimse og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Geir Inge Lien og Emilie Enger Mehl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, fremmer i denne innstillingen forslag til bevilgninger på statsbudsjettet for 2019 under de kapitler som er fordelt

til komiteen under rammeområde 5 ved Stortingets vedtak 16. oktober 2018, jf. Innst. 1 S (2018–2019).

Komiteinnstillingen omfatter alle administrasjons-grener under Justis- og beredskapsdepartementet med unntak av kap. 480 Svalbardbudsjettet, samt kap. 490/3490 Utlendingsdirektoratet og kap. 491 Utlendingsnemnda. Kap. 480 inngår i rammeområde 4 (Utenriks), mens kap. 490/3490 og 491 er en del av rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig).

Komiteinnstillingen omfatter også kap. 45 Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, som er omtalt i Prop. 1 S (2018–2019) for Finansdepartementet.

1.2 Regjeringens budsjettforslag

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslaget under rammeområde 5 slik det fremgår av Prop. 1 S (2018–2019) fordelt på kapitler og poster.

90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 5

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
Utgifter			
<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>			
45		Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter	
	1	Driftsutgifter	25 000 000
<i>Høyesterett</i>			
61		Høyesterett	
	1	Driftsutgifter	112 195 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	464 378 000
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overføres</i>	30 280 000
	50	Norges forskningsråd	42 551 000
	70	Overføringer til private	10 206 000
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 427 000
410		Domstolene	
	1	Driftsutgifter	2 530 629 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	71 935 000
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	6 735 000
414		Forlikråd og andre domsutgifter	
	1	Driftsutgifter	227 694 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	38 882 000
430		Kriminalomsorgen	
	1	Driftsutgifter	4 539 696 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	89 648 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 442 000
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	69 000 000
	70	Tilskudd.....	24 741 000
432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter	
	1	Driftsutgifter	246 704 000
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	17 967 648 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	139 507 000
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	9 189 000
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	28 163 000
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i>	128 533 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 184 480 000
	70	Tilskudd.....	62 383 000
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	5 256 000
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond.....	184 000 000
442		Polithøgskolen	
	1	Driftsutgifter	629 942 000
444		Politets sikkerhetstjeneste (PST)	
	1	Driftsutgifter	890 983 000
445		Den høyere påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter	259 057 000
446		Den militære påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter	8 909 000
448		Grensekommisæren	
	1	Driftsutgifter	5 636 000
451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	
	1	Driftsutgifter	760 355 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	7 407 000
	70	Overføringer til private	6 698 000
452		Sentral krisehåndtering	
	1	Driftsutgifter	26 398 000

			Prop. 1 S (2018–2019)
Kap.	Post	Formål	
453		Sivil klareringsmyndighet	
	1	Driftsutgifter	31 927 000
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	690 652 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 094 510 000
455		Redningstjenesten	
	1	Driftsutgifter	109 258 000
	21	Spesielle driftsutgifter	28 202 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 926 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	55 334 000
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	112 713 000
	73	Tilskudd til Redningsselskapet	103 612 000
456		Nød- og beredskapskommunikasjon	
	1	Driftsutgifter	128 755 000
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett	366 017 000
	22	Spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	97 095 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	35 176 000
460		Spesialenheten for politisaker	
	1	Driftsutgifter	47 451 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter	1 183 838 000
467		Norsk Lovtidend	
	1	Driftsutgifter	4 340 000
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	
	1	Driftsutgifter	17 179 000
469		Vergemålsordningen	
	1	Driftsutgifter	252 675 000
	21	Spesielle driftsutgifter	150 000 000
470		Fri rettshjelp	
	1	Driftsutgifter	605 701 000
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	56 440 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	109 633 000
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	61 433 000
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	25 713 000
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	1	Driftsutgifter	72 579 000
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	300 000 000
474		Konfliktråd	
	1	Driftsutgifter	139 266 000
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	19 808 000
	70	Tilskudd	12 142 000
475		Bobehandling	
	1	Driftsutgifter	104 851 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 620 000
Sum utgifter rammeområde 5			38 934 533 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3400 Justis- og beredskapsdepartementet

1	Diverse inntekter	5 483 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
3410		Domstolene	
	1	Rettsgebyr.....	257 022 000
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene.....	23 753 000
	3	Diverse refusjoner.....	1 860 000
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene.....	5 916 000
3430		Kriminalomsorgen	
	2	Arbeidsdriftens inntekter.....	90 231 000
	3	Andre inntekter.....	24 994 000
	4	Tilskudd.....	2 390 000
3432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssteder	
	3	Andre inntekter.....	1 058 000
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Gebyr – pass og våpen.....	320 956 000
	2	Refusjoner mv.....	280 624 000
	3	Salgsinntekter.....	76 614 000
	4	Gebyr – vaktelskap.....	1 986 000
	6	Gebyr – utlendingssaker.....	282 259 000
	7	Gebyr – sivile gjøremål.....	1 105 679 000
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond.....	21 258 000
3442		Politihøgskolen	
	2	Diverse inntekter.....	16 643 000
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssteder.....	18 507 000
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	2	Refusjoner.....	20 000 000
3445		Den høyere påtalemyndighet	
	2	Refusjoner.....	3 000 000
3451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	
	1	Gebyr.....	150 472 000
	3	Diverse inntekter.....	26 750 000
	6	Refusjoner.....	2 236 000
3454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Refusjoner.....	26 627 000
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon	
	1	Abonnementsinntekter.....	347 305 000
	2	Refusjoner driftsutgifter.....	39 228 000
	3	Refusjoner spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter.....	97 723 000
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.....	9 623 000
3469		Vergemålsordningen	
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter.....	4 183 000
3470		Fri rettshjelp	
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.....	4 062 000
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter.....	5 118 000
3473		Statens sivilrettsforvaltning	
	1	Diverse inntekter.....	5 000
3474		Konfliktråd	
	2	Refusjoner.....	701 000
Sum inntekter rammeområde 5			3 274 266 000
Netto rammeområde 5			35 660 267 000

1.3 Stortingets vedtak om rammesum

Ved vedtak i Stortinget 3. desember 2018 er netto utgiftsramme for rammeområde 5 endelig fastsatt til kr 35 759 167 000, jf. Innst. 2 S (2018–2019). De fremsatte bevilgningsforslagene i innstillingen bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43 femte ledd.

2. Komiteens merknader

2.1 Komiteens generelle merknader

Komiteen viser til den fremlagte Prop. 1 S (2018–2019) fra Justis- og beredskapsdepartementet om budsjettforslaget for 2019 og Prop. 1 S (2018–2019) fra Finansdepartementet når det gjelder omtale av Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter.

Komiteen viser til at regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre inngikk forlik med Kristelig Folkeparti 20. november 2018 om statsbudsjettet for 2019. Det vises til behandlingen av Innst. 2 S (2018–2019) og de respektive partiers merknader i denne innstillingen.

2.1.1 Generelle merknader fra Høyre og Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at regjeringspartiene i samarbeid med Kristelig Folkeparti har sørget for satsinger som har medført en styrking av justissektoren de siste fem årene. Regjeringspartiene har siden 2013 arbeidet aktivt når det gjelder politi, kriminalomsorg, vold i nære relasjoner, domstoler og samfunnssikkerhet og beredskap. Disse medlemmer viser imidlertid også til at justissektoren er dynamisk, og den vil til enhver tid kunne kreve både endringer og omprioriteringer.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen i budsjettet for 2019 særlig styrker beredskapen og samfunnssikkerheten. Blant annet foreslår regjeringen å bevilge 865,3 mill. kroner i 2019 for å sikre at arbeidet med nytt beredskapssenter for politiet kan fortsette som planlagt. Beredskapssenteret vil stå ferdig i 2020 og vil føre til en betydelig bedre beredskap i Norge gjennom å gi rask, effektiv og sikker innsats fra beredskapsressurserne.

Disse medlemmer vil videre vise til at regjeringen foreslår å bevilge 260 mill. kroner til å kjøpe tre nye politihelikoptre i 2019, noe som vil gi et ytterligere og viktig løft for beredskapen i Norge. Arbeidet med å kjøpe inn 16 nye redningshelikoptre til å erstatte Sea King blir videreført, og regjeringen foreslår i tillegg betydelige midler til drift, vedlikehold og modifisering av dagens redningshelikoptre. Disse medlemmer gleder seg over en samlet bevilgning på hele 3,8 mrd. kroner til redningshelikoptertjenesten, som er nok et ek-

sempel på regjeringens særlige fokus på samfunnssikkerhet og beredskap.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2019 legger til rette for en formidabel satsing på objektsikring. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til arbeidet med objektsikring med 171 mill. kroner til politiet, 17,5 mill. kroner til PST og 148 mill. kroner til datasentre i justissektoren, samt å bevilge som allerede nevnt 865,3 mill. kroner til nytt beredskapssenter. Regjeringen legger med dette opp til å følge Politidirektoratets plan, slik at alle skjermingsverdige objekt vil være innenfor de krav som følger av ny sikkerhetslov, i løpet av 2020. Disse medlemmer viser også til at dette viser at regjeringen tar arbeidet med objektsikring på største alvor og bruker Riksrevisjonens funn og anbefalinger målrettet for å sørge for at objektsikringen er tilstrekkelig og forsvarlig.

Disse medlemmer vil bemerke at politiet har blitt kraftig styrket siden 2013. Regjeringen har en målsetting om 2 politiutdannede tjenestepersoner per 1 000 innbyggere innen 2020. Det er svært gledelig at arbeidet med å nå dette målet er i rute, og disse medlemmer vil vise til at dekningsgraden har økt fra 1,71 i 2013 til 1,91 polititjenestepersoner per 1 000 innbyggere i 2018. Disse medlemmer er tilfredse med utviklingen i antall politistillinger og gleder seg over at det mellom 2013 og 2018 har vært en økning på 1 500 politiårsverk og nærmere 2600 årsverk totalt i politi- og lennsmannsetaten. Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen til politiet med 50 mill. kroner i 2019 for å legge til rette for å ansette flere polititjenestepersoner, og dette forslaget har en samlet helårsvirkning på inntil 200 mill. kroner i 2020. Dette legger opp til en fortsatt økning i politibemanningen, bidrar til bedre tjenester i hele landet og bygger opp under flere av målene i nærpolitireformen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen arbeider for å gjøre Norge tryggere og prioriterer tiltak for å bekjempe kriminalitet. Regjeringen styrker i statsbudsjettet for 2019 innsatsen mot ungdomskriminalitet og kriminelle gjengmiljøer med 40 mill. kroner, herunder 24 mill. kroner til økt politiinnsats og 16 mill. kroner til konfliktrådene. I tillegg videreføres den særlige innsatsen i Oslo Sør på 30 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at formålet er å hindre rekruttering av unge til kriminelle miljøer og sikre at unge lovbrøyttere som begår alvorlig og gjentatt kriminalitet, blir møtt med en rask reaksjon, noe som også vil være viktig for å forebygge tilbakefall. Det er viktig å styrke denne innsatsen for å hindre en negativ utvikling i ungdomskriminaliteten og gjenger, og det er avgjørende at styrkingen skjer samtidig både i forebyggingssporet og i straffesakssporet. Disse medlemmer er glade for at midlene skal gå til å styrke både barnevernet, konfliktrådet og politiet, noe som viser at regjeringen legger opp til en helhetlig og

bred innsats for å bekjempe gjeng- og ungdomskriminalitet.

Disse medlemmer vil videre vise til utviklingen i domstolene, som gjennomgår nye og viktige endringer for å tilpasse seg en digital hverdag. De tolv største tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett skal gjennom prosjektet «Digitale domstoler» fulldigitalisere saksbehandlingen, og disse medlemmer er tilfredse med at det for 2017 foreslås en bevilgning på 40 mill. kroner, slik at det totalt siden 2017 er bevilget 105 mill. kroner til prosjektet. Gevinstene av både digitalisering og utviklingen av juryordningen i 2018 vil utgjøre et utvidet økonomisk handlingsrom fremover, og det blir også foreslått å øke bevilgningen til teknisk utstyr i domstolene med 13 mill. kroner for å sikre mer effektiv og stabil teknisk drift i domstolene. Disse medlemmer vil vise til at det også foreslås 2,1 mill. kroner til å etablere et lokale i Oslo tingrett for å kunne behandle graderte opplysninger til og med hemmelig, for å øke kapasiteten til gjennomføring av rettsmøter i tråd med kravene som sikkerhetsloven med forskrift oppstiller.

Disse medlemmer gleder seg over utviklingen i kriminalomsorgen siden 2013. I 2013 stod 1 200 personer i soningskø i Norge, mens det i dag er rundt 100 personer som venter på å få sonet sin dom. Dette innebærer at soningskøen i praksis er avviklet, og det er i dag overkapasitet på fengselsplasser med lavere sikkerhetsnivå. For første gang på flere tiår er dermed soningskøen i Norge borte, og disse medlemmer gleder seg over at regjeringen har prioritert både å redusere soningskøen og øke kvaliteten i kriminalomsorgen siden 2013. Det har blitt etablert flere fengselsplasser samtidig som mange legges ned på grunn av dårlige forhold, flere soner med elektronisk kontroll, og bruken av straffegjennomføring i institusjon har økt. Det utdannes samtidig flere fengselsbetjenter ved KRUS, noe som vil gi fengslene flere ansatte i fremtiden. Disse medlemmer vil vise til at kapasiteten er økt med 255 plasser siden 2013, i tillegg til at det bygges 300 plasser ved nytt fengsel i Agder. Flere soner også i behandlingsinstitusjon, og i år foreslår regjeringen å utvide ordningen med bøteteneste til hele landet. Dette bidrar til en overkapasitet på 250 plasser på lavsikkerhet.

Disse medlemmer viser videre til at for å følge opp regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet foreslås det bevilget 11 mill. kroner i 2019 til et pilotprosjekt ved Bjørgvin fengsel. Pilotprosjektet skal prøve ut en ny modell for avrusing, og det vil styrke tilbudet om avrusing og livsmestring for innsatte i fengsel. Kriminalomsorgen har ikke kompetanse til å håndtere avrusing som ellers i samfunnet utføres av helsepersonell, og avrusingstilbudet for innsatte er i dag mangelfullt. I dette pilotprosjektet skal det derfor prøves ut en ny modell for avrusing, hvor helsepersonellet gjennomfører avrusingstilbudet inne i fengselet. Disse medlemmer vil

vise til at regjeringen har styrket rusmestringstilbudet for innsatte på flere viktige områder, blant annet ved å utvide og gjøre Narkotikaprogram med domstolskontroll landsdekkende, etablerte tre nye rusmestringsenheter etter stifinnermodellen og styrke tilskuddet til fengselshelsetjenesten. Dette viser at regjeringen tar arbeidet med å styrke avrusingstilbudet for innsatte på alvor.

Disse medlemmer vil vise til at regjeringen i statsbudsjettet for 2019 også foreslår å etablere en ny nasjonal forsterket fellesskapsavdeling ved Ila fengsel og forvaringsanstalt avd. H for innsatte med sterk aggressiv adferd og psykiske lidelser. Denne avdelingen skal bidra til å forebygge og hindre langvarig isolasjon for alvorlig psykisk syke innsatte og er avgjørende for å bedre forholdene for innsatte med alvorlige psykiske lidelser. Dette er et viktig ledd i arbeidet med å styrke innholdet i soningen for de innsatte og viser at regjeringen tar dette arbeidet på største alvor.

Disse medlemmer viser til budsjettforliket for 2019 som ble inngått mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti. Disse medlemmer viser til at det foreslås 10 mill. kroner til å styrke bemanningen og innholdet i kriminalomsorgen og sikkerhetstiltak for ansatte og innsatte. Videre er det enighet om at Kleivgrend fengsel skal opprettholdes, noe det er satt av 10,2 mill. kroner til. Totalt styrkes kriminalomsorgen med 20,2 mill. kroner i årets budsjettforlik. Disse medlemmer viser videre til at det foreslås bevilget 10 mill. kroner til domstolene for å redusere saksbehandlingstiden. Videre styrkes politiet ytterligere med 40 mill. kroner til etterforskning av vold og overgrep mot barn i tillegg til 10 mill. kroner til Statens Barnehus. Disse medlemmer er videre positive til at hjelpetelefonen til ofre for menneskehandel nå blir fullfinansiert, samt at frivillige organisasjoner som arbeider med å bekjempe vold og overgrep i nære relasjoner, får et løft på 7,5 mill. kroner. I tillegg styrkes tilskuddspotten med søkbare midler med 2,5 mill. kroner, og de frivillige organisasjonene som tilhører kap. 440, styrkes i dette forliket med totalt 10 mill. kroner. Alt i alt er kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten styrket med 60 mill. kroner.

2.1.2 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil forebygge og bekjempe kriminalitet. Forbrytelser skal oppklares raskt, og lovbrøtere skal straffes med straff som virker, og de skal rehabiliteres. Ofre for alvorlig kriminalitet og deres pårørende skal tas vare på. Kriminalpolitikken må forebygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabiliterer mer effektivt. Disse medlemmer vil føre en politikk som er tøff mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet. Vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep er alvorlig kriminalitet

og et stort samfunnsproblem. Disse medlemmer mener at tiltak mot vold og overgrep i nære relasjoner trenger ytterligere styrking. Overgrep og vold gjør barn og voksne syke og har alvorlige konsekvenser for livskvaliteten til dem som rammes. Kostnaden for den enkelte og for samfunnet er betydelig. Disse medlemmer viser til Vista Analyses tall fra 2012, som viste at vold i nære relasjoner koster det norske samfunnet mellom 4,5 og 6 mrd. kroner.

Disse medlemmer vil påpeke at den såkalte opptrappingsplanen fra regjeringen verken er konkret, forpliktende eller i tilstrekkelig grad finansiert. Den har store mangler og har fått omfattende kritikk fra blant annet Barneombudet og Unicef.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår et krafttak mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep og setter av 1,1 mrd. kroner ut over regjeringens forslag innenfor flere rammeområder. Disse medlemmer vil videre vise til Arbeiderpartiets alternative justisbudsjett hvor det foreslås å styrke Statens Barnehus, Kontoret for voldsoffererstatning, Konfliktrådet, ECPAT Norge, Gatejuristen og krisesentersekretariatets ROSA-prosjekt. I tillegg vil disse medlemmer vise til at Arbeiderpartiet foreslår et solid løft for etterforskning. Disse medlemmer mener også en styrket kapasitet i politidistriktene er avgjørende for å forsterke arbeidet mot vold og overgrep i hele landet og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett.

Disse medlemmer har høye ambisjoner for justissektoren, for økt beredskap og for et tryggere Norge. I Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslås det derfor å øke rammene til justissektoren med 637,7 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet skal satse på politiet og den sivile beredskapen, løfte kriminalomsorgen og styrke rettssikkerheten for alle. Det må føres en politikk som setter politiet i stand til å møte morgendagens kriminalitetsbilde, som er i endring.

Disse medlemmer står fast ved forliket om «Nærpolitireformen». Disse medlemmer viser til at regjeringen ikke følger opp enigheten i forliket. Disse medlemmer mener grunnleggende premisser og enighet om et styrket nærpolti, klare krav til lokale prosesser og tiltak for kultur og ledelse er brutt. Disse medlemmer mener underfinansiering er hovedproblemet for gjennomføringen av politireformen. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet derfor foreslår 410 mill. kroner mer enn regjeringen til politiet, hvorav 340 mill. kroner er øremerket politidistriktene i partiets alternative budsjett for 2019.

Disse medlemmer viser til at Gjørv-kommisjonen var tydelig på at den viktigste beredskapsressursen er det ordinære politiet. Økte rammer til politidistriktene er derfor nødvendig også for å styrke landets bered-

skap. En styrking av landets politidistrikter er særlig viktig for å gi politiet økt handlingsrom og dermed mulighet til å drive sin kjernevirksomhet og utøve sitt samfunnsoppdrag. Økte ressurser til politidistriktene gir større rom for å forebygge kriminalitet og radikalisering og bekjempe kriminalitet på nett og er viktig for å få raskere og økt beredskap lokalt nær folk. Dette må til for å styrke folks rettssikkerhet og trygghet i hele landet.

Disse medlemmer vil styrke folks rettssikkerhet. Det betyr at ofre for kriminalitet ikke skal måtte vente i flere år for å få sin straffesak oppklart, eller oppleve at en voldtektssak henlegges på grunn av ressursmangel. Dette svekker rettssikkerheten og den alminnelige rettsoppfatning. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet derfor vil sørge for at domstolene settes i bedre stand til å behandle både sivile saker og straffesaker raskere enn i dag, og foreslår i sitt alternative budsjett å øke bevilgningen med 34 mill. kroner mer enn regjeringen or å få det til.

Disse medlemmer mener det svekker samfunnssikkerheten å ikke sørge for best mulig rehabilitering og best mulig straffegjennomføring. Sulteforingen av norske fengsler og friomsorg må stanses. Innholdet i soningen må styrkes. Det må opprettholdes et straffeforløp som gjør den domfelte i stand til å komme ut til et liv uten ny kriminalitet. Disse medlemmer mener regjeringens forslag om å bygge ned det åpne soningsalternativet varsler et linjeskifte i norsk kriminalomsorg. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil ha mer trygghet, og vil derfor satse på et soningsforløp og et innhold i soningen som virker, vel vitende om at innsatte en dag skal bli noens nabo. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett derfor foreslår å øke driftsmidlene til kriminalomsorgen med 95,8 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener at det med regjeringen Solbergs kuttpolitikk blir mindre, ikke mer politikraft. Den ordinære beredskapen svekkes, og kuttene går ut over politiets tilstedeværelse og etterforskningen av kriminalitet.

Disse medlemmer vil vise til at det i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett legges til rette for et nært og sterkt politi som også er i stand til å møte den økende kriminaliteten på nett. Økte budsjetter setter politiet i stand til å øve mer, samtidig som den sivile beredskapen og de frivillige beredskapsaktørene styrkes. Disse medlemmer mener Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett gir politiet en reell mulighet til å ansette flere og levere bedre tjenester til folk i hele landet, samtidig som politiet settes i stand til å skjerpe innsatsen mot organisert kriminalitet og kriminelle gjenger i hovedstaden.

Disse medlemmer vil framheve at en viktig skillelinje mellom den rød-grønne regjeringen og den

nåværende er at det i 2011 ble lagt fram en egen stortingsmelding om kampen mot organisert kriminalitet, og dette ble satt som et sentralt mål i tildelingsbrevene til politiet. Derimot har Solberg-regjeringen systematisk fjernet begrepet fra tildelingsbrevene og lagt ned alle organisert kriminalitet-seksjonene i politidistriktene, som følge av departementets og Politidirektoratets retningslinjer for politireformen. Disse medlemmer vil vise til at det i flere distrikt, herunder Oslo, er bekymring for utviklingen av organisert kriminalitet og kriminelle gjenger som er bakmenn i mange kriminalitetsformer som narkotikanettverk, arbeidslivskriminalitet, trafficking, våpensalg, torpedovirksomhet, nettsvindel, illegale spillesteder, osv. For å avdekke og irtetteføre bakmennene i disse kriminelle gjengene trengs det langvarig konsentrert innsats fra politifolk med inngående kunnskap om miljøene. Disse medlemmer mener det er mindre rom for å bygge opp slike innsatser etter at organisert kriminalitet-seksjonene er slått sammen med andre enheter, og det er viktig at det tas grep for at det skal kunne jobbes mer konsentrert og målrettet med dette. Disse medlemmer vil videre peke på at noen kriminalitetsformer krever særskilt oppmerksomhet, og foreslår at det legges til rette for en særlig innsats mot arbeidslivskriminalitet.

2.1.3 Generelle merknader fra Senterpartiet

TRYGGE NÆRMILJØ

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener det er viktig å legge til rette for en justis- og beredskapspolitikk med fokus på nærhet, samhandling og forebygging. Dette er en forutsetning for at borgernes trygghet og rettssikkerhet blir ivaretatt over hele landet. Derfor foreslår Senterpartiet en styrking av hele straffesakskjeden gjennom satsing på politiet, påtalemyndigheten, domstoler og kriminalomsorgen.

Disse medlemmer viser til at det er en hovedoppgave for staten å sørge for trygge innbyggere i et sikkert samfunn. For å styrke totalberedskapen fremmer Senterpartiet en rekke forslag, blant annet å øke kapasiteten i Nødnett, bruk av brannhelikopter, og å ruste opp Sivilforsvaret. Justissektoren er avhengig av et godt samarbeid med ideelle organisasjoner, stiftelser og frivillige. Disse medlemmer mener frivillige aktører er en viktig del av landets totalberedskap, og viser til at Senterpartiet foreslår å øke satsingen på disse i sitt alternative statsbudsjett for 2019.

Disse medlemmer vil peke på at en stadig større kompleksitet i straffesakene medfører økt belastning på straffesakskjeden. Arbeidslivskriminalitet og økonomisk kriminalitet har økt mye de siste årene. Samtidig møter politiet nye utfordringer med stadig større innslag av tilreisende kriminelle. Disse medlemmer mener vold, drap, ran, voldtekt og vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet som må prioriteres høyt i hele

straffesakskjeden. Når publikum opplever at disse og andre saker ikke blir prioritert og oppklart, svekkes tilliten til politi og rettsvesen.

ET NÆRT OG TILSTEDEVÆRENDE POLITI

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil ha et politi som er synlig og til stede der folk bor. Disse medlemmer er derfor imot den sentraliseringsreformen i politiet som regjeringen nå gjennomfører. Disse medlemmer vil understreke at et tilstedeværende politi har en forebyggende effekt, og lensmannskontorene må settes i stand til å ha en bemanning som gjør at de er synlige i lokalsamfunnene. Mens både konsulentbruken og veksten i Politidirektoratet har økt dramatisk de siste årene, er det flere politidistrikt som sliter med økonomien. Disse medlemmer vil peke på at dette går ut over muligheten for å gjøre ansettelser og skaffe nytt utstyr og materiell.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å prioritere midler til politidistriktene, som kan brukes til blant annet kjøretøyinvesteringer, til å ansette studentene som går ut av Politihøgskolen, til å styrke grensekontrollen og til å øke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet. I tillegg til å satse på politiet vil Senterpartiet styrke påtalemyndigheten. Påtalemyndigheten er en sentral del av straffesakskjeden, og denne må settes i stand til å sikre hurtig saksgang for straffesakene.

Disse medlemmer vil fremheve barnehusenes viktige rolle i etterforskningen av alvorlig kriminalitet. Disse medlemmer er opptatt av at barn skal få like god hjelp uavhengig av hvor i landet de bor, og viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å øke bevilgningene til barnehusene samt opprette en «satelitt» av denne tjenesten i Møre og Romsdal.

STYRK BÅDE DE SMÅ OG STORE DOMSTOLENE

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil opprettholde en desentralisert domstolstruktur for å ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning. Disse medlemmer mener det verken er nødvendig eller formålstjenlig å gjøre vesentlige endringer i domstolstrukturen. Disse medlemmer mener krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i en desentralisert struktur som i en sentralisert. Folk må oppleve nærhet til den dømmende virksomheten, og domstolene må derfor være tilgjengelige for dem som trenger å oppsøke dem.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil stanse trenden hvor mindre domstoler i distriktene blir tappet for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse». Domstolene har en klart økende saksmengde og flere kompliserte saker. Disse medlemmer vil understreke at rask avgjørelse av straffesaker styrker rettssikkerheten og er positivt for alle involverte parter. Det må

derfor være en prioritert oppgave å sette domstolene i stand til å holde måltallene for saksavvikling.

Disse medlemmer mener at de ordinære domstolene og jordskiftedomstolene må styrkes med nye dommerårsverk. I tillegg må samtlige tingretter inkluderes i prosjektet «Digitale domstoler», som i dag kun omfatter de største tingrettene og domstolene som har gått med på å ha felles ledelse. Disse medlemmer vil også fremheve at Senterpartiet vil styrke prøveprosjektet med lyd- og bildeopptak i domstolene.

KRIMINALOMSORGEN

Disse medlemmer ser behovet for å satse på kriminalomsorgen i Norge. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at strukturendringer ikke er løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Soningskøen må holdes lav, og samtidig er det viktig å sørge for nok bemanning i fengslene for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlydige liv etter endt soning. Disse medlemmer viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen.

Disse medlemmer vil fremheve det viktige arbeidet de frivillige organisasjonene gjør med å forebygge kriminalitet og gjenintrodusere dem som har sonet i fengsel, til samfunnet. Disse medlemmer ser på forebygging som helt vesentlig for å skape trygge og gode lokalsamfunn og viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår i å øke bevilgningene til organisasjoner som driver med dette viktige arbeidet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har foreslått å legge ned syv fengsler med totalt 290 åpne soningsplasser. Dette gjelder Kristiansand fengsel og Arendal fengsel, avdelingene Parkveien, Håvet og Kleivgrend; Hassel fengsel; Søndre Vestfold fengsel, Sandefjord avdeling; Hedmark fengsel, Bruvoll avdeling; Bergen fengsel, Osterøy; og Nordre Vestfold fengsel, Hof avdeling.

Disse medlemmer viser til at regjeringens begrunnelse for nedleggelsene i stor grad er at regjeringen mener det er overkapasitet av åpne soningsplasser i landet. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at nedgangen i belegget i fengslene ikke skyldes noen plutselig og dramatisk nedgang i antall kriminelle. Gjennomføringen av politireformen bidrar til at politiet fungerer som en propp i straffesakskjeden, og flere politidistrikt går med store budsjettunderskudd. Politiet sliter med kapasitetsproblemer, og et stort antall saker med kjent gjerningsperson blir henlagt. Disse medlemmer viser til at regjeringen bedyrer at situasjonen kun er midlertidig, og disse medlemmer mener at det er altfor tidlig å legge ned et stort antall soningsplas-

ser i landet. Om politiet begynner å levere flere saker, kan dette få alvorlige konsekvenser for både domstolene og kriminalomsorgen, som har opplevd store budsjettkutt de siste fem årene. Disse medlemmer mener straffesakskjeden må gjøres i stand til å håndtere saksmengden til politiet om denne øker. Det betyr at det i tillegg til å satse på politiet er nødvendig å styrke påtalemyndigheten og domstolene så vel som kriminalomsorgen. Disse medlemmer mener man ikke kan risikere at soningskøene på nytt blir lange, og om så mange soningsplasser skal legges ned, må dette skje etter en grundig vurdering av fremtidens behov.

Disse medlemmer vil peke på at Senterpartiet er opptatt av å sikre kvinner bedre soningsforhold, og mener det er helt feil å legge ned kvinnefengsel, slik som foreslått, når det allerede er for få egnede soningsplasser for kvinner. Disse medlemmer mener i tillegg det er særlig viktig å ta vare på fengsler som har praktisk rette tilbud, noe som gjelder flere av fengslene som er foreslått nedlagt. Om disse fengslene legges ned, vil det være svært vanskelig å åpne slike tilbud på nytt. I tillegg mener disse medlemmer det er viktig å understreke at det ikke er et mål i seg selv at fengslene skal ha et belegg på 100 pst.

Disse medlemmer vil peke på at fengslene må ha ledige plasser som politiet kan benytte til varetekt ved behov. I tillegg må det stå plasser ledige for å muliggjøre overføring mellom fengsler og mellom avdelinger internt i fengslene. Selv om en utvidelse av ordningen med elektronisk kontroll (fotlenkesoning) kan føre til en viss nedgang i behovet for åpne plasser, er det viktig å påpeke at en stor andel av dem som sitter på åpen soning, ikke tilfredsstiller kravene for denne typen soning. Disse medlemmer vil også trekke frem at flere av de domfelte som oppfyller kravene, uansett er pliktige til å ta deler av straffen i fengsel før de kan sone med elektronisk fotlenke. Er det ikke nok kapasitet på åpen soning, vil de innsatte som skulle vært på åpen soning, måtte oppta plasser på lukket soning.

RETTSHJELP

Disse medlemmer vil understreke at fri retts hjelp er viktig både som rettssikkerhetsgaranti og som et ledd i fattigdomsbekjempelsen. Behovet for retts hjelp er stort, særlig for vanskeligstilte grupper i samfunnet. Fri rettshjelp til flere vil føre til større rettslig likhet mellom ulike sosiale grupper. Det vil også sikre at man i større grad fanger opp dem som har rettshjelpsbehov, også utenfor de største byene.

Disse medlemmer viser til at nivået på salær satsen for advokater og sakkyndige er viktig av hensyn til rettssikkerheten, og at Senterpartiet ønsker at det innføres forhandlingsrett om salær satsen. Disse medlemmer mener regjeringens halvering av reise- fraværsgodtgjørelsen ikke har noen overbevisende be-

grunnelse, og kuttet slår uforholdsmessig dårlig ut for dem som bor i distriktene, og som er avhengige av å kjøre bil over lange strekninger. Disse medlemmer mener at folk skal ha god tilgang til rettshjelp uavhengig av hvor de bor i landet, og viser til at Senterpartiet har foreslått en økning av reisefraværsgodtgjørelsen.

BEREDSKAP I HELE LANDET

Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen har rettet sterk kritikk mot regjeringens arbeid med objektsikring. Disse medlemmer mener det er viktig å sikre ressurser til dette viktige beredskapsarbeidet, og viser til at Senterpartiet foreslår en økning av midlene til politiet i sitt alternative budsjett.

Disse medlemmer viser til at strøm, mobilnett og nødnett falt ut flere steder i landet under høststormene i 2018. Under ekstremværet «Knud» var nødnettet ute av drift ved 44 basestasjoner. En av årsakene til dette var at reservestromkapasiteten en del steder kun er på 8 timer. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å styrke DSBs arbeid med å øke reservestromkapasiteten for flere av basestasjonene til nødnett i 2019, og at det foreslås økte midler for å sikre dette i det alternative budsjettet.

Disse medlemmer viser til at hjelpeapparatet opplevde et stort press sommeren 2018 som følge av skogbranner og skogbrannfare, og budsjettene ble betydelig overskredet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår økte midler til brannhelikopter slik at en står bedre rustet til sommeren 2019, i tillegg til en styrking av Sivilforsvaret.

Disse medlemmer viser til at de frivillige organisasjonene i redningstjenesten er til stede over hele landet og gjør et enormt viktig arbeid for å sikre tryggheten til folk lokalt. Disse medlemmer ser på disse organisasjonene som en viktig del av totalberedskapen og viser til at Senterpartiet ønsker å styrke deres arbeid i sitt alternative budsjett.

2.1.4 *Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti*

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at formålet med justissektoren er å skape et trygt samfunn hvor alle har like rettigheter og lik tilgang til rettsvesenet om de opplever urettferdighet eller å bli offer for kriminalitet.

Dette medlem vil peke på at kriminalitetsbildet i Norge er i endring. Det blir mindre vinningskriminalitet, narkotikakriminalitet og vold i det offentlige rom. Men det er en stor økning i anmeldelser av vold og mishandling i nære relasjoner. Dette er forbrytelser som i hovedsak rammer kvinner og barn.

Dette medlem vil vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å prioritere økte midler til bedre beskyttelse mot vold, overgrep og

seksualforbrytelser. Dette er grep som er nødvendige for å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i justispolitikken og sørge for at alle har like sjanser i rettssystemet. En viktig prioritering er å styrke kriminalomsorgen, slik at det blir en bedre rehabilitering, og at ansatte får det bedre på jobb.

Dette medlem vil vise til at politiet mangler kapasitet og evne til å prioritere det nye kriminalitetsbildet. Altfor mange blir utsatt for voldtekt og overgrep uten at politiet klarer å oppklare sakene. Dette medlem vil ha et taktskifte i etterforskningen av saker om vold og overgrep gjennom å omprioritere og øremerke ressurser. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det omprioriteres 55 mill. kroner til dette formålet i politidistriktene. Herunder foreslås det å sette av 15 mill. kroner til å styrke barnehusene.

Dette medlem viser til at domstolene de siste årene har fått redusert kapasitet som følge av regjeringens «ostehøvelkutt» gjennom den såkalte ABE-reformen. Dette har ført til at domstolene i noen tilfeller har blitt nødt til å nedbemanne eller la dommerårsverk stå tomme. Dette har ført til at domstolene blir en flaskehals. Det er allerede eksempler på at ofre ikke får saken sin avklart, og at tiltalte må sitte lenge i varetekt. Dette svekker rettssikkerheten. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er foreslått å styrke domstolene med 40 mill. kroner ut over regjeringens forslag for ikke å kutte i drift og klare de digitale investeringene som er nødvendig.

Dette medlem vil vise til at kriminalomsorgen og fengslene har fått kraftige budsjettkutt de siste årene. Dette går ut over kriminalomsorgen, svekker rehabiliteringen av innsatte og forverrer arbeidsforholdene for de ansatte. Det er blitt flere voldsepisoder og mer innlåsing og isolasjon av innsatte. Rehabilitering forhindrer ny kriminalitet, og dette medlem vil vise til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett har foreslått å sette av 100 mill. kroner til kriminalomsorgen til først og fremst å styrke driften og antall ansatte.

Dette medlem mener at alle skal ha tilgang til rettssystemet og få hjelp når de trenger det for å ivareta sine rettigheter. I dag mister fri rettshjelp verdi når inntektsgrensene ikke blir prisjustert. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås en økning på 129 mill. kroner ut over regjeringens forslag for å prisjustere inntektsgrensene slik at det blir flere – ikke færre – som får rettshjelp. Det prioriteres også i det alternative budsjettet en økning til fri rettshjelp for å sikre gode nok advokater. Til sammen foreslås det en økning på 168 mill. kroner.

2.2 Merknader til de enkelte kapitler

Kap. 45 Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

Komiteen viser til at bevilgningen på kapittelet gjelder midler til drift av Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, som har som hovedoppgave å fremme og verne om menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettighetsloven og annen lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten ellers. Videre vil komiteen vise til at institusjonen er organisatorisk lagt under Stortinget og samlokalisert med Sivilombudsmannen.

Komiteen viser til at Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter ble opprettet 1. juli 2015. Formålet og oppgavene til institusjonen følger av lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, 22. mai 2015 nr. 33 og instruks om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, som ble vedtatt av Stortinget 30. april 2015. Komiteen viser også til at Gáldu – Kompetansesenteret for urfolksrettigheter er integrert i institusjonen fra 1. januar 2017. Dette innebærer at institusjonen har kontorer både i Oslo og Kautokeino. På kap. 45 post 1 foreslår regjeringen at det bevilges 25 mill. kroner for 2019.

Komiteen viser videre til justiskomiteens behandling av Dokument 6 (2017–2018) Melding for året 2017 fra Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter og disse partiers respektive merknader i Innst. 78 S (2018–2019).

Kap. 400 Justis- og beredskapsdepartementet

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet forvalter ansvaret for de bærende elementene for Norge som rettsstat, blant annet politi, påtalemyndighet, domstol og kriminalomsorg.

Komiteen vil også påpeke at departementet har ansvaret for hovedtyngden av de sivile rednings- og beredskapsressursene i Norge. Departementet har en samordningsrolle og et pådriveransvar for samfunnssikkerhet i sivil sektor, jf. Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet 1. september 2017, og ansvar for administrativ koordinering av redningstjenesten, jf. organisasjonsplan for redningstjenesten 19. juni 2015.

Komiteen viser til at forslaget til bevilgning på kap. 400 post 1 Driftsutgifter først og fremst skal dekke utgifter til lønn og godtgjørelse for ansatte i departementet og lønns- og driftsutgifter til råd og utvalg. Forslaget til bevilgning på denne posten er på 464,4 mill. kroner. Bevilgningen er foreslått redusert i forhold til inneværende års budsjett blant annet som følge av at integreringspolitikken er overført til Kunnskapsdepartementet.

Komiteen viser ellers til omtalen i proposisjonen når det gjelder post 21, 23, 50, 70 og 71, som blant annet

omhandler midler til forskning og tilskudd til internasjonale organisasjoner. Totalt er det foreslått bevilget 561,8 mill. kroner på kap. 400.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til regjeringens forslag om avbyråkratisering- og effektiviseringskutt på justissektoen. Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for konsekvensene ABE-reformen har hatt og kommer til å få for politi, domstol og kriminalomsorg. Dette må gjøres i dialog med de ansattes organisasjoner.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti baserer sitt budsjettforslag på effektiv bruk av fellesskapets ressurser, og mener at det også i offentlig forvaltning er et potensial for å bli mer effektiv, og at regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform legger til rette for dette. Disse medlemmer viser til at tilsvarende effektiviseringsreformer for offentlig sektor er innført i en rekke land, herunder Danmark, Sverige og Finland, og at OECD har anbefalt at Norge innfører et slikt effektiviseringstiltak. Disse medlemmer legger til grunn at statlige etater har en årlig produktivitetsvekst, slik en finner i privat næringsliv, og at deler av denne produktivitetsveksten trekkes inn gjennom ABE-reformen for å finansiere høyt prioriterte sektorer. Disse medlemmer registrerer at ABE-reformen gir statlige etater sterke insentiver til å effektivisere og gode muligheter for å planlegge driften slik at produktivetsgevinstene oppnås. Disse medlemmer vil vise til at det gjennom ABE-reformen frigjøres midler som settes inn på områder som er høyere prioritert enn administrasjon av offentlig sektor.

INKASSO

Komiteen registrerer at det den siste tiden har vært beskrevet flere hendelser i media som viser at den norske inkassobrandsjen har svært høye satser, noe som resulterer i høye gebyrer for skyldnerne. Komiteen har også registrert at norske inkassoselskaper har blant verdens høyeste satser, noe som gir den mest lønnsomme inkassobrandsjen i verden. Komiteen mener det er viktig at inkassoreguleringen gjør at man kan feste lit til inngåtte avtaler, at man kan ta kredittrisiko, og at den bidrar til at skyldnere gjør opp for seg. Likevel mener komiteen at dagens satser i den norske inkassobrandsjen er for høye. Også sammenlignet med andre land i Norden, ligger Norge på et betydelig høyere nivå. Komiteen vil derfor be regjeringen om å sette i verk de tiltak som er nødvendige for å sørge for at nivået på satser i inkassobrandsjen reguleres ned.

Kap. 3400 Justis- og beredskapsdepartementet

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 61 Høyesterett

Komiteen viser til at Høyesterett er Norges øverste domstol og har hele landet som sitt virkeområde.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 1 dekker faste og variable lønnskostnader og andre driftsutgifter. Bemanningen i Høyesterett utgjorde 20 høyesterettsdommere og 53,3 andre årsverk pr. 1. juli 2018. Det blir foreslått en bevilgning på 112,2 mill. kroner på posten for 2019. Dette inkluderer en samlet lønnsøkning for dommerne i Høyesterett på 1,1 mill. kroner for perioden 1. januar til 21. desember 2019.

Komiteen viser til at det foreslås å redusere bevilgningen med 549 000 kroner i forbindelse med avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen i statlige virksomheter. Det foreslås videre at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 får fullmakt til å overskride bevilgningen på kap. 61 post 1 mot tilsvarende merutgifter på kap. 3061 post 3, jf. forslag til vedtak.

Komiteen vil for øvrig vise til at det i forrige stortingsperiode ble bevilget midler til flere nye utrederstillinger og oversettere i Høyesterett, som var viktige tiltak for å støtte opp under Høyesteretts arbeid. Komiteen registrerer at Høyesterett hvert år tar imot en vesentlig mengde saker, og de rapporterer selv om mer komplekse saker.

Kap. 410 Domstolene

Komiteen viser til at de alminnelige domstolene har ansvaret for å ivareta rettssikkerheten ved å avsi dommer og treffe avgjørelser i straffesaker innen rimelig tid og med høy kvalitet. Dette stiller krav til effektivitet og god saksflyt i domstolene. I tillegg til straffesaker behandler de alminnelige domstolene sivile saker som tvistesaker, gjeldsordningssaker, konkurssaker, skiftesaker, skjønnssaker osv.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 1 skal dekke driftsutgifter til Domstolsadministrasjonen, tingrettene, lagmannsrettene og jordskifteretten. Bevilgningen skal også dekke utgifter til Finnmarkskommisjonen, Utmarkskommisjonen for Finnmark, tilsynsutvalget for dommere og Innstillingsrådet for dommere. Totalt er det foreslått bevilget 2 530,6 mill. kroner til disse formålene på post 1.

Komiteen merker seg at det foreslås en økning av bevilgningen på 13 mill. kroner til teknisk utstyr hos domstolene, for å sikre mer effektiv og stabil drift i domstolene og sette domstolene bedre i stand til å overholde lovbestemte frister for saksbehandling og Stortingets mål om gjennomsnittlig saksbehandlingstid. Det foreslås også en økning på 2,1 mill. kroner til å etablere gra-

dert rettslokale i Oslo tingrett. Komiteen vil vise til at det også foreslås å øke bevilgningen med 8 mill. kroner for å videreføre ny utrederenheter ved Borgarting lagmannsrett, som skal bidra til å styrke saksbehandlingen ved lagmannsretten.

Komiteen er opptatt av å styrke kapasiteten i domstolene. Komiteen vil påpeke både nødvendigheten av å styrke kompetansen i domstolene og behovet for nye og moderne saksbehandlingsløsninger.

Komiteen viser til at post 21 Spesielle driftsutgifter dekker utgifter som etter rettsgebyrloven er inkludert i rettsgebyret. Dette kan være kostnader som kunningsutgifter, nødvendige utgifter ved tvangsforretninger, registrering mv. ved offentlig bobehandling og forkynning som er nødvendig etter loven. I noen saker dekkes også utgifter til meddommere, vitne og rettsvitne mv. Komiteen merker seg at posten også i noen tilfeller dekker arbeidsgiveravgift og kompensasjon til meddommere og tolker i sivile saker der partene selv dekker kompensasjonen. Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning til å dekke nevnte utgifter på 71,9 mill. kroner.

Komiteen bemerker at jordskiftedomstolene har hjemmel til å kreve inn sideutgifter i visse saker, som skal dekke det tekniske arbeidet i disse sakene. Slike utgifter skal føres i egne saksregnskap. Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning på 6,7 mill. kroner under post 22 Vernesaker/sideutgifter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at uavhengige og effektive domstoler er en forutsetning for en velfungerende rettsstat. Det er statens ansvar å sikre at domstolene har tilstrekkelige ressurser til å avvikle saker innen rimelig tid. Flertallet viser til at Domstoladministrasjonen i flere år har informert om den vanskelige økonomiske situasjonen i domstolene. Dels har ABE-kuttene som er gjennomført, ført til at stillinger som har blitt ledige, ikke har blitt besatt (ansettelsesstopp), dels har nødvendig modernisering av domstolene i form av økt bruk av ny teknologi ikke blitt gjennomført. En alvorlig konsekvens av en slik sparepolitikk overfor domstolene er lang saksbehandlingstid i både straffesaker og sivile saker. Folks rettssikkerhet blir dermed ikke ivaretatt, noe som etter flertallets mening er alvorlig.

Flertallet viser videre til at regjeringen og regjeringspartiene forsøker å veie opp, og sidestille kutt i driftsbudsjettet med midler til investeringer. Flertallet vil peke på at det er nødvendig å opprettholde driftsbudsjettet samtidig som det bevilges nok til nødvendige investeringer som på sikt vil gi effektivitetsgevinster. Kuttene i driften vil direkte svekke rettssikkerheten og kapasiteten i domstolene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet merker seg at regjeringen foreslår følgende styrkinger i statsbudsjettet for 2019:

- Øke bevilgningen med 13 mill. kroner til investeringsmidler til teknisk utstyr i domstolene.
- 8 mill. kroner økning i bevilgningen til å videreføre ny utrederenheter ved Borgarting lagmannsrett, som skal bidra til å redusere saksbehandlingstiden.
- Det foreslås at domstolene beholder gevinstene fra prosjektet Digitale domstoler, som er tallfestet til ca. 20 mill. kroner. Disse gevinstene vil frigjøres til å styrke kapasiteten i domstolene ytterligere og dekke høyere driftsutgifter til blant annet lagring og vedlikehold i forbindelse med realisering av prosjektet.
- 40 mill. kroner til videreføring av prosjektet Digitale domstoler. Dette skal blant annet digitalisere alt av saksbehandling i de tolv største tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett og innebærer en økning av bevilgningen på 3 mill. kroner sammenlignet med statsbudsjettet for 2018. Dette innebærer at det totalt vil være bevilget 105 mill. kroner i investeringsmidler til prosjektet siden 2017.
- 6 mill. kroner til ombygging av jursalene i lagmannsrettene og tilpasninger i saksbehandlingssystemet Lovisa i forbindelse med avviklingen av juryordningen. Totalt gir avvikling av juryordningen gevinster som er tallfestet til ca. 19 mill. kroner årlig. Domstolene beholder også disse gevinstene.
- Prosjektet med hurtigbehandling av straffesaker i Oslo videreføres med 3,6 mill. kroner til politi- og påtalemakten og 4,4 mill. kroner til domstolene.
- 9 mill. kroner til videreføring av arbeid med nye tinghusløsninger i Bergen og Drammen.
- 2,1 mill. kroner til å etablere rom for å behandle graderte opplysninger i Oslo tingrett.
- 2 mill. kroner til videreføring av prøveprosjektet med opptak i retten.
- 55,4 mill. kroner til nedjustering av overprisede gebyr i domstolene.

Disse medlemmer er kjent med at domstolene har utfordringer, blant annet med stadig tyngre og mer komplekse saker, en økende befolkning og et tyngre kriminalitetsbilde. Domstoladministrasjonen rapporterer om at både sivile saker og straffesaker har blitt mer komplekse og omfattende, og Høyesterett fremhever at rettskildet bildet blir stadig mer komplekst og internasjonalt. Internasjonalisering medfører at sakene som behandles, blir stadig mer krevende, og saksbehandlingsstatistikk fra tingrettene viser at sakene er mer omfattende enn tidligere. Regjeringen har, i samarbeid med Kristelig Folkeparti, siden 2013 gjennomført en betydelig styrking av politi og påtalemyndighet, noe som har ført til et ytterligere press på domstolene som følge

av at alvorlig kriminalitet i langt større grad avdekkes og straffeforfølges.

Disse medlemmer vil presisere at regjeringen arbeider målrettet for å løse de utfordringene domstolene har, noe som også synliggjøres gjennom budsjettprioriteringene. Disse medlemmer vil vise til at forslaget til statsbudsjett for 2019 gir en styrking av domstolene. Disse medlemmer gleder seg særlig over regjeringens satsing på IKT i domstolene og prosjektet Digitale domstoler, som er av høy viktighet for å gi bedre tjenester for brukerne og samtidig effektivisere saksbehandlingen. Disse medlemmer viser også til at gevinstene fra prosjektet er tallfestet til ca. 20 mill. kroner i 2019. Domstolene får beholde disse gevinstene, som vil bidra til å styrke kapasiteten ytterligere og dekke høyere driftskostnader i forbindelse med realiseringen av prosjektet. Også gevinstene som følger av avviklingen av juryordningen er gevinster domstolene får beholde, og som kan brukes til å styrke driften ytterligere i 2019.

Disse medlemmer viser til budsjettenighet mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti om statsbudsjettet. Dette innebærer at domstolene styrkes med 10 mill. kroner. Disse medlemmer er glade for denne satsingen på styrking av domstolene, som setter domstolene bedre i stand til å øke kapasiteten og bedre saksbehandlingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg at situasjonen i domstolene var valgt som hovedtema under Advokatforeningens årstale i 2018, noe som viser at også andre aktører på justisfeltet har begynt å reagere på de vanskelige økonomiske forholdene i domstolene. Dette understreker etter disse medlemmers syn alvorligheten av situasjonen som er i ferd med å utvikle seg.

Disse medlemmer viser til at det bør opprettholdes en desentralisert domstolstruktur for å ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning. Disse medlemmer mener det verken er nødvendig eller formålstjenlig å gjøre vesentlige endringer i domstolstrukturen. Disse medlemmer mener krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i en desentralisert struktur som i en sentralisert. Folk må oppleve nærhet til den dømmende virksomheten, og domstolene må derfor være tilgjengelige for dem som trenger å oppsøke dem.

Disse medlemmer viser til at trenden hvor mindre domstoler i distriktene blir tappet for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse», bør stanses. Domstolene har en klart økende saksmengde og flere kompliserte saker. Disse medlemmer vil understreke at rask avgjørelse av straffesaker styrker rettssikkerheten og er positivt for alle involverte parter. Det må derfor

være en prioritet å sette domstolene i stand til å holde måltallene for saksavvikling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og foreslår en styrking av kap. 410 Domstolene post 1 med totalt 34 mill. kroner. Disse medlemmer foreslår 10 mill. kroner til teknisk utstyr. Videre foreslår disse medlemmer å kompensere for regjeringens ABE-kutt og samtidig øke bemanningen med en styrking av kap. 410 post 1 med 24 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det er foreslått en økt satsing på 51 mill. kroner til domstolene sammenlignet med regjeringens forslag. Disse medlemmer mener at de ordinære domstolene og jordskiftedomstolene må styrkes med nye dommerårsverk, og viser til at Senterpartiet derfor har foreslått en styrking på 20 mill. kroner til stillinger i de alminnelige domstolene og 10 mill. kroner til jordskiftedomstolene. Disse medlemmer er opptatt av at samtlige tingretter inkluderes i prosjektet «Digitale domstoler», som i dag kun omfatter de største tingrettene og domstolene som har gått med på å ha felles ledelse. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet har foreslått 17 mill. kroner i sitt alternative budsjett slik at en utvidelse kan starte allerede i 2019. Disse medlemmer vil også fremheve at Senterpartiet vil styrke prøveprosjektet med lyd- og bildeopptak i domstolene med 2 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er avgjørende for rettssikkerheten å ha velfungerende domstoler. Det er garantien for et sivilisert samfunn. Domstoladministrasjonen har selv deltatt på høringer for komiteen, noe som understreker alvoret i den budsjettmessige situasjonen.

Derfor vil dette medlem vise til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett er foreslått en økning på til sammen 40 mill. kroner ut over regjeringens forslag til domstolene, slik at de får tilstrekkelig med dommerårsverk og nok til investeringer i blant annet teknisk utstyr – lyd og bilde.

AVBYRÅKRATISERINGS- OG EFFEKTIVISERINGSREFORMEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at bevilgningen foreslås redusert med 16,6 mill. kroner som en følge av avbyråkratisering og effektivisering i staten (ABE). Domstoladministrasjonen har pekt på at de årlige kuttene er spesielt vanskelige å håndtere for domstolene, blant annet fordi ABE-kuttene stort sett må tas gjennom reduksjon av antall ansatte og dommere. Så langt har ABE-kuttene medført et kutt på 61 stillinger, hvorav halvparten er

dømmende, samtidig som bare halvparten av tingrettene makter å oppfylle Stortingets krav til saksbehandlingstid med den bemanningen de nå har. Ytterligere kutt slik som foreslått vil kunne medføre oppsigelser i en allerede presset situasjon. Flertallet mener en slik utvikling ikke er bærekraftig og vil få store konsekvenser for dem som bruker domstolen. Det vil svekke folks rettssikkerhet og svekke forutsetningen for en velfungerende rettsstat. Det er etter flertallets syn svært alvorlig.

Flertallet viser til at regjeringen gjennom denne reformen i realiteten tar driftsmidler fra de uavhengige domstolene for å finansiere regjeringens egne satsninger. Det skal være et prinsipielt skille mellom utøvende og dømmende makt. Å innskrenke domstolenes budsjetter på denne måten er i realiteten å svekke den uavhengige rettssikkerheten.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet merker seg at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for 2019 selv foreslår å kutte byråkrati innen justissektoren med totalt 240 mill. kroner. Selv om Senterpartiet tidligere og inntil nylig har vært svært kritisk til regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, går de nå lenger i sitt alternative budsjett, og disse medlemmer er glade for at Senterpartiet med dette anerkjenner effektene av ABE-reformen og legger disse til grunn ved sin budsjettering for 2019. Disse medlemmer registrerer således at lysten til å overby regjeringens budsjettforslag medfører at Senterpartiet går på akkord med sine tidligere angitte prinsipper, og legger til grunn inndekninger de tidligere har vært imot for å finansiere sine prioriteringer.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er tilfredse med at regjeringspartiene har fått med seg at Senterpartiets alternative statsbudsjett overgår regjeringens budsjettforslag med godt over en halv milliard friske kroner på justisområdet. Disse medlemmer anbefaler imidlertid regjeringspartiene å merke seg at Senterpartiets kuttforslag går ut på å flytte ressurser fra det sentrale leddet til det desentrale leddet. Disse medlemmer er overrasket over at regjeringspartiene ikke er kjent med Senterpartiets klare linje på dette punkt tidligere. Disse medlemmer vil for øvrig benytte anledningen til å anbefale regjeringen å legge til grunn lignende prinsipper for sin budsjettering. Disse medlemmer mener det er langt mer hensiktsmessig å gjennomføre byråkratikkutt i sentrale ledd enn ukritisk å gjennomføre osthøvelkutt på samtlige budsjettposter i statsbudsjettet. Regjeringens ABE-kutt går i praksis ut over dem som utfører tjenestene, blant annet i domstolene og i politidistriktene. Samtidig har sentrale ledd, som Politidirektoratet, est ut både

i antall ansatte og i ressursbruk under regjeringen Solberg. Disse medlemmer mener dette er en svært uheldig utvikling, og viser for øvrig til komitéflertallets merknader når det gjelder konsekvensene av regjeringens ABE-reform.

NYE TINGHUS

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, er opptatt av å sikre fremdriften i arbeidet med å rehabilitere Bergen tinghus. Det bes om at regjeringen igangsetter forprosjektet for Bergen i tinghus i 2019 med finansiering fra tildelte midler, og at fullfinansiering av forprosjektet sikres i 2020/2021. I tillegg vil flertallet påpeke at det er viktig at fremdriften for nytt tinghus i Drammen og Stavanger blir holdt.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet meiner det er viktig at alle domstolsregionane i framtida har tilstrekkeleg kvalitet på domstolsbygga. Desse medlemmene vil framheve det påtrengjande behovet for ei ny tinghusløsning i Molde. Desse medlemmene viser til at ein i over 20 år har planlagt eit nytt tinghus i Molde for domstolane Frostating lagmannsrett, Romsdal jordskifterett og Romsdal tingrett. I 2012 var Statsbygg sitt forprosjekt ferdig, med ei kostnadsramme på ca. 220 mill. kroner. Over 10 mill. kroner er brukt til planlegging av tinghuset, men på grunn av manglande budsjettmidlar er planane skrinlagd. Desse medlemmene meiner at ein raskast mogleg må syte for lokale med betre tryggleik og høgare standard. Desse medlemmene viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har gjort framlegg om ei løyving på 2 mill. kroner til å sikre Molde tinghus forsvarlege rettslokale.

Desse medlemmene gjer følgjande framlegg:

«Stortinget ber regjeringa sikre Molde tinghus forsvarlege rettslokale.»

DIGITALISERING

Komiteen viser til at prosjektet digitalisering av domstolene har vart i to år. I årets budsjett foreslår regjeringen å la domstolene beholde gevinsten av digitaliseringsprosjektet som beløper seg til 20 mill. kroner i tillegg til at det foreslås bevilget 40 mill. kroner til å videreføre prosjektet, noe som innebærer en økning på 3 mill. kroner sammenlignet med 2018-budsjettet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener dette er bra, men ikke nok. Flertallet viser til at Domstoladministrasjonen peker på at økt bruk av ny teknologi krever en høyere og mer stabil og robust ramme enn det departementet har foreslått. Flertallet mener vi kan høste store gevin-

ster både økonomisk og samfunnsmessig av en rask og effektiv modernisering av domstolene, og mener det bør settes av midler til dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 10 mill. kroner til innkjøp av teknisk utstyr. Disse medlemmer vil vise til at dette er behovet Domstoladministrasjonen har meldt inn til komiteen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, der det er foreslått 17 mill. kroner til utvidelse av prosjektet Digitale domstoler, slik at dette også skal omfatte de små og mellomstore tingrettene.

LYD- OG BILDEOPPTAK

Komiteen viser til at lyd- og bildeopptak under hovedforhandlingen vil styrke muligheten for å etterprøve rettsforhandlingene og dermed styrke rettssikkerheten. Internasjonalt er Norge nokså alene om ikke å ta slike opptak, som også kan gi grunnlag for å effektivisere rettsprosessen, særlig i ankeinstansen, i tillegg til samfunnsøkonomiske innsparinger ut over rettsvesenet. Komiteen registrerer at gjenbruk av forklaringer som er gitt under hovedforhandlingen, i stedet for direkte forklaringer i ankeforhandlingen, tidligere ikke har hatt hjemmel i lov. I Prop. 63 L (2017–2018) Endringer i straffeprosessloven og tvisteloven (opptak og gjenbruk av forklaringer i retten mv.) foreslo regjeringen en lovendring slik at en ordning med gjenbruk av forklaringer ved avspilling av lyd- og bildeopptak i ankebehandlingen i utvalgte domstoler kan fastsettes i forskrift. Komiteen viser til at lovendringen som ble vedtatt i Stortinget, og de nærmere reglene i forskriften som trådte i kraft høsten 2018, er en forutsetning for slik avspilling i prøveprosjektet med lyd- og bildeopptak i Nord-Troms tingrett og Hålogaland lagmannsrett. Komiteen merker seg at formålet er å finne frem til gode og rimelige tekniske løsninger og gode arbeidsprosesser for å kunne vurdere å innføre lyd- og bildeopptak ved alle domstolene. Komiteen er også glad for at adgangen til avspilling av opptakene i det store og hele vil effektivisere og forenkle saksprosessene i domstolene, og mener det er positivt at prosjektet videreføres slik at opptakene kan benyttes i ankebehandlingen. Komiteen mener dette er et viktig bidrag til å sikre så vel rettssikkerheten til den enkelte som selv er part i en sak, som transparens og offentlighet omkring rettspleien.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har foreslått å styrke prosjektet med lyd- og bilde i domstolene med 2 mill. kroner.

Kap. 3410 Domstolene

Komiteen viser til at post 1 Rettsgebyr dekker inntekter fra gebyrpliktige oppgaver i domstolene i forbindelse med tvistesaker, skjønn, skifte, konkurs, tvangsforretning mv. Det foreslås å øke bevilgningen som følge av prisjustering av rettsgebyret.

Komiteen merker seg at nedjustering av overprisede gebyr i domstolene medfører en reduksjon på 55,4 mill. kroner under denne posten. Videre foreslås det en reduksjon på 19,8 mill. kroner som følge av at gebyr for skifteattest likevel ikke blir gjennomført. Totalt foreslås det inntekter fra gebyrpliktige oppgaver i domstolene på 257 mill. kroner.

Komiteen viser til at post 2 Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene omfatter inntekter ved at partene i saken betaler gebyr. Det foreslås å øke posten med 669 000 kroner som følge av prisjustering av rettsgebyret, mens det foreslås en reduksjon på 116 000 kroner som ledd i avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen i statlige virksomheter. Komiteen merker seg at det foreslås totalt 23,7 mill. kroner i saks- og gebyrinntekter for jordskiftedomstolene.

Komiteen merker seg at post 3 Diverse refusjoner dekker refusjoner som blir brutto inntektsført ved domstolene i første instans og lagmannsrettene, og at det foreslås totalt 1,9 mill. kroner under denne posten.

Komiteen registrerer at den foreslåtte bevilgningen på post 4 Vernesaker jordskiftedomstolene samsvarer med tilsvarende utgifter under kap. 410 post 22. Det foreslås å redusere posten med 30 000 kroner som ledd i avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen i statlige virksomheter, og det foreslås totalt 5,9 mill. kroner under posten.

Kap. 414 Forlikråd og andre domsutgifter

Komiteen mener at forlikrådene er en viktig og effektiv del av tvisteløsningssystemet vårt. Komiteen viser til at kapittelet dekker enkelte utgifter i sammenheng med domstolsbehandling av straffesaker og enkelte sivile saker, samt utgifter til forlikrådene. Komiteen viser også til at utgiftene på kapittelet i stor grad er regelstyrt og påvirket av saksmengden, og at muligheten for styring av utgiftene av den grunn i realiteten er liten.

Komiteen registrerer at bevilgningen på post 1 er foreslått redusert med 5 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 410 post 1 i forbindelse med innsparinger etter avviklingen av juryordningen.

Komiteen viser til at det totalt blir foreslått en bevilgning på 266,6 mill. kroner for 2019 på dette kapittelet.

Kap. 430 Kriminalomsorgen

Komiteen viser til at kriminalomsorgen skal baseres på en justispolitikk som sikrer den enkeltes trygg-

het og rettssikkerhet. Kriminalomsorgen skal gjennomføre straff både i fengsel og i samfunnet ellers. Kriminalomsorgen skal bidra til å motvirke nye straffbare handlinger, være betryggende for samfunnet og sikre vellykket tilbakeføring til samfunnet etter endt straff.

Komiteen viser til at kriminalomsorgen skal sørge for at de som blir dømt til straff av domstolene, gjennomfører straffen, og de skal stille varetektsplasser til disposisjon for politiet. Mengden av oppgaver som kommer til kriminalomsorgen, avhenger av aktivitetene og prioriteringene til virksomhetene foran dem i kjeden. Dette er politiet, påtalemyndigheten og domstolene.

Komiteen viser til at den domfelte, med de begrensninger som følger av straffegjennomføringen, har de samme rettigheter og plikter som den øvrige befolkningen. Kriminalomsorgen skal sørge for at både straffegjennomføring og løslatelse skjer i samvirke med ansvarlige myndigheter samt kommunen som den løslatte skal bosettes i.

Komiteen viser også til at regjeringen foreslår å avvikle Søndre Vestfold fengsel, Sandefjord avdeling (13 plasser for kvinner), Hassel fengsel (26 plasser for menn), Hedmark fengsel, Bruvoll avdeling (70 plasser for menn), Nordre Vestfold fengsel, Hof avdeling (109 plasser for menn), Bergen fengsel og Osterøy avdeling (29 plasser, der 9 er for kvinner).

Komiteen viser til at regjeringen foreslår følgende satsinger i 2019:

- etablere nasjonal forsterket fellesskapsavdeling ved Ila fengsel og forvaringsanstalt – 18,3 mill. kroner
- landsdekkende bøteteneste
- pilotprosjekt ved Bjørgvin fengsel med ny modell for avrusing – 11 mill. kroner
- videre bygging og etablering av nytt fengsel i Agder med avdelinger i Mandal og Froland – 380 mill. kroner
- etablere et landsdekkende behandlingstilbud for innsatte dømt for seksuelle overgrep – 19 mill. kroner

Komiteen viser til at forslaget til samlet budsjett for kap. 430 for 2019 er på om lag 4,8 mrd. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen foreslår innsparinger i fengselssektoren på bakgrunn av at avtalen med Nederland om leie av fengselsplasser er gått ut, ABE-kutt og overkapasitet av fengselsplasser med lave sikkerhetsnivå.

Flertallet mener kuttene som er påført kriminalomsorgen over flere år gjennom blant annet ABE-reformen, svekker samfunnsikkerheten. Når kriminalomsorgen ikke sikres tilstrekkelige ressurser, og når kuttene

overfor sektoren griper inn i førstelinjetjenesten, vil kriminalomsorgens mulighet for å bidra til rehabilitering og en god straffegjennomføring reduseres. Flertallet mener sulteforingen av norske fengsler og friomsorg må stanses. Videre mener flertallet at innholdet i soningen må styrkes. Det må opprettholdes et straffeforløp som gjør den domfelte i stand til å komme ut av soning til et liv uten ny kriminalitet. Flertallet mener regjeringens forslag om å bygge ned åpne soningsalternativer varsler et linjeskift i norsk kriminalomsorg.

Flertallet vil ha mer trygghet og ønsker derfor et soningsforløp og et innhold i soningen som virker, vel vitende om at innsatte en dag skal bli noens nabo. Flertallet mener kriminalomsorgen må sikres nok ressurser til å sørge for en straffegjennomføring som forebygger kriminalitet og øker samfunnsikkerheten.

Flertallet vil understreke fengslenes samfunnsikkerhetsrolle, og at ikke å sikre god rehabilitering og et skikkelig innhold som vil føre til best mulig tilbakeføring, svekker samfunnsikkerheten. Det svekker tryggheten til alle de som ikke soner, men som lever sine liv på utsiden av murene. Flertallet mener dette ikke kommuniseres fra regjeringen og heller ikke vektlegges i stor nok grad.

Flertallet foreslår følgende:

«Stortinget ber regjeringen om at det utarbeides en ny NOU for kriminalomsorgen før åpne soningsplasser eventuelt legges ned. Utvalget skal foreslå en konkret og helhetlig plan for videreutvikling av alle sider av kriminalomsorgen og vurdere det fremtidige behovet for ulike former for straffegjennomføring, herunder såkalte åpne og lukkede plasser, friomsorgen og alternative soningsformer som elektronisk kontroll. Kvinner som soner, skal vises særskilt oppmerksomhet i utvalgets arbeid. Utvalget skal også vurdere behovet for å styrke innholdet i soningen for at straffen skal virke, og tiltak som reduserer bruk av isolasjon. NOUen skal utarbeides i et tett samarbeid med de ansattes organisasjoner og aktuelle frivillige organisasjoner knyttet til kriminalomsorgen.»

Flertallet ser behovet for å satse på kriminalomsorgen i Norge. Flertallet vil imidlertid understreke at strukturendringer ikke er løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Soningskøen må holdes lav, og samtidig er det viktig å sørge for nok bemanning i fengslene for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlydige liv etter endt soning. Flertallet viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen.

Flertallet er opptatt av å sikre kvinner bedre soningsforhold, og mener det er helt feil å legge ned kvinnefengsel, slik som foreslått, når det allerede er for få egnede soningsplasser for kvinner. Flertallet mener i tillegg det er særlig viktig å ta vare på fengsler som har praktisk rettede tilbud, noe som gjelder flere av fengslene som er foreslått nedlagt. Om disse fengslene legges ned, vil det være svært vanskelig å åpne slike tilbud på nytt.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet registrerer at mykje går rett veg i kriminalomsorga. Fengselskøane er i realiteten borte, alternative soningsformer vert tekne meir systematisk i bruk, og det er eit større fokus på å utvikle ulike målretta tilbud til dei innsette i fengsla. Desse medlemene ser positivt på at delen fengselsdøgn med aktivitet har auka frå 77 pst. i 2013 til 81 pst. i 2017. Forsøk med delt eller tilpassa arbeidsdag for innsette har gitt gode resultat og auka aktiviteten i prosjektfengsla. Desse medlemene meiner det er gledeleg at det vert lagt til rette for å prøve ut alternative og meir fleksible tilbud som kan fornye og modernisere arbeidsdagen og aktivitets-tilboda for dei innsette.

Desse medlemene har også registrert at kriminalomsorga har gjennomført ein markant auke i kartleggingar av domfelte, noko som har danna grunnlag for eit meir målretta og strukturert tilbakeføringsarbeid.

I Årsrapport 2017 for kriminalomsorga registrerer desse medlemene mellom anna følgjande uttale:

«I 2017 har kriminalomsorgen levert gode resultater på de fleste og viktigste områder. Forebyggingen av ny kriminalitet er styrket, og kriminalomsorgen har bidratt til å oppnå målet med en mer effektiv straffesakskjede.»

Desse medlemene stiller seg svært undrande til Arbeidarpartiet sine påstandar om fleirårige kutt i kriminalomsorga og ei svelteforing av norske fengsel og friomsorg. Desse medlemene meiner at slike påstandar både er feil og urimelege når ein ser tilbake på dei ulike budsjettåra etter 2013. Der finn ein at kriminalomsorga har fått ein auke i sitt budsjett på heile 1 mrd. kroner i perioden frå 2014 til 2018. Den årlege veksten har fordelt seg slik: 2014, 3,2 pst., 2015, 2,4 pst., 2016, 9,6 pst., 2017, 11,6 pst. og 2018, 0,9 pst.

Desse medlemene vil minne Arbeidarpartiet om at dette er langt over det dei sjølve tildelte kriminalomsorga i løpet av dei siste 5 åra dei sat med ansvaret. Desse medlemene vil peike på at når det for 2019 er ein nedgang i budsjettet for kriminalomsorga, så må det sjåast i samanheng med eit stort kapasitetsoverskot i fengsla.

Desse medlemene vil understreke at det i budsjettet for 2019 er lagt inn ei solid styrking av det helse-

faglege tilbodet for innsette både med omsyn til rus-, psykiatri- og behandlingstilbod for innsette dømde for seksuelle overgrep. Tilboda har varte etterspurde og framheva som særleg viktige satsingsområde både frå tilsette i kriminalomsorga og gjennom medieoppslag. Desse medlemene er glade for at regjeringa vil legge til rette for ei meir rehabiliterande straffegjennomføring med større vekt på innhaldet i soninga.

Desse medlemene vil framheve det særlege fokuset som har vore på å sikre tilstrekkeleg kapasitet til straffegjennomføring og varetekt. Kapasiteten har auka både på fengselsplassar med høg tryggleik og på straffegjennomføring i samfunnet. Totalt vil kapasiteten auke med 509 nye fengselsplassar når Nye Agder står ferdig i 2020.

Desse medlemene viser til at regjeringspartia er særskilte merksame på kapasiteten i kriminalomsorga og utviklinga i soningskøane. Desse medlemene vil vidare vise til at prognosane i kriminalitetsutviklinga tilseier at kapasitet på lukka soningsplassar vil vere dekt fram til 2023 med dei utvidingane som er gjennomførte eller er under arbeid. Behovet for opne soningsplassar vil derimot gå ned. Hovudgrunnen er at det no er stor overkapasitet på opne soningsplassar og EK, og at det frå 2019 vert innført landsdekkande bøteteneste. I tillegg har ein over tid sett ein markant nedgang i den mindre alvorlege kriminaliteten.

Desse medlemene set pris på regjeringa si satsing på fornyingar i straffegjennomføringa med betre og meir målretta soningsformer og tilbod. Desse medlemene vil minne Arbeidarpartiet om at ein ikkje moderniserer kriminalomsorga ved å oppretthalde alt slik det var før. Nye utfordringar krev nye løysingar. Desse medlemene ønskjer meir av det som fungerer, og mindre av det som ikkje fungerer, også i kriminalomsorga.

Desse medlemene meiner det blir feil og svært kostbart å oppretthalde tomme soningsplassar når det samstundes er eit stort behov for å styrke og legge til rette for eit betre innhaldsmessig tilbod til dei innsette i fengsla.

Desse medlemene er glade for at det i budsjettforliket mellom regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti er foreslått løyvd ytterlegare 10 mill. kroner for å styrke bemanninga og innhaldet i kriminalomsorga og tryggingstiltak for tilsette og innsette.

Komiteens medlemmer fra Arbeidarpartiet vil vise til Arbeidarpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke kriminalomsorgen med 85,80 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer merker seg at regjeringa og Kristelig Folkeparti foreslår å øke rammen til kriminalomsorgen med 10 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag etter å ha inngått budsjettforlik.

Disse medlemmer støtter dette og styrker Arbeiderpartiets forslag med tilsvarende. Disse medlemmer foreslår totalt sett en styrking i sitt alternative budsjett av kap. 430 post 1 med 95,80 mill. kroner, som fordeles slik:

- 25,8 mill. kroner til styrket drift av kriminalomsorgen
- 40 mill. kroner for å hindre nedleggelse av åpne soningsplasser
- 20 mill. kroner til kjøp av sikkerhetsutstyr i fengslene
- 10 mill. kroner til oppstartsmidler for å styrke ungdomsenhetene

Disse medlemmer er imot regjeringens forslag til ytterligere bruk av dublering ved våre fengselsinstitusjoner. Disse medlemmer vil vise til at med Arbeiderpartiets budsjettforslag så ville ikke de åpne soningsplassene blitt lagt ned, og driften ville blitt vesentlig styrket. Disse medlemmer er imot ytterligere bruk av dublering og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innenfor gjeldende budsjetttramme legge til rette for at det ikke benyttes dublering i kriminalomsorgen.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å bevilge 61,5 mill. kroner til kriminalomsorgen som følge av forslaget til økt bruk av dublering. Disse medlemmer mener dublering ikke skal benyttes, men at de 61,5 mill. kronene heller burde benyttes fritt til å styrke driftsituasjonen i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og foreslår å kompensere for regjeringens forslag om å legge ned åpne fengselsplasser med en styrkning av kap. 430 Kriminalomsorgen, post 1 med 40 mill. kroner, slik at ingen av de åpne fengselsplassene legges ned før det er gjennomført en tilfredsstillende vurdering av både kapasitet og innhold i kriminalomsorgen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, der det er foreslått 60 mill. kroner til å opprettholde fengslene som regjeringa har foreslått å legge ned.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2019 og foreslår en ytterligere styrking på 132 mill. kroner til drift av fengslene; hvorav 12,3 mill. kroner er foreslått til å sikre videre drift av Berge fengsel, avdeling Osterøy. Dette vil både kunne sørge for en bedre drift, og til å bevare fengslene med lavsikkerhet som regjeringa nå foreslår nedlagt uten tilstrekkelig kunnskap om konsekvensene av dette.

Dette medlem viser videre til at 20 mill. kroner i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett er satt av til en opptrapping for hjelp til psykisk syke i fengslene hvor det kan være aktuelt å opprette flere ressursteam eller utvidet tid til helsepersonell. Dette medlem vil også vise til forslag i alternativt budsjett om å øke tilskuddet til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgssektoren med 6,3 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

AVBYRÅKRATISERINGS- OG EFFEKTIVISERINGSREFORMEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at ansatte i kriminalomsorgen og deres fagforeninger over tid har vært tydelige i sine tilbakemeldinger om at situasjonen i kriminalomsorgen og landets fengsler nå er uholdbar, både når det gjelder konsekvensene av stadige kutt til sektoren og nå de foreslåtte nedleggelsene av de åpne fengselsplassene.

Flertallet mener samfunnssikkerheten står i fare med regjeringens umoderne politikk overfor fengsler og friomsorgen. Flertallet ønsker straff som virker, slik at dagens lovbrytere etter endt soning kan vende tilbake til samfunnet som gode naboer i sine lokalsamfunn.

Flertallet viser til at andre land ser til Norge og Norges resultater når det gjelder straffegjennomføring og tilbakeføringsarbeidet til samfunnet. Flertallet mener derfor at det er ubegripelig at regjeringen ved sine stadige kutt og nå de foreslåtte nedleggelsene av åpne fengselsplasser velger å bygge ned norsk kriminalomsorg.

Flertallet mener at kriminalomsorgen skal styres ressurseffektivt. Flertallet understreker samtidig at ABE-reformen skal knyttes til reduksjon av administrative kostnader, og ikke gå på bekostning av ressurser til gode soningsforhold, tilstrekkelig antall ansatte og krav til fysisk standard på institusjonene. Flertallet viser imidlertid til at ABE-reformen ikke tar hensyn til om det faktisk er innsparinger å hente på den enkelte statlige virksomhet, og at mange har varslet om at dette har medført færre ansatte og blant annet fått konsekvenser som flere innlåsing. Regjeringspartiene stemte også ned et forslag om å undersøke konsekvensene av disse kuttene. Til sammen har reformen ført til et akkumulert kutt på 127,8 mill. kroner.

POLITIIARREST

Komiteen mener at sentrale menneskerettigheter må ivaretas for den innsatte, og vil understreke at ingen skal sitte på glattcelle utover den tillatte fristen på 48 timer. Komiteen mener at ungdom mellom 15 og 18 år ikke skal plasseres på glattcelle, med mindre det foreligger helt spesielle omstendigheter som gjør det

nødvendig. Komiteen viser til Prop. 1 S (2016–2017), hvor det påpekes at antall oversittere i politiarrest er redusert.

Komiteen viser til at Riksadvokaten utformet midlertidige retningslinjer om bruk av politiarrest i 2014. Formålet med retningslinjene er å sikre en strengere praktisering av overføringsfristen på 48 timer, samt å avbøte isolasjonsvirkningene av oppholdet i politiarrest.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ber videre departementet se på tiltak for ytterligere reduksjon av isolasjon for innsatte.

Flertallet vil påpeke at det alltid må vurderes om mindre inngripende tvangsmidler kan brukes før isolasjon. Flertallet mener det er svært problematisk om bruk av isolasjon i politiarrest skjer på grunn av kapasitetsutfordringer. Isolasjon skal brukes kun i ekstraordinære tilfeller og som en «siste utvei»-løsning. Flertallet vil også vise til Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, som retter klar kritikk mot regjeringen på dette området i sin årsrapport for 2017.

Flertallet vil påpeke at målet med straffegjennomføring er å ivareta sikkerhet, forbygge ny kriminalitet og legge til rette for rehabilitering. Flertallet viser til at «Glattcelledommen» fra 2016 peker på brudd på menneskerettighetene. Kravene til begrunnelse for bruk av politiarrest, sammen med kunnskapen vi har om virkningene av isolasjon, underbygger at det alltid må vurderes mindre inngripende tvangsmidler.

Flertallet vil påpeke at selv om standarden på cellene i politiarresten er bedre og «mindre glatte», kan ikke dette i seg selv være et påskudd for at fristen på 48 timer overskrides. Det er kriminalomsorgen som er best egnet til å ta vare på personer som varetektsfengsles ut over dette.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet vil vise til at Justis- og beredskapsdepartementet har hatt på høyring eit forslag om endringar i straffeprosesslova og i forskrift om opphald i politiarrest.

Desse medlemene vil vidare vise til at endringsforslaga har som mål å avgrense opphald i politiarrestar til eit minimum ved pågriping og varetektsfengsling, då arrestane ikkje er utstyrte for meir enn kortvarige opphald. I endringa er det i tillegg forslag som har som målsetting å motverke skadeverknadar av isolasjon i den tida arrestantane må opphalde seg i arresten.

Desse medlemene er glade for den betydelege nedgangen i talet på oversitjarar i politiarrest dei seinare åra, frå totalt 3441 oversitjarar i 2014 til 446 oversitjarar i 2017. Mellom anna er forbetra rutinar hos politiet

og større kapasitet ved fengsla forklaringa bak den gode utviklinga. Disse medlemene registrerer at det framleis er oversittjarar, men det er ikkje grunn til å tru at brot på fristen skjer som følge av mangel på fengselsplassar. Disse medlemene har god tru på at eit tydelegare lov- og forskriftsverk vil redusere talet på oversittjarar ytterlegare og føre til betre forhold for arrestantane.

INNHOOLD I STRAFFEGJENNOMFØRINGEN

Komiteen viser til at det er helt sentralt å sikre et godt tilbud til den enkelte straffedømte, slik at vedkommende kan føres tilbake til samfunnet etter endt soning til et liv uten kriminalitet. Komiteen vil derfor påpeke at det er viktig med gode soningsforhold. Det er komiteens mål at samfunnets velferdsordninger kommer den straffedømte til gode. Tilgang til nødvendig helsehjelp, utdanning og arbeid skal sikres som en rettighet, men er også nødvendig for sikre tilbakevending til samfunnet etter endt soning.

Komiteen viser til at innsatte med utfordringer knyttet til rus må få hjelp med sitt rusproblem. Ytterligere tiltak for å begrense tilgangen til rusmidler er viktig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at elektronisk kontroll (EK), også kalt fotlenkesoning, har vist gode resultater på blant annet tilbakefall. Flertallet er derfor positive til at denne soningsformen utvides. Dette vil også kunne bidra til bedre soningskapasitet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til det grunnleggende prinsipp at straffedømte er dømt til frihetsberøvelse, ikke til dårlige soningsforhold. Målet med kriminalomsorgen er blant annet å styrke rehabilitering for å forhindre ny kriminalitet. Gode soningsforhold, med redusert innlåsing og isolasjon, opplæring og utdanning, er en forutsetning for at straffedømte kan vende tilbake til et liv uten kriminalitet. Dette flertallet reagerer derfor på at regjeringen de siste årene har kuttet i kriminalomsorgen, og på den måten gjort soningsforholdene dårligere, spesielt med hensyn til rusmestring og opplæring. Dette flertallet understreker at slik prioritering svekker innsattes rehabilitering og reduserer muligheten innsatte har til å vende tilbake til et liv i frihet uten ny kriminalitet.

Det er etter dette flertallets mening sentralt at det er tilstrekkelig antall ansatte i kriminalomsorgen, og at disse har relevant og god kompetanse. Dette flertallet understreker at ABE-reformen ikke må gå på bekostning av kravet til tilstrekkelig antall kvalifiserte ansatte.

Dette flertallet understreker også at soning, så langt det er mulig i forhold til sikkerhetshensyn og kapasitet, skal foregå i nærheten av straffedømtes sosiale, familiære og arbeidsrelaterede nettverk.

Dette flertallet understreker at overgangsboliger er en kriminalomsorgsløsning som styrker nærhetsprinsippet og bedrer rehabilitering til et liv uten kriminalitet. Dette flertallet viser til arbeidet som er gjort for å prosjektere overgangsboliger i Notodden med til sammen 20 plasser. Dette flertallet viser til dokumentet «Redusert tilbakefall til ny kriminalitet – Nasjonal strategi for samordnet tilbakeføring etter gjennomført straff – 2017–2021» fra regjeringen, hvor en gradvis overgang fra fengsel til straff utenfor fengsel trekkes frem.

På denne bakgrunn fremmer dette flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å utvide tilbudet om overgangsboliger i kriminalomsorgen.»

Dette flertallet gjentar flertallsmerknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i justiskomiteens innstilling til statsbudsjettet for 2018, Innst. 6 S (2017–2018):

«Flertallet viser til det arbeidet som er gjort for etablering av en overgangsbolig med et sterkt tverrfaglig kompetansemiljø på Notodden, den såkalte Notoddenmodellen. Modellen bygger på en prosess fra soning til arbeid og bolig, med særlig vekt på å styrke mulighetene for å lykkes i arbeidsmarkedet.»

Dette flertallet viser til at det fra en rekke hold og i en rekke medier er uttrykt bekymring fra ansatte og deres organisasjoner knyttet til forslaget om å redusere antall soningsplasser med lavt sikkerhetsnivå. Dette flertallet vil understreke at enhver omlegging vil kunne ha personmessige konsekvenser, og at disse i seg selv ikke kan stå i veien for fornuftige omlegginger, men dette flertallet vil samtidig understreke viktigheten av at denne type utfordringer blir håndtert på en forsvarlig måte. Derfor har dette flertallet stilt spørsmål til departementet om hvordan en slik nedbemanning håndteres. Med bakgrunn i departementets svar, der det kun vises til at dette skal håndteres av Kriminalomsorgsdirektoratet, er det dette flertallets oppfatning at dette ikke har vært adressert når beslutningen om nedleggelse av plasser er fattet. Dette flertallet vil på denne bakgrunn peke på at det er vanskelig å feste lit til proposisjonens estimat om besparelse ved tiltaket.

Dette flertallet viser til vedtak nr. 581 av 5. april 2018, der Stortinget ber om at det ikke gjennomføres nedleggelse av soningsplasser eller soningstilbud på Vestlandet før Stortinget er forelagt konsekvensene ved

en eventuell videreføring av driften, herunder avdeling Osterøy ved Bergen fengsel. For å sikre en bred utredning inkluderes avdeling Osterøy i den pågående KVVU for Vestlandet, som regjeringen forventes kvalitetssikret i løpet av 2019. Dette flertallet viser videre til vedtak nr. 1009 av 15. juni 2018, der Stortinget ber regjeringen gå i dialog med utleier om forlengelse av leieavtalen, basert på dagens leiebetingelser, frem til KVVU om en forlengelse av leieforholdet ut 2020, til en årlig sum på 1 630 000 kroner. Tidligere leie har vært på 46 000 kroner per år og har vært så lav at stiftelsen i realiteten har subsidiert staten. Det er ingen akutte behov for vedlikehold, og det er lang tradisjon for å bruke byggprosjekter til fagopplæring av innsatte.

SONINGSKAPASITET

I forbindelse med KVVU for Vestlandet når det gjelder eksisterende fengselsbygg, vil komiteen spesielt peke på fengselsbyggene i Ålesund og Haugesund. Disse fengslene er pusset opp, og man har gjort det beste ut av en vanskelig situasjon, men komiteen mener tiden er inne for å erstatte dagens bygg med nye. Komiteen ber derfor regjeringen vektlegge disse to fengslene når arbeidet med å planlegge utfasing av gamle fengsler starter, slik at forholdene endres og blir bedre for alle involverte.

Sett i lys av befolkningsgrunnlaget og store utgifter til transport mener komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet at det er naturlig at Ålesund og Haugesund prioriteres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at pengene i kriminalomsorgen skal brukes i Norge, at den norske kapasiteten skal være tilpasset behovet, og at innsatte bør sone i nærheten av eget nettverk. Flertallet understreker at leie av soningsplasser i utlandet i framtiden derfor bør unngås.

Flertallet viser til at det fortsatt er mangel på varetektsplasser, noe som fører til at mange blir sittende for lenge i politiarrest.

Flertallet mener regjeringen gjennom den foreslåtte omstruktureringen varsler et linjeskifte i norsk kriminalomsorg. Flertallet mener beslutningsgrunnlaget som er lagt frem for å legge ned åpne soningsalternativer, er for tynt og baseres utelukkende på regjeringens syn på kapasitet, og ikke på kvalitet.

Flertallet synes det er positivt med en utvidelse av elektronisk kontroll (EK) og innføring av bøteteneste over hele landet. Flertallet viser til at dette er en direkte oppfølging av Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis tidligere forslag vedrørende det samme. Likevel mener flertallet at det må foreligge en jenn-

nomgang av hva de eventuelle lovendringene innen bruk av EK og bøtesoning vil gi av effekt, før det eventuelt foreslås endringer i fengselsstrukturen som en følge av dette. Flertallet mener at det er sannsynlig at under halvparten av de som soner ved de nå foreslått nedlagte åpne fengselsplassene, ikke vil kunne benytte seg av EK; blant annet på grunn av domslengde og innhold i dom. I tillegg må det vurderes om det er hensiktsmessig å bruke EK blant de kvalifiserte dommene. For mange vil EK være en soningsform som fremmer rehabilitering på grunnlag av nærhetsprinsippet og normalitetsprinsippet for gjennomføring, andre vil derimot ha nytte av at deler av soningen foregår i åpent fengsel med lav sikkerhet for å kunne jobbe med de bakenforliggende grunnene til kriminaliteten, slik som rusproblematikk.

Flertallet viser til at det er en kjensgjerning i den norske rettsstaten at ingen skal sone under et regime som er strengere enn det som er nødvendig. Ved å gjennomføre regjeringens forslag om nedleggelse av de åpne fengselsplassene, mener flertallet at resultatet kan være at en del av de innsatte som i dag soner i åpent fengsel, og som ikke kan overføres til soning med fotlenke, vil måtte sone i lukket fengsel på grunn av kapasitetsmangel i de åpne fengslene som en følge av de foreslåtte nedleggelsene. Flertallet mener at i tillegg til å bryte med det tidligere nevnte prinsippet om soningsregime vil dette gjøre skade på den enkelte innsattes soningsprogresjon, og det vil sette arbeidet med tilbakeføring til samfunnet flere skritt tilbake. Flertallet mener at man dermed vil kunne stå i fare for å slippe flere kriminelle gjengangere ut i samfunnet.

Flertallet mener derfor at beslutningsgrunnlaget som regjeringen fremholder når det gjelder nedleggelse av de åpne fengselsplassene, er svakt. Flertallet er bekymret for at konsekvensene av denne politikken vil kunne føre til nye soningskøer, uønsket dublering av fengselsplasser og i ytterste konsekvens svekket samfunnsikkerhet.

Flertallet vil gå imot regjeringens forslag om å legge ned de åpne fengselsplassene og videreføringen av kuttene til sektoren. Isteden vil flertallet styrke kriminalomsorgen og sikre at vi også i fremtiden har straff som virker i Norge.

Flertallet viser til vedtak nr. 581 av 5. april 2018, der Stortinget ber om at det ikke gjennomføres nedleggelse av soningsplasser eller soningstilbud på Vestlandet før Stortinget er forelagt konsekvensene ved en eventuell videreføring av driften, herunder avdeling Osterøy ved Bergen fengsel. For å sikre en bred utredning inkluderes avdeling Osterøy i den pågående KVVU for Vestlandet, som regjeringen forventes å kvalitetssikre i løpet av 2019. Flertallet viser videre til vedtak nr. 1009 av 15. juni 2018, der Stortinget ber regjeringen gå i dialog med utleier om forlengelse av leieavtalen, ut 2020, til en årlig sum på 1 630 000 kroner. Tidligere leie

har vært på 46 000 kroner per år, og den har vært så lav at stiftelsen i realiteten har subsidiert staten. Det er ingen akutte behov for vedlikehold, og det er lang tradisjon for å bruke byggprosjekter til fagopplæring av innsatte.

Flertallet registrerer at regjeringspartiene i sine merknader framhever de ulike KVVU-prosessene som viktige grunnlag for framtidige prioriteringer i kriminalomsorgen. Flertallet deler dette synet og stiller seg derfor spørrende til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har foreslått å legge ned syv fengsler og dermed foregrepet prosessene med KVVU-er for de ulike landsdelene. Før et så stort antall fengselsplasser blir lagt ned, burde regjeringen, etter flertallets oppfatning, tatt seg tid til å gjøre grundige analyser av behovet i de ulike delene av landet.

Flertallet viser til at regjeringens begrunnelse for nedleggelsene i stor grad er at regjeringen mener det er overkapasitet på åpne soningsplasser i landet. Flertallet vil imidlertid understreke at nedgangen i belegget i fengslene ikke skyldes noen plutselig og dramatisk nedgang i antall kriminelle. Gjennomføringen av politireformen bidrar blant annet til at politiet fungerer som en propp i straffesakskjeden, og flere politidistrikt går med store budsjettunderskudd. Politiet sliter med kapasitetsproblemer, og et stort antall saker med kjent gjerningsperson blir henlagt. Flertallet viser til at regjeringen bedyrer at situasjonen kun er midlertidig, og flertallet mener at det er altfor tidlig å legge ned et stort antall soningsplasser i landet. Om politiet begynner å levere flere saker, kan dette få alvorlige konsekvenser for kriminalomsorgen, som har opplevd store budsjettkutt de siste fem årene. Flertallet mener man ikke kan risikere at soningskøene på nytt blir høye, og om så mange soningsplasser skal legges ned, må dette skje etter en grundig vurdering av fremtidens behov.

Flertallet vil understreke at det ikke er et mål i seg selv at fengslene skal ha et belegg på 100 pst. Tvert imot har målet lenge vært å få ned belegget i fengslene til ca. 90 pst. Flertallet vil peke på at fengslene må ha ledige plasser som politiet kan benytte til varetekt ved behov. I tillegg må det stå plasser ledige for å muliggjøre overføring mellom fengsler og mellom avdelinger internt i fengslene. Flertallet vil vise til at det har vært en økning av hendelser med vold og trusler i fengslene. For høyt belegg i fengslene begrenser muligheten de ansatte har til å sette sammen innsatte på en faglig forsvarlig måte, og i ytterste fall kan dette gå utover sikkerheten. Selv om en utvidelse av ordningen med elektronisk kontroll (fotlenkesoning) kan føre til en viss nedgang i behovet for åpne plasser, er det viktig å påpeke at en stor andel av de som sitter på åpen soning, ikke tilfredsstillende kravene for denne typen soning. Flertallet vil også trekke frem at flere av de domfelte som oppfyller kravene, uansett er pliktig til å ta deler av straffen i fengsel før

de kan sone med elektronisk fotlenke. Er det ikke nok kapasitet på åpen soning, vil de innsatte som skulle vært på åpen soning, måtte oppta plasser på lukket soning.

Flertallet vil i tillegg til problematikken knyttet til de foreslåtte nedleggelsene av de åpne fengslene påpeke at det foreligger et stort behov for erstatning av eldre, små lukkede fengsler. De såkalte «1860-fengslene» er bygget i en tid der holdningen til rehabilitering var svært annerledes enn i dagens moderne kriminalomsorg. Disse fengslene møter ikke dagens behov for infrastruktur, blant annet med tanke på rehabilitering i fellesskap. I KVVU-en for Østlandet er det pekt på behovet for et nytt fengsel til erstatning for disse. Flertallet mener det nå er på høy tid med en gjennomgang av både kapasitet og innhold i kriminalomsorgen, der alle soningsalternativer drøftes inngående. Det er svært viktig at en slik gjennomgang gjøres i nært samarbeid med de ansatte, tillitsvalgte og deres organisasjoner. På denne måten mener flertallet at det vil kunne legges et grunnlag for hvilken type institusjoner kriminalomsorgen har behov for i tiden fremover.

Flertallet viser til regjeringens forslag om nedleggelse av lavsikkerhetsfengselsplasser. Det er for flertallet usikkert hvilke prognoser og kunnskapsgrunnlag regjeringen legger til grunn, og det er heller ikke utredet hvilke konsekvenser dette vil få for det enkelte lokalsamfunn. Flertallet støtter en utvidelse av muligheten for elektronisk kontroll og det å fjerne bøtesoning. Det vil frigjøre fengselsplasser, men i hvilken grad finnes det ikke tilstrekkelig dokumentasjon på. Flertallet frykter at de resterende fengslene vil få et svært høyt belegg og gjøre den allerede trange situasjonen i disse fengslene verre enn nødvendig. Flertallet mener det er vanskelig å ta stilling til hvorvidt disse fengslene skal legges ned, all den tid det for eksempel ikke er gjennomført en konseptvalgutredning (KVVU) på Vestlandet.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet viser til at det er viktig at domfelte får moglegheit til å sone straffa si så raskt som mogleg etter domfellinga, slik at rehabiliteringa kan starte så tidleg som mogleg. Desse medlemene viser til at soningskøen har blitt redusert dei siste åra, gjennom utvidingar ved Kongsvinger, Hustad, Bergen og Bodø fengsel, og ved etablering av ei ny ungdomseining med 4 plassar. I tillegg er kapasiteten auka gjennom bruk av straffegjennomføring med elektronisk kontroll og utvida moglegheit for å sone ved behandlingstilstand.

Desse medlemene vil vise til at soningskøane er redusert frå over 1 200 dommar i 2013 til under 100 per november 2018. Soningskøane er i realiteten avvikla, og belegget er no på 89 pst. Til samanlikning var belegget i 2013 på 96 pst.

Desse medlemene vil vise til Årsrapport 2017 for Kriminalomsorgen:

«I 2017 ble det for første gang fremlagt prognoser for forventet behov for straffegjennomføringskapasitet som indikerer et lavere kapasitetsbehov i tiden fremover. I løpet av året ble det også registrert en klar nedgang i behovet for varetektsplasser, samtidig som kriminalomsorgen har mottatt færre dommer fra politiet enn i 2016. Dette har medført en lavere kapasitetsutnyttelse av fengselsplasser i det meste av 2017, sammenlignet med tidligere år.

Utviklingen har synliggjort et avvik mellom eksisterende kapasitet og den type kapasitet som er behov for. En stadig større andel av dommer på fengselsstraff skal gjennomføres i samfunnet med elektronisk kontroll, noe som bidrar til at flere fengselsplasser med lavere sikkerhetsnivå blir overflødige.

Samlet sett innvarsler nedgangen i behov for fengselsgjennomføringskapasitet og ubalansen i type kapasitet at det er nødvendig å ta en grundig strukturell gjennomgang, og det kan være aktuelt å avvikle fengselsplasser.»

Desse medlemene erkjenner det faktumet at det er ein stor overkapasitet av fengselsplassar på lågt tryggningsnivå. Kapasitetsutnyttinga på slike plassar er no på 86 pst. Utviklinga i kriminalitetsbiletet indikerer heller ikkje at det er behov for å oppretthalde dagens kapasitet i denne kategorien fengselsplassar framover.

Derimot ser desse medlemene at det ut frå kriminalitetsutviklinga er viktig å ha tilgang til nok fengselsplassar med høgt tryggningsnivå. Desse medlemene vil i denne samanhengen vise til at kapasiteten på denne typen fengselsplassar har blitt prioritert auka dei seinare åra, og at nye Agder fengsel vil gi ein ytterlegare nettoauke på 183 plassar med høgt tryggningsnivå.

Desse medlemene vil vise til at det i budsjettforliket mellom regjeringsspartia og Kristeleg Folkeparti er foreslått å vidareføre Arendal fengsel, avd. Kleivgrend, og at budsjettet blir styrkt med 10,2 mill. kroner til dette føremålet.

Desse medlemene vil legge vekt på at det for Høgre og Framstegspartiet ikkje er eit mål å sette menneske som har utført mindre lovbrøt, i fengsel. Desse medlemene er positive til at det blir tatt i bruk alternative soningsformer som er meir tilpassa og treffsikre ut frå den domfelte og samfunnet sitt behov. Det er rett og viktig at alle som har utført eit lovbrøt, skal gjere opp for seg, men etter desse medlemene sitt syn må ikkje dette utelukkande skje i eit fengsel.

Desse medlemene vil i denne samanhengen særleg framheve dei positive resultatane med auka bruk av elektronisk kontroll (fotlekkje), der den domfelte kan sone straffa heime, i nærleiken av familie og arbeid. Dette er bra både for den domfelte og for samfunnet og viser i tillegg positive resultat med tanke på tilbakefall til ny kriminalitet. Desse medlemene er positive til ei ut-

viding av gjennomføringstida for EK frå fire til seks månadar.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet slår fast at det fremdeles er stort behov for å få bygget Soningscenter Sunnmøre, som vil avløse og gi langt flere fengselsplasser enn Ålesund fengsel, som er et såkalt «1860-fengsel». Det er positivt at det er enighet mellom kommunene på Sunnmøre om valget av Skodje som lokalisering for et nytt soningscenter. Disse medlemmer vil understreke at Sunnmøre skiller seg ut med færrest fengselsplasser per innbygger. Blant annet er det sterkt behov for varetektsplasser. I dag medfører fangetransport til Bergen store og unødvendige kostnader, noe som kunne vært unngått ved utbygging av et nytt soningscenter på Sunnmøre.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til justiskomiteens merknader til Meld. St. 12 (2014–2015):

«2.5 Kapasitets- og vedlikeholdsprioriteringer frem mot 2040:

(...) Når det gjelder eksisterende fengselsbygg, vil komiteen spesielt peke på fengselsbyggene i Ålesund og Haugesund. Disse fengslene er pusset opp, og man har gjort det beste ut av en vanskelig situasjon, men komiteen mener tiden er inne for å erstatte dagens bygg med nye. Komiteen ber derfor regjeringen vektlegge disse to fengslene når arbeidet med å planlegge utfasing av gamle fengsler starter, slik at forholdene endres og blir bedre for alle involverte. Sett i lys av befolkningsgrunnlaget og store utgifter til transport mener komiteen at det er naturlig at Ålesund og Haugesund prioriteres.»

Disse medlemmer viser til at det i Senterpartiets alternative budsjett er foreslått 5 mill. kroner til prosjektering av Soningscenter Sunnmøre, 5 mill. kroner til å prosjektere utvidelse av Ilseng fengsel, samt 40 mill. kroner til utviding av Vik og Hustad fengsler.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen raskt legge til rette for utbygging av Vik og Hustad fengsler, samt prosjektering av Soningscenter Sunnmøre og Ilseng fengsel.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er foreslått en økning til kriminalomsorgen på 132,3 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Dette er for å styrke driften av fengslene, og er også tilstrekkelig til å videreføre driften i fengslene som nå er foreslått lagt ned, frem til det foreligger mer kunnskap om behovet for fengselsplasser. I tillegg er det foreslått 23,3 mill. kroner til å opprettholde Bergen fengsels avdeling på Osterøy, som regjeringen har forsøkt å legge ned tidligere. Det er også foreslått 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag til å styrke den psykiske helsehjelpen i fengslene.

SONINGSOVERFØRING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at Norge skal praktisere soningsoverføring av utenlandske innsatte til soning i eget hjemland prinsipielt av hensyn til at soning i nærheten av eget nettverk og egen kultur styrker rehabiliteringen.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet viser til at talet på soningsoverføringar auka vesentleg etter regjeringsskiftet i 2013. Desse medlemmene viser som eksempel til at 65 fangar vart sende til sine heimland for soning i 2016, noko som var ny rekord og innebar ei innsparing på 36 823 fengselsdøgn for norske fengsel, som svarar til vel 100 fengselsplassar med 100 pst. belegg i eitt år.

Desse medlemmene viser til at ein stor del av innsette i norske fengsel er utanlandske statsborgarar, og er glade for regjeringa sitt fokus på å få på plass fleire soningsavtalar med relevante land. Desse medlemmene vil vise til at fleire soningsoverføringar bidreg til å dempe presset på norsk kriminalomsorg, samtidig som det vert sendt eit signal om at personar og organiserte miljø som kjem til Noreg for å drive med kriminell verksemd, vil bli sende til heimlandet for soning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti registrerer at Norge drøfter med Serbia, Kosovo og Polen å inngå bilaterale avtaler om soningsoverføring. Dette medlem ber om en årvåken praksis, Norge kan kun inngå avtaler med land om soningsoverføring hvis landene tilfredsstillter internasjonal standard med hensyn til soningsforhold og menneskerettigheter.

Dette medlem er tilhenger av overføring av straffedømte til soning i eget hjemland, hvis heimlandet tilfredsstillter internasjonale retningslinjer med hensyn til soningsforhold. Dette medlem har innhentet informasjon fra Den norske Helsingforskomité som viser at soningsforholdene i Serbia, Kosovo og Polen ikke tilfredsstillter slike retningslinjer. På denne bakgrunn anbefaler dette medlem ikke soningsoverføring til disse land uten at spesifikke undersøkelser om aktuelle fengsler er foretatt.

VOLD OG TRUSLER I FENGSEL

Komiteen forventer at Justis- og beredskapsdepartementet følger med på varslersakene i kriminalomsorgen og gjør et arbeid for å kartlegge tendenser og komme tilbake med tiltak for å forbedre miljøet i norske fengsler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialis-

tisk Venstreparti, registrerer økende volds- og trusselhendelser i fengslene, både mellom innsatte og mot ansatte. Det var i 2017 1 301 registrerte avvik, og av dem var det 913 som var en trussel eller vold registrert i systemet KIKS. Dette er en økning fra tidligere år og likt nivå med 2016. Flertallet mener reduksjon i volds- og trusselhendelser avhenger av en trygg bemannings-situasjon.

Flertallet viser til at det i løpet av de siste årene har kommet tilbakemeldinger om økt omfang av vold og trusler overfor ansatte i kriminalomsorgen, da særlig knyttet til de lukkede fengslene med høy sikkerhet. I forbindelse med at beleggsgraden for fengslene per nå er sunket noe, på grunn av tiltak gjort i forbindelse med soningskøer og på grunn av store restanser i påtale og domstoler, er tilbakemeldingene at vold og trusler mot ansatte nå er noe synkende. Flertallet vil påpeke at dette er positivt, men vil anta at dersom beleggsgraden igjen stiger, vil dette kunne føre til en økning av vold og trusler overfor de ansatte. Flertallet vil derfor påpeke at det er svært viktig å opprettholde regelen om at beleggsgraden i fengslene skal ligge på rundt 90 pst. for å kunne sikre kriminalomsorgen en «buffer» ved svingningene i antall innsatte.

Flertallet vil vise til at det i den siste tiden har blitt påpekt gjennom media av tillitsvalgte fra kriminalomsorgen og deres organisasjoner at sikkerhetsutstyr og adgangskontrollen til fengslene ikke er tilstrekkelig oppdatert. Dette kan føre til at innsatte innfører ikke godkjent materiell til fengslene, som mobiler etc. Dermed står man i fare for at innsatte viderefører sin kriminelle virksomhet fra innsiden av fengslet, i tillegg til at dette kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for ansatte og andre innsatte.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet registrerer at vald og trugslar i kriminalomsorga har auka dei seinare åra, men med ein positiv tilbakegang frå 2016 til 2017. Det er grunn til å tru at eit betre fokus på registrering av slike hendingar har medverka til noko av denne veksten. Desse medlemmene vil halde fram at det blir arbeidd målretta med tiltak for å styrke førebygginga av vald og trugslar mot tilsette og mellom innsette, og at dette er ei prioritert oppgåve for kriminalomsorga.

Desse medlemmene viser til budsjettforliket mellom regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti, der det foreslås å løyve 10 mill. kroner til å styrke bemanninga og innhaldet i kriminalomsorga, samt sikkerheitstiltak for tilsatte og innsette. Desse medlemmene meiner, i overinstemmelse med Kristeleg Folkeparti og Venstre, at denne summen blant anna skal brukast til forbetra adgangskontroll i dei største fengsla, herunder skannerutstyr, for å hindre at våpen, mobiltelefonar, narkotika

m.m. vert tekne inn og truar innsette og tilsattes sikkerheit.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener derfor at det bør settes av midler til oppgradering av sikkerhetsutstyr og adgangskontroll i kriminalomsorgen, slik at man kan hindre at kriminelle får smuglet inn utstyr og fortsette sin kriminelle virksomhet under soningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til disse medlemmers alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått 20 mill. kroner til kjøp og oppgradering av sikkerhetsutstyr.

BARN OG UNGE I FENGSEL

Komiteen viser til at kriminalomsorgen i dag har 8 tilrettelagte plasser for innsatte under 18 år. Komiteen er opptatt av at barn/unge skal sone i fengsel kun som en siste utvei. Soningsforholdene skal imøtekomme barns behov for sosial og psykisk utvikling og utdanning.

Komiteen vil understreke at barn som hovedregel ikke skal sone i fengsel. Komiteen påpeker at enhver form for straffereaksjon eller sanksjon overfor barn skal være til barnets beste. Konfliktrådets arbeid har vist seg å være vellykket når det gjelder barn og unge som begår lovbrudd. Ungdomsstraff med ungdomsstormøte, ungdomsplan og oppfølgingsteam fungerer godt i mange tilfeller. Likevel er det et behov for tilpassede soningsplasser for barn og ungdom. Dagens ungdomsenheter fungerer i så måte godt for å ivareta denne formen for straffereaksjon.

Komiteen vil påpeke at det oppstår en glipp-sone problematikk for ungdommene i det øyeblikk de ikke lenger er under 18 år og har mulighet til å sone i ungdomsenhetene, men må overføres til ordinært fengsel. For mange unge vil dette by på utfordringer når det gjelder deres soningsprogresjon og arbeidet med tilbakeføring til et normalt lovlydig liv.

Derfor mener komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Framskrittspartiet, at dagens ungdomsenheter i kriminalomsorgen bør styrkes og utvides. Soningsprogresjonen vil da kunne opprettholdes for unge lovbrøyttere, og politiet og konfliktrådene kan sette inn sanksjoner mot de som bryter avtaler om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er bekymret for oppfølgingen av unge som soner en langtidsstraff, og som ved fylte 18 år skal overføres til ordinært fengsel. Denne overgangen

vil i mange tilfeller oppleves stor, fra et ungdomsfengsel med få innsatte og tett oppfølging, til et voksefengsel med mange innsatte og dårligere oppfølging. I voksefengselet vil også ungdommen på en annen måte bli eksponert for rus- og voldsproblematikk.

På denne bakgrunn fremmer dette flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for fengselsenheter som er tilpasset ungdom mellom 18 og 23 år.»

Dette flertallet ber departementet om å følge opp Sivilombudsmannens rapport om manglende tilrettelegging for barn ved Ungdomsenhet øst, som ble oversendt til departementet 20. juni 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og foreslår en styrking av kap. 430 post 1 med 10 mill. kroner til oppstartsmidler for økt kapasitet ved ungdomsenhetene.

KVINNERS SONINGSFORHOLD

Komiteen viser til at det er viktig å sikre gode soningsforhold for kvinnelige innsatte. Komiteen viser til at kriminalomsorgen har fire fengsler for bare kvinnelige innsatte; Bredtveit, Søndre Vestfold avdeling Sandefjord, Kragerø og Ravneberget fengsler. Soningsforholdene for kvinner har blitt kritisert i rapporten fra Sivilombudsmannen fra 2016, og i en rapport fra Likestillings- og diskrimineringsombudet fra 2017. I hovedsak går kritikken ut på at kvinner soner under dårligere soningsforhold enn menn, og i eldre og uegnet bygningssmasse. Det lave antallet kvinner i fengsler fører ofte til at fengsler og administrasjonen blir organisert etter menns behov.

Komiteen påpeker at det er store utfordringer når det gjelder straffegjennomføring for kvinner i fengsel. Komiteen viser til at det ved Ravneberget fengsel soner opptil fire kvinner på samme rom. Komiteen er kjent med at Sarpsborg kommune er villig til å stå for investeringen for bedring av soningsforhold forutsatt en langsiktig leieavtale med kriminalomsorgen. Komiteen mener det haster med en forbedring av soningsforholdene, og forventer at regjeringen følger opp initiativet fra Sarpsborg kommune.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er uheldig at kvinneperspektivet i kriminalomsorgen får lite fokus. Det kan se ut til at soning for menn dominerer prioriteringer innen kriminalomsorgen. Dette kan ha sin begrunnelse i at menn i stort flertall er representert på statistikk over kriminalitet og i straffegjennomføring.

Når soningskapasiteten for kvinner er begrenset til få fengsler, medfører dette at kvinner ikke stiller likt med menn når det kommer til medbestemmelse over egen soningsprogresjon. Nærhetsprinsippet og normalitetsprinsippet er svært viktig ved straffegjennomføring. Flertallet vil peke på at det kommer tilbakemeldinger fra både ansatte og innsatte om at kvinner i særdeleshet uttrykker både et ønske og behov for kontakt med sin familie og sine pårørende også under straffegjennomføring i fengsel. Dette anses å være en viktig faktor generelt når det gjelder tilbakeføringsarbeid. Derfor er det svært uheldig at regjeringen nå foreslår å legge ned to av de eksisterende tilbudene til kvinner, kvinnefengslet i Sandefjord og Osterøy i Bergen, uten at det er tatt tilstrekkelig høyde for nye soningsalternativer.

Flertallet vil påpeke at etter vår forståelse er det totale kvinnebelegget i Norge i dag på 201. Av disse soner 142 kvinner i et rent tilpasset tilbud. 70 pst. av dagens kvinnelige innsatte soner i egnet anstalt. Flertallet viser til at statsråd Wara svarte følgende til NRK i november i år i forbindelse med dokumentaren «Hvorfor skal vi ha dårligere forhold i fengsel enn menn?», på spørsmål om situasjonen på avdeling Ravneberget:

«Bygging av enerom på Ravneberget må sees i en helhetlig sammenheng.[...]. Det er ikke soningskø lenger. Og det trengs ikke flere plasser. Våren 2019 står dessuten et ny kvinnefengsel klart på Evje. Med 30 nye plasser.»

Flertallet vil påpeke at det ikke kan snakkes om en overkapasitet på åpne plasser for kvinner når kvinner faktisk soner på 4-manns rom. Flertallet viser til at Ravneberget opplyser at de har 7 slike rom i sin anstalt. Ut over dette har Ravneberget 10 dobbeltrom. I det øvrige vil flertallet vise til at i dagens kriminalomsorg er det 155 rene kvinneplasser fordelt på 5 fengsler (Bredtvedt/Ravneberget/Kragerø/Kongsvinger/Sandefjord). 97 kvinner har tilbud om enerom og 58 soner på 2- til 4-manns rom. 59 kvinner soner i dag sammen med menn.

Flertallet vil påpeke at kvinnene som i dag soner på 4-mannsrom på Ravneberget, ved avdeling Sandefjord og Osterøy, alene vil utgjøre 41 kvinner som skal omplasseres for å imøtekomme de foreslåtte nedleggelsene og eventuelt en bedring av situasjonen på Ravneberget. Flertallet viser til at den nye avdelingen ved Evje som står klar 1. mars 2019, vil ha 20 åpne og 10 lukkede plasser. Dette vil bety at kun ved overføringene fra Ravneberget, Sandefjord og Osterøy er kapasiteten ved Evje sprengt med 11 plasser. Flertallet mener dette er en av flere gode argumenter for ikke å gjennomføre de foreslåtte nedleggelsene.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet er samde i at soningsforholda for kvinner gjennom mange år ikkje har hatt eit godt nok fokus. Desse medlemene er difor glade for at det i 2017 vart utarbeidd ein eigen strategi for kvinner i varetekt og straffegjennomføring i regi av kriminalomsorga. Desse medlemene viser til at strategien har som formål at kvinner i fengsel eller under straffegjennomføring i samfunnet skal sikrast likeverdige forhold som menn.

Desse medlemene ser fram til ferdigstillinga av Evje fengsel, der det blir lagt til rette for til saman 30 nye og moderne soningsplassar for kvinner. 10 av desse vil vere på høgt tryggleiksnivå. Desse medlemene vil peike på at kvinner utgjør ein svært liten del av dei domfelte, og at det av den grunn er få fengsel for kvinner nasjonalt. Alle fengselsavdelingar som tek imot kvinner, skal ha tilrettelagd teknologi for videosamtaler, slik at dei innsette kan oppretthalde kontakta med familie og sosialt nettverk.

RUSAVHENGIGE OG PSYKISK SYKE INNSATTE

Komiteen viser til rapporter fra blant annet Sivilombudsmannen om at det er flere personer som soner i norske fengsler på tross av at de er så alvorlig psykisk syke at de egentlig er soningsudyktige. Norge har også mottatt internasjonal kritikk for dette fra FNs menneskerettighetskomité. Praksisen har pågått i mange år. Komiteen understreker at innsatte i norske fengsler har de samme pasientrettigheter som befolkningen for øvrig. Komiteen registrerer at regjeringen foreslår å etablere nasjonal forsterket fellesskapsavdeling ved Ila fengsel og forvaringsanstalt for 18,3 mill. kroner. Komiteen viser til behovet for å videreutvikle landsdekkende løsninger for psykisk syke i fengsler også i samarbeid med psykisk helsevern. Komiteen mener at alvorlig psykisk syke som sitter i fengsel, skal ha nødvendig helsehjelp.

Fleirtallet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre og Framstegspartiet, har merka seg at opprettinga av eit eige ressursteam ved Ila fengsel og forvaringsanstalt i 2014 har gitt positive resultat i arbeidet med å redusere bruken av isolasjon og få dei innsette i aktivitet.

Fleirtallet vil framheve forslaget i statsbudsjettet for 2019, om ei løyving på 18,3 mill. kroner til å etablere ei nasjonal forsterka fellesskapsavdeling for alvorleg psykisk sjuke ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Gjennom dette blir fengselet betre fysisk tilrettelagt, samstundes som avdelinga vil få ekstra høg bemanning der særleg den helsefaglege delen vert styrkt.

Fleirtallet ser det som viktig at kompetansen som blir bygd opp ved Ila, kjem heile kriminalomsorga til gode. Ressursteamet bidreg til dette mellom anna gjen-

nom deltaking i opplæringa ved Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til dokumentarfilmen «Fengslet og forlatt» som ble vist på NRK Brennpunkt våren 2018. I denne dokumentaren vises eksempler fra soningsforholdene for alvorlig psykisk syke i Norge. Dokumentaren viser syke mennesker som sitter isolert i fengselsceller i flere år. I etterkant av denne dokumentaren har det kommet flere reaksjoner fra det politiske miljøet, blant annet har regjeringen foreslått en nasjonal forsterket fellesskapsavdeling for alvorlig psykisk syke ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Dette flertallet støtter dette tiltaket, men peker på at det ikke fullt ut vil dekke behovene i forhold til denne problemstillingen.

Dette flertallet viser til at både Sivilombudsmannen og FNs menneskerettighetskomité har påpekt alvorlige mangler og bekymringer vedrørende praksisen knyttet til forholdene for alvorlig psykisk syke i norsk kriminalomsorg. Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter kritiserer også regjeringen for ikke å gjøre nok for å sikre at EMK artikkel 3 følges, og skriver i sin årsrapport for 2017:

«Etter omstendighetene kan isolasjon, bruk av sikkerhetscelle og andre tvangsmidler ovenfor psykisk syke, suicidale og selvskadene innsatte innebære et brudd på EMK artikkel 3. Det skal lite til at tiltak vurderes som brudd dersom det iverksettes uten at det kontinuerlig vurderes som medisinsk forsvarlig av kvalifisert helsepersonell, og uten at det samtidig gis adekvat medisinsk behandling og oppfølging. Staten har ansvar for å sikre at samarbeidet mellom kriminalomsorgen og helsevesenet er innrettet slik at disse menneskerettslige kravene reelt ivaretas. Norske myndigheter gjør ikke nok».

Dette flertallet vil peke på at en av konsekvensene vedrørende denne regjeringens kutt til kriminalomsorgen over år er at programvirksomheten i mange av landets fengsler nå ikke lenger kan gjennomføres. For innsatte med rusproblemer er dette svært alvorlig og til hinder for god soningsprogresjon og tilbakeføring til samfunnet som rusfri. Dette flertallet ber regjeringen følge opp sitt eget punkt i Jeløy-erklæringen der det står beskrevet et ønske om å styrke livsmestrings- og rusmestringsprogrammene i kriminalomsorgen. Dette flertallet understreker at dette vil kreve ressurser. Pr. dags dato er det fremdeles ansatte i kriminalomsorgen som innehar kunnskap for å gjennomføre disse programmene dersom det var tilstrekkelige ressurser til dette arbeidet. Dersom kuttene videreføres overfor sektoren, står kriminalomsorgen i fare for å miste verdifull kapasitet hos ansatte, og det vil koste enda mer å gjeninnføre dette viktige rehabiliterende arbeidet. Dette

flertallet vil derfor styrke driften av kriminalomsorgen slik at rus- og livsmestringsprogrammer igjen kan bli gjennomført i fengslene.

Dette flertallet er kjent med det skal realiseres et nytt bygg for sikkerhetspsykiatri og kompetansesenter for St. Olavs Hospital som skal bygges på Østmarka i Trondheim. Dette bygget skal ivareta behovet for regionale sikkerhetsplasser. Dette flertallet er kjent med at det i dette prosjektet også ligger en mulighet for raskt å kunne realisere et mindre antall nasjonale sikkerhetsplasser. Dette flertallet erfarer at både Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet er godt orientert om denne muligheten og mener dette bør utforskes videre som et supplement til ny nasjonal sikkerhetsavdeling.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet tek utfordringane knytte til rus og psykisk sjukdom blant innsette i norske fengsel på stort alvor. Desse medlemene meiner at det er viktig å imøtekomme kritikken som er framsett av Sivilombudsmannen og FNs komité for menneskerettar om bruken av isolasjon og tilbodet til psykisk sjuke innsette. Desse medlemene er difor glade for at justisminneren og helse- og omsorgsministeren saman har synt stort engasjement for desse utfordringane og sett i gang eit tverrdepartementalt samarbeid for å betre forholda for rusavhengige og psykisk sjuke innsette.

Desse medlemene vil presisere at det i Jeløy-erklæringa er nedfelt at regjeringsspartia vil arbeide for eit meir rehabiliterande straffegjennomføringssystem med vekt på innhaldet i soninga. Det er òg nedfelt å redusere bruken av isolasjon, og legg til grunn at dette kan vere skadeleg for dei innsette.

Desse medlemene understrekar at innsette i norske fengsel har dei same rettane til helsehjelp som befolkninga elles. Kriminalomsorga skal legge til rette for at den enkelte innsette kan ta imot slik teneste frå helse- og omsorgstenesta i kommunane og/eller spesialisthelsetenesta. Alle vertskommunar og helseregionar har samarbeidsavtaler med dei respektive kriminalomsorgsregionane.

Desse medlemene vil vise til at helseføretaka i 2018 fekk eit tydeleg ansvar for å sette i verk tiltak for å auke tilgangen til psykisk helsevern for innsette i fengsla.

Desse medlemene ser positivt på at kapasiteten hos regionale tryggleiksavdelingar innan psykisk helsevern vert bygd ut og auka, og at alle helseregionane no har fått etablert egne kompetansenettverk i tryggleiks-, fengsels- og rettspsykiatri (SIFER kompetansesenter).

Desse medlemene vil i tillegg framheve forslaget i budsjettet for 2019 om eit pilotprosjekt med ein ny modell for avrusing ved Bjørgvin fengsel til 11 mill. kro-

ner og etableringa av eit landsdekkjande behandlingstilbod for innsette som er dømde for seksuelle overgrep, til 19 mill. kroner.

Desse medlemene vil vise til rapporten «Oppfølging av innsatte med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer», som var utarbeidd i eit samarbeid mellom kriminalomsorga og Helsedirektoratet i 2016. Desse medlemene meiner at tilrådingane i rapporten gir eit godt grunnlag for å prioritere tiltak knytte til rusavhengige og psykisk sjuke innsette.

Desse medlemene meiner at Justis- og beredskapsdepartementet, i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet og kriminalomsorga, arbeider målretta med tiltak knytte til utfordringane.

Desse medlemene vil særleg vise til følgjande tiltak som regjeringa har lagt til rette for dei siste åra: tre nye stifinnareiningar oppretta i 2017, auka tilskot for å styrke tilskotsordninga til helsetenesta for innsette, tilskot for at fleire innsette kan overførast til behandling sinstitusjon under soning, betre fysiske forhold i fleire fengsel slik at dei vert meir tilrettelagde for aktivitetar, og det er lagt vekt på kompetansebygging for studantar og tilsette i kriminalomsorga.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det bør lages en opptrappingsplan for å styrke kapasiteten til å håndtere alvorlig psykisk syke straffedømte i psykiatrien og styrke behandlingstilbudet i fengslene. I tillegg mener disse medlemmer at det bør lages en handlingsplan for kriminalomsorgen for å sikre en helsemessig forsvarlig behandling av denne gruppen straffedømte. Handlingsplanen bør inneholde tilstrekkelig opplæring av ansatte, styrke og utvikle ressursteamene, beskrive hvordan kriminalomsorgen kan tilby hensiktsmessig psykisk helsevern og omsorg ved bruk av «forsterket fellesskapsavdeling», sikre straffedømte som tas ut av fellesskap på grunn av alvorlig psykisk sykdom, medisinsk utredning av lege for raskt å begjæres innlagt i det psykiske helsevern dersom nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, der det er foreslått en økning på 50 mill. kroner på helsebudsjettet for å styrke psykisk helsevern og rusarbeid i fengslene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Representantforslag om håndtering av alvorlig psykisk syke i fengsler, Dokument 8:227 S (2017–2018), fremmet av blant andre dette medlem. Forslaget adresserer problemet med at flere personer i dag soner i norske fengsler på tross av at de er så alvorlig psykisk syke at de egentlig er soningsudyktige. Praksisen har pågått i mange år. Dette er en begrenset gruppe som ikke kan slippes fri, men er alvorlig syke. Dette medlem viser til at det må på plass en opptrappings-

plan for å sørge for at disse får tilstrekkelig helsehjelp, og vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått 20 mill. kroner til formålet ut over regjeringens forslag.

VEDLIKEHOLD

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, anerkjenner at det i noen tilfeller kan være fornuftig å legge ned et fengsel fremfor å legge ut store vedlikeholdsutgifter over tid. Flertallet vil imidlertid understreke at det ved etablering av nybygg må tas hensyn til hvor det gamle bygget lå, hvor det er behov for soningsplasser, samt nærhetsprinsippet i kriminalomsorgen.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet erkjenner at det er eit stort etterslep på vedlikeholdet i norske fengsel, og at det vil ta tid før all bygningsmasse fullt ut er rehabilitert og modernisert. Samstundes vil desse medlemene peike på at det er løyvd heile 950 mill. kroner i perioden 2013 til 2017 til vedlikehold av fengsla. Desse medlemene er samde i at det i tida framover bør gjerast grundige vurderingar av om nokre fengselsbygg heller bør stengast ned og eventuelt erstattast med nybygg.

Desse medlemene ser det som ein stor verdi både for dei innsette og dei tilsette å få forbetra sonings- og arbeidsforhold. Desse medlemene vil minne om at når dei 300 nye fengselsplassane i Agder står klare i 2020, vil desse erstatte om lag 120 mindre føremålstenelege plassar.

BARN AV INNSATTE

Komiteen vil vise til at kriminalomsorga skal legge til rette for pårørende av innsette og domfelte, og at kriminalomsorga har eit særskilt ansvar overfor barn.

Komiteen vil understreke at alle fengsel og friomsorgskontor har ein eigen barneansvarleg medarbeidar. Den barneansvarlege si oppgave er mellom anna å gje råd og rettleiing til barn og pårørende som har spørsmål i forhold til fengsel og straff. Komiteen vil vidare vise til at det er den barneansvarlege si oppgave å syte for at fengsla og friomsorgskontora er merksame på barn som vert påverka av straffegjennomføringa.

Komiteen understrekar at fengsla og friomsorgskontora skal følgje FNs barnekonvensjon og anna lovverk som gjeld foreldre og barn.

Komiteen vil peike på at det blir gjort fleire ting for å legge til rette for å ta vare på barna sine behov når ein omsorgsperson er i fengsel. Gode besøksrom er nødvendige. I tillegg tilbyr mange fengsel omvisingsbesøk slik at barna kan sjå korleis mor eller far bur, går på skule, arbeider og har fritidsaktiviteter. Komiteen vil også vise til at det ved fleire av fengsla finst egne husvæ-

re der det er mogeleg for familiar med barn å vere på besøk og også overnatte.

Komiteen vil i tillegg rette ei ekstra merksemd mot alle dei gode tilboda som vert ytte for innsette og deira familiar frå ulike frivillige organisasjonar.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke behovet for god oppfølging av innsatte som står i nær relasjon til barn. Dessverre har regjeringens kutt over år til sektoren medført at programvirksomhet også på dette feltet er svekket. Programmer knyttet til foreldrerollen er en viktig medvirkning til hvordan den enkelte innsatte maktar å opprettholde kontakt med familie, rehabiliterer og styrke ødelagte relasjoner til egne barn.

Flertallet vil i tillegg påpeke at «barneansvarlig» er en viktig oppgave i kriminalomsorgen. Det er av stor betydning at kriminalomsorgen på dette området kan dra nytte av flere fagfelt.

POST 70, TILSKUDD TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER I KRIMINALOMSORGEN

Komiteen vil fremheve frivillige organisasjoner innen kriminalomsorgen som et viktig supplement til det offentlige tilbudet, slik som Nettverk etter soning, Wayback og Retretten. De bidrar til å sikre god tilbakeføring av den domfelte til samfunnet. Det er etter komiteens mening viktig at slike organisasjoner får mest mulig forutsigbare rammevilkår gjennom langsiktige avtaler med staten. Komiteen viser til Innst. 6 S

(2015–2016), hvor en enstemmig komité fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen i større grad gi tilskudd til frivillige organisasjoner gjennom avtaler over flere år.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i større grad legge til rette for at tilskudd til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen gis gjennom avtaler over flere år.»

Flertallet mener målsettingen for kriminalomsorgen må være at folk vender tilbake til samfunnet som aktive deltakere og gode naboer. Dette bidrar de ovennevnte tiltakene og organisasjonene til.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til årets budsjettforlik mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti. Disse medlemmer er fornøyde med at Wayback og Retretten får henholdsvis 3,2 mill. kroner og 1,5 mill. kroner fra forliket til sitt arbeid med å få tidligere innsatte tilbake til samfunnet. Disse medlemmer ønsker også å øremerke 3,3 mill. kroner i tillegg til Wayback, slik at organisasjonen totalt får 6,5 mill. kroner slik som i fjor. Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ble enige om en fordeling av de øvrige midlene på kap. 430 post 70 i fjor, og ønsker å fordele midlene på samme måte i år:

Maritastiftelsen	250 000 kroner
Kirkens sosialtjeneste	1,7 mill. kroner
Retretten	1,5 mill. kroner
Røde Kors – Nettverk etter soning	2 mill. kroner
Røverhuset	400 000 kroner
Frelsesarmeens fengselsarbeid	3 mill. kroner
Røde Kors – visitortjeneste	200 000 kroner
Vardeteatret	800 000 kroner
Frelsesarmeen – Safe Way Home	125 000 kroner
Kulturdråpen	600 000 kroner
Wayback	6,5 mill. kroner
For Fangers Pårørende	3 mill. kroner
Musikk i fengsel og frihet	369 000 kroner
Kirkens Bymisjon – FRI-prosjekter	3,6 mill. kroner

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å øke støtte til frivillige organisasjoner med 2 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at det i regjeringens budsjettforslag foreslås en bevilgning på 24,7 mill. kroner på kap. 430 post 70. Disse medlemmer viser videre til budsjettforliket, hvor posten

ble økt med 3,2 mill. til Wayback, men mener fortsatt det er behov for å styrke bidraget til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen. Disse medlemmer viser til tabell over Arbeiderpartiets forslag til øremerkede midler til organisasjonene i kriminalomsorgen i tillegg til 5,7 mill. kroner i søkbare midler. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets

alternativt budsjett, hvor post 70 er styrket med 5,2 mill. kroner.

Fordeling av tilskudd til frivillig virksomhet (2019) – tilskuddsmottakere:

For Fangers Pårørende	2 746 000
Frelsesarmeens fengselsarbeid	1 542 000
Kirkens Bymisjon i Drammen, Vestfold og Rogaland – FRI	3 598 000
CRUX (tidl. Kirkens Sosialtjeneste)	1 673 000
Musikk i fengsel og frihet	1 838 000
Retretten	1 143 000
Røde Kors – Nettverk etter soning	1 542 000
Vardeteatret AS	1 028 000
Wayback sentralt	6 105 000
Blues Factory	500 000
Kirkens Bymisjon Kristiansand – Enter FRI	100 000
Kirkens Bymisjon Trondheim – Videre	125 000
Røde Kors Visitortjeneste	200 000
Foreningen Røverhuset	1 000 000
Straffedes organisasjon i Norge (SON)	50 000
Sammen for livet	1 000 000
Søkbare midler	5 710 000

Disse medlemmer mener tilbakeføringsarbeidet de frivillige organisasjonene i samarbeid med fengselene, kriminalomsorgen og andre aktører utfører, er svært viktig for å sikre en god overgang fra fengsel til samfunnet og en normal hverdag. Disse medlemmer vil peke på arbeidet som i forbindelse med dette utføres av organisasjoner som Wayback, Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Retretten, Frelsesarmeen og attføringsbedriften Ifokus's prosjekt «Sammen for livet». Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og forslaget til bevilgninger til disse organisasjonene.

Disse medlemmer vil understreke at arbeid som bryter grensene og skaper forståelse mellom «livet bak murene» og samfunnet for øvrig, er av svært stor betydning. Disse medlemmer peker på at Røverhuset med Røverradion er et godt eksempel på hvordan man på en god måte kan sette agendaen for diskusjonen angående soning og tilbakeføring. Røverradion skaper et rom i samfunnsdebatten der folk på utsiden av hverdagen i fengsel kan få en innsikt i utfordringer og muligheter hos innsatte. Likeledes peker disse medlemmer på Vardeteatret, som aktivt bidrar til rehabilitering, opplysning og tilbakeføring. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og bevilgningene til disse organisasjonene.

Disse medlemmer peker på at tiltak gjennom Miff – Musikkens studieforbund og Blues Factory tar tak i kvalitetene hos enkeltmennesket og gjennom sitt uttrykk og sin aktivitet bidrar til livskvalitet hos både deltagere og publikum. Disse medlemmer peker på viktigheten av å ivareta denne typen rehabiliterende og

skapende arbeid. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og forslaget til bevilgninger til disse tiltakene.

Disse medlemmer er opptatt av at hele mennesket ses i en rehabiliteringssituasjon gjennom soning. Disse medlemmer viser til at dersom den enkelte skal ha mulighet til på ny å integreres i en normalhverdag med familie og lokalmiljø, er organisasjoner som Straffedes organisasjon (SON) og For fangers pårørende (FFP) sitt arbeid viktig. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og forslaget til bevilgninger til disse organisasjonene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at frivillige organisasjoner representerer et viktig supplement for å få en god overgang fra kriminalomsorgen til frihet. Dette medlem er derfor opptatt av at de totale bevilgningene til organisasjonene ikke går ned slik regjeringen har foreslått.

Dette medlem vil peke på at de frivillige gjør en svært viktig jobb for å gi personer hjelp til overgangen mellom soning og et liv i frihet. De tilbyr ofte en hjelp for dem som faller mellom to stoler i det offentlige. Eksempler er Nettverk etter soning i Røde Kors, som blant annet tilbyr gjeldsrådgivning. Dette medlem mener at dette arbeidet må styrkes, og vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å øke støtten til disse organisasjonene med 6,3 mill. kroner.

VELFERDSOBLIGASJONER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til prøveprosjektet vedrørende velferdsobligasjoner og vil understreke at dette prosjektet ikke må stå i veien for en langsiktig og forutsigbar finansiering av organisasjoner som i dag er viktige bidragsytere i forbindelse med tilbakeføringsarbeidet. Flertallet vil følge nøye med i utviklingen av prosjektet og gjennom evalueringen følge opp om prosjektet når sitt mål om å styrke de frivillige organisasjonene og tilbakeføringsarbeidet.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektet med velferdsobligasjoner og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener de organisasjonene som i 2017 mottok øremerkede tilskuddsmidler, fremdeles skal motta dette. Flertallet vil vise til justiskomiteens høring 24. oktober 2018, hvor det tydelig kom frem hvilke negative konsekvenser det vil ha for de frivillige organisasjonene som tidligere har hatt forutsigbarhet for sine tilskudd, å ikke lenger ha det.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kritisk til prinsippene som ligger til grunn for de såkalte velferdsobligasjonene. Ideen om å innføre et investorprinsipp i tjenestene, og da særlig velferdstjenester som skal følge sårbare brukere, er problematisk. At et sosialt problem er løst og lett kan måles på et gitt tidspunkt, for så å anses som avklart, er slik medlemmer ser det, en instrumentell og lite virkelighetsnær tilnærming til sosiale utfordringer i marginaliserte grupper. At resultatene av et avsluttet prosjekt i tillegg skal utløse avkastning for investorer, er en markeds-tenkning som risikerer å føre til useriøsitet og dårlige tjenester. Dette medlem vil derfor, som i tidligere budsjetter, gå imot forslaget om å bevilge 10 mill. kroner til forsøk med velferdsobligasjoner og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor dette foreslås kuttet.

TILBAKEFØRING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker at formålet med straffegjennomføring har flere aspekter. Straff er samfunnets reaksjon på lovbrudd og er ment å ha en sanksjonerende effekt overfor den aktuelle lovbryster. I tillegg til det individualpreventive er også straff ment å ha en allmennpreventiv eller en avskrekkende effekt for å

forhindre nye lovbrudd. Dermed kan straff med sine ulike sanksjonsformer også bidra til et samfunnsvern for innbyggerne. Målet med kriminalomsorgen er at innsatte skal vende tilbake som gode naboer i sine lokalsamfunn, og dermed er god rehabilitering i kriminalomsorgen et viktig tiltak for samfunnssikkerheten. For å nå dette målet må det sikres nok ressurser til kriminalomsorgen, og innholdet i soningen må styrkes med tanke på det rehabiliterende arbeidet. I tillegg må de frivillige organisasjonene knyttet til tilbakeføringsarbeidet sikres forutsigbare rammer, og kommunene med sitt tjenestetilbud må være rustet til å bidra både under og etter straffegjennomføring.

Flertallet viser til at i 2015 ba Stortinget regjeringen sikre at regelverket knyttet til permisjoner fra soning skulle praktiseres fleksibelt, slik at rehabiliteringstilbud i regi av frivillige organisasjoner kunne gjennomføres under soningsperioden. Tilbakemeldinger flertallet har fått fra blant annet Kalfarhuset i Bergen, viser at situasjonen ikke har blitt bedre. Flertallet mener snarere at regjeringen gjennom sine gjentakende kutt i kriminalomsorgen i tillegg har bidratt til at også rehabiliteringsmulighetene i fengslene er betydelig svekket. Flertallet mener at god rehabilitering med fokus på tilbakeføring vil bidra til økt samfunnssikkerhet.

Kap. 3430 Kriminalomsorgen

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 432 Kriminalomsorgens høgstole og utdanningssenter (KRUS)

Komiteen viser til at det er en forutsetning for å få god kvalitet i straffegjennomføringen å ha fengselsbetjenter med høy og riktig kompetanse. I 2017 gjennomførte 168 aspiranter utdanning ved KRUS.

Komiteen viser til at bevilgningen på kap. 432 post 1 skal dekke lønnsutgifter til personale ved Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS), lønn til aspiranter og drifts- og husleieutgifter vedrørende skolebygningen. Komiteen vil vise til at det foreslås en bevilgning på 246,7 mill. kroner for 2019.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å redusere bevilgningen med 11,5 mill. kroner som følge av at klasseopptaket er foreslått redusert med én klasse i 2019.

Kap. 3432 Kriminalomsorgens høgstole og utdanningssenter (KRUS)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Komiteen viser til de store endringene som skjer i norsk politi. Siden nærpolitireformen ble vedtatt i Stortinget i 2015, har politiet jobbet med implementeringen av reformen parallelt med å utføre sitt samfunnsoppdrag. Komiteen viser til at i juni 2018 ble strukturdelen av reformen avsluttet og personalløpet slutført.

Komiteen viser til at kriminalitetsbildet er i stadig endring, og at det er viktig at politiet tilpasses dette. Det har i flere år vært nedgang i den registrerte kriminaliteten. I 2017 var 318 600 lovbrudd meldt til politiet. Det er 5,3 pst. færre enn året før og 18 pst. færre enn i 2013. Eiendomstyveri utgjør den største lovbruddskategorien og er redusert med 35 pst. siden 2013. Samtidig har anmeldelser av vold, mishandling og seksuelle overgrep økt mye i den samme perioden.

Komiteen viser videre til at en stadig større andel av kriminaliteten har et digitalt element. Dette gjelder både at kriminaliteten oftere rammer IKT-systemer, at den blir utført ved hjelp av digitale kanaler, og at straffesaker har digitale bevis. Komiteen er derfor opptatt av at politiet og påtalemyndigheten har kompetanse og kapasitet til å møte denne utviklingen.

Komiteen viser til at politiets oppgave er å avdekke, etterforske og forebygge kriminalitet. Det er viktig at politiet utrustes med de nødvendige midler for at samfunnsoppdraget kan utføres på en forsvarlig måte.

Komiteen viser til at post 1 dekker alle ordinære driftsutgifter i POD, politidistriktene, de lokale PST-enhetene og politiets særorgan unntatt Politihøgskolen. Dette inkluderer også våpen, kjøretøy, verneutstyr, uniformer og IKT m.m. Komiteen viser til at regjeringen foreslår at det bevilges 17 967,6 mill. kroner på denne posten. I tillegg er det en rekke andre poster med ulike tilskudd som medfører at det foreslås bevilget 19 709,2 mill. kroner på kapittelet totalt. Komiteen viser til proposisjonen for omtale av disse tilskuddene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener situasjonen som politidistriktene nå står i, går ut over ofre for kriminalitet. Flertallet er svært bekymret over de økende restansene av saker som ikke er avgjort, og som blir liggende lenge i kø. Flertallet vil vise til at det for eksempel i Øst politidistrikt er over 7 000 saker som ikke er avgjort, og som er mer enn 3 måneder gamle. Flertallet har mottatt bekymringer fra en rekke bistandsadvokater som viser til at alvorlige overgrepssaker ligger på vent i flere år. Flertallet mener denne situasjonen er uakseptabel, og at regjeringen ikke løser utfordringene med budsjettforslaget. Flertallet vil vise til at alvorlige straffesaker som gjelder vold eller seksuelle overgrep, blir liggende i politiet i svært lang tid uten at etterforskningsskritt utføres eller sakene blir påtaleav-

gjort. Flertallet kjenner til at det flere steder er mer normalsituasjonen at saker blir liggende uten videre oppfølging i mer enn ett år etter at tilrettelagt avhør er gjennomført. Dette kan være saker hvor foreldre er fratatt omsorgen for sine barn fordi det foreligger alvorlige mistanker om vold eller overgrep. Dette er barn og ungdom som blir avhørt i tilrettelagte avhør, og som lider under at saken ikke blir avklart. Barnevernet venter på avklaringer fra politiet før man der bestemmer hva som skal skje i familier hvor det er mistanke om straffbare forhold. Flertallet mener denne krevende situasjonen må løses, og støtter ikke forslaget til budsjett fra regjeringen.

Flertallet vil styrke folks rettssikkerhet og styrke ivaretagelsen av ofre for kriminalitet. Flertallet mener det er alvorlig for folks tillit til politiet, påtalemyndighet og våre domstoler når saker med kjent gjerningsmann henlegges på grunn av for dårlig kapasitet, og når kriminelle får strafferabatt som følge av at saken har tatt for lang tid hos politi og påtalemyndighet.

Flertallet mener det er positivt at regjeringen bevilger midler til både beredskapssenter, datahaller og politihelikoptre. Flertallet mener likevel budsjettforslaget mangler balanse og viser en klar nedprioritering av den ordinære grunnberedskapen.

Flertallet mener regjeringens forslag til budsjett for politi- og lensmannsetaten ikke svarer på utfordringene landets politidistrikt står i. Flertallet mener budsjettforslaget ikke løser utfordringene med sprengt kapasitet i politidistriktene og økende restanser av straffesaker. Flertallet mener det mest alvorlige med regjeringens forslag er at forslaget svekker folks rettssikkerhet. Flertallet mener at regjeringen må sikre at politiets maktbruk ikke er uforholdsmessig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener den krevende situasjonen i politidistriktene vil fortsette dersom dette forslaget blir vedtatt, og det vil sette gjennomføringen av politireformen i fare.

Disse medlemmer understreker at politiet skal ha nødvendige ressurser for å utøve sitt samfunnsoppdrag, men at Stortinget også skal ha kontroll med politiets maktutøvelse, bruk av maktmidler og prioriteringer. At politiet prioriterer i tråd med Riksadvokatens krav, og ikke benytter sterkere maktmidler enn påkrevet, er avgjørende for tilliten til politiet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil ha et politi som er synlig og til stede der folk bor. Disse medlemmer er derfor imot den sentraliseringsreformen i politiet som regjeringen nå gjennomfører. Disse medlemmer vil understreke at et tilstedeværende politi har en forebyggende effekt, og lensmannskontorene må settes i stand til å ha en beman-

ning som gjør at de er synlige i lokalsamfunnene. Mens både konsulentbruken og veksten i Politidirektoratet har økt dramatisk de siste årene, er det flere politidistrikt som sliter med økonomien. Disse medlemmer vil peke på at dette går ut over muligheten for å gjøre ansettelser og skaffe nytt utstyr og materiell.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å prioritere midler til politidistriktene, og at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har foreslått en økning på 500 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Denne potten kan brukes til blant annet kjøretøyinvesteringer, til å ansette studentene som går ut av Politihøgskolen og styrke grensekontrollen, samt styrke barnehusene, inkludert å opprette en «satellitt» av denne tjenesten i Møre og Romsdal. I tillegg til å satse på politiet vil Senterpartiet styrke påtalemyndigheten. Påtalemyndigheten er en sentral del av straffesakskjeden, og denne må settes i stand til å sikre hurtig saksgang for straffesakene. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i tillegg i sitt alternative budsjett har foreslått en egen pakke til bekjempelse av økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet på 230 mill. kroner, hvorav 20 mill. kroner er tiltenkt Kripes og Økokrim.

Disse medlemmer kan bekrefte at de både er og har vært kritiske til at regjeringen legger inn ostepølvekutt på alle poster i justisbudsjettet uten å være kjent med hvordan dette rammer i praksis. Disse medlemmer har lenge vært tydelige på at en større del av ressursene i politi- og lensmannsetaten må omprioriteres fra Politidirektoratet til politidistriktene. At det er lagt inn kutt til Politidirektoratet i Senterpartiets alternative budsjett samtidig som det er lagt inn en betydelig større satsing på politidistriktene, burde etter disse medlemmers syn ikke overraske regjeringens partiene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det har vært flere episoder hvor det virker som om Politiets utlendingsenhet (PU) har opptrådt med uproporsjonal maktbruk og også våpenbruk i forbindelse med uttransportering av asylsøkere. Ved ett tilfelle ble en familie med tre barn hentet ut, tidlig om morgenen, i en politiaksjon for å returneres til Afghanistan. Ifølge en anmeldelse av PU til Spesialenheten for politisaker brøt politiet opp inngangsdøren med brekkjern samt trakk opp i sengen der familien sov. Det er bekreftet at politiet også var bevæpnet under aksjonen. Ved et annet tilfelle ved uttransportering av en afghansk familie på seks, blant annet en alvorlig syk far, benyttet politiet et stort antall politibiler og rundt 30 politifolk for å hente ut familien. Aksjonen ble sterkt kritisert av ledelsen i den aktuelle kommunen.

Dette medlem har gjentatte ganger stilt skriftlige spørsmål til beredskaps- og innvandringsministeren for å få en begrunnelse for maktbruken og for hvilke trusselvurderinger som lå til grunn også for våpenbruk,

uten å få annet enn generelle svar. Dette medlem finner det kritikkverdig at beredskaps- og innvandringsministeren ikke orienterer Stortinget om begrunnelse for maktbruk når det blir etterspurt. Dette medlem mener slik tilbakeholdelse av informasjon forhindrer Stortinget i å utøve sin konstitusjonelle kontrollfunksjon med politiets bruk av maktmidler.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over antall væpnede aksjoner politiet har gjennomført i 2018, herunder hvor mange politibetjenter som har vært bevæpnet i de ulike aksjonene, og eventuelt om våpenet har blitt benyttet aktivt ved at håndvåpen har blitt trukket ut av hylster eller på annen måte aktivt benyttet ved maktanvendelse.»

POLITIETS DRIFTSBUDSJETT

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det er etablert en egen nettpatrulje som skal bidra til å forebygge kriminalitet og utrygghet på internett, samtidig som den skal være synlig for befolkningen på internett og sosiale medier. Flertallet mener økt tilstedeværelse på nett etter hvert har blitt vel så viktig som synlighet ute i distriktene. Dette er en del av nærpolitireformen. Her er politiet i ferd med å omstille seg fra et kriminalitetsbilde som før var dominert av tradisjonell vinningskriminalitet, men som nå har endret seg til mer kompleks organisert kriminalitet, samt at den på flere områder har flyttet seg over i det digitale rom.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen nok en gang setter politidistriktene i landet i en svært krevende situasjon. Dette flertallet vil vise til høringsinnspill og uttalelser fra blant andre Politiets Fellesforbund, som påpeker at politidistriktene har med seg et merforbruk på over 200 mill. kroner fra 2018 og inn i 2019. Videre vil regjeringens forslag føre til at distriktene må kutte ytterligere i sine driftsbudsjetter for 2019.

Dette flertallet vil vise til at regjeringens forslag til budsjett for politiet er underbudsjettet. Dette flertallet vil vise til at regjeringen skriver i budsjettforslaget at de øker budsjettet med 1 327,2 mill. kroner. Av dette utgjør 581,5 mill. kroner kompensasjon for lønns- og prisvekst, og 258,9 mill. kroner er en konsekvensjustering av stillinger politiet fikk tildelt i 2017 som et resultat av forliket regjeringen inngikk med Kristelig Folkeparti og Venstre i 2017. Videre vil dette flertallet peke på at økningen også skal dekke 157,2 mill. kroner til politihelikoptre, 148,2 mill. kroner til da-

tahaller og 524 mill. kroner til politiets beredskapssenter og objektsikring. I tillegg kommer en rekke andre øremerkede bevilgninger. Dette flertallet viser til budsjettproposisjonen, som tallfester at regjeringens såkalte avbyråkratisering- og effektiviseringsreform skal gi et videre kutt på 85,5 mill. kroner. En etat som bruker 81 pst. av driftskostnadene til personell, kan vanskelig effektivisere uten at det påvirker utførelsen av tjenesten. ABE-kuttene som foreslås, utgjør om lag 85 stillinger alene. I tillegg til dette legger regjeringen til grunn en gevinstrealisering på 51 mill. kroner som et resultat av politireformen. Dette flertallet har fått klare signaler fra tillitsvalgte om at budsjettforslaget for 2019 vil få svært negative konsekvenser. I Møre og Romsdal politidistrikt er rundt 50 stillinger ledige i 2018, og disse må holdes ledige også neste år for å gå i budsjettmessig balanse. Dette bør anses kritisk i et politidistrikt med store utfordringer blant annet i enkelte etterforskningsavdelinger. I Oslo politidistrikt må de nedbemanne med omtrent 130–150 stillinger over to år. I Sør-Øst politidistrikt kjenner dette flertallet til at det kan være snakk om å måtte nedbemanne med 50 stillinger for å gå i balanse med regjeringens forslag for drift av politidistriktene i 2019. Dette flertallet vil understreke at det ropes varsku fra både politiansatte og bistandsadvokater om den alvorlige driftssituasjonen, og konstaterer at regjeringen ikke lytter. Dette flertallet registrerer at både justis-, beredskaps- og innvandringsminister og statsminister har besøkt flere av politidistriktene som varsler om nedbemanning og stort etterslep. Alvorlige saker ligger i årevis og blir en stor belastning for ofre for kriminalitet. Dette flertallet mener det er trist at regjeringen sier de vil høre, men ikke viser evne til å lytte og ta tak i disse utfordringene.

Dette flertallet vil vise til den sterke kritikken som ble fremsatt av en rekke høringsinstanser under justiskomiteens åpne budsjett høring 24. oktober 2018. Dette flertallet merker seg en samlet kritikk fra Politiets Fellesforbund, Politijuristene, NTL Politiet, Norsk Politilederlag med flere, som gav klart uttrykk for at dersom dette forslaget til budsjett for politi- og lensmannsetaten ble vedtatt, ville det bety en stor nedbemanning av norsk politi. Dette flertallet vil vise til uttalelse fra Politiets Fellesforbund, som sier:

«Politiets Fellesforbund mener at bemanningssituasjonen i politiet er svært bekymringsfull. Politidistriktene har ikke økonomi til å bemanne i tråd med nærpolitireformens intensjoner og politistudentene uteksamineres til arbeidsledighet. Færre nyutdannede har fått jobb sammenlignet med foregående år.»

Dette flertallet vil vise til at handlingsrommet i politidistriktene er kraftig redusert under regjeringen Solberg. Dette ble sist dokumentert i en rapport utført av Menon Economics på oppdrag fra Justis- og bered-

skapsdepartementet i 2017, som viste at handlingsrommet var redusert nesten med en halv mrd. kroner på fire år.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at det siden regjeringen tiltrådte, har vært en betydelig satsing på politi. Det er ansatt 2 600 flere lønnede årsverk i politietaten og av disse er om lag 1 500 stillinger tilført politidistriktene. Politidekningen har økt fra 1,71 i fjerde kvartal 2013 til 1,91 i andre kvartal 2018. Dette betyr at målet om 2 politifolk per 1 000 innbyggere blir nådd i løpet av 2020.

Disse medlemmer viser til budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, der det foreslås bevilget 40 mill. kroner til etterforskningen av vold og overgrep mot barn. Disse medlemmer ser med bekymring på den økende mengden av volds- og overgrepssaker mot barn, og mener i overensstemmelse med Kristelig Folkeparti og Venstre at 10 mill. kroner av disse midlene skal gå til flere påtalejurister for å få fortløpende i behandlingen av disse sakene. Behovet er særlig stort i hhv. Oslo, Øst og Sør-Øst politidistrikter.

Disse medlemmer viser til årets budsjettforslag der regjeringen foreslår nærmere 20 milliarder kroner til politiet. Siden regjeringen tiltrådte og frem til budsjettforslaget i 2019, har bevilgningen til politi- og lensmannsetaten økt med 4,32 mrd. kroner, hvorav 3,1 av disse er bevilget til driftsbudsjettet jf. kap. 440 post 1. Bevilgningene til PST har økt med nærmere 260 mill. kroner. Hovedprioriteringene i årets budsjett er å finansiere helårseffekten av nye politistillinger i 2018, nytt beredskapssenter, nye datahaller, økte bevilgninger til objektsikring og PST.

Disse medlemmer vil også vise til den særlige oppmerksomheten som er viet ungdoms- og gjengkriminalitet i Oslo. I statsbudsjettet for 2018 ble det gitt 30 mill. kroner til en styrket politiinnsats i Oslo Sør. Disse midlene har så langt blitt brukt til 41 nye stillinger innenfor fagområdene forebygging, etterforskning, etterretning og påtale. Dette innebærer en mer koordinert innsats rettet mot gjengmiljøene fra hele politidistriktet. Oslo enhet Øst har nå over 80 forebyggere, og til sammenligning har Malmø by i Sverige bare 20 forebyggere. Disse medlemmer er svært fornøyde med den innsatsen som nå gjøres for å få bukt med ungdoms- og gjengkriminaliteten.

Disse medlemmer er fornøyde med at regjeringen foreslår å videreføre den særskilte satsingen på 30 mill. kroner i budsjettforslaget for 2019. I tillegg foreslår regjeringen en utvidet satsing på 40 mill. kroner, der 8 mill. kroner skal gå til økt kapasitet i ØKOKRIM og KRIPOS samt 16 mill. kroner til en større satsning i Osloområdet. Det er også foreslått 16. mill. kroner til konfliktrådene og arbeidet med unge som er idømt ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Disse med-

le m m e r viser videre til at det i Justis- og beredskapsdepartementet arbeides med andre tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet. Det vurderes blant annet forbud mot medlemskap i gjenger og rekruttering til dem, gjøre det lettere å utføre inndragning av verdier, og i tillegg sees det på hvordan straffereaksjonene fungerer overfor unge kriminelle i dag.

Disse medlemmer viser til budsjettforliket for 2019 som ble inngått mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti. Disse medlemmer viser til at det blir foreslått bevilget 40 mill. kroner til etterforskning av vold og overgrep mot barn, hvorav 3 mill. kroner av disse foreslås øremerket til påtale. Disse medlemmer viser videre til at det også er foreslått bevilget 10 mill. kroner mer til Statens Barnehus.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke kap. 440 post 1 med over 410 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer vil prioritere mesteparten av disse midlene til politidistriktene. Innenfor Arbeiderpartiets styrking på 410 mill. kroner vil disse medlemmer vise til at Arbeiderpartiet foreslår å styrke politidistriktenes frie driftsmidler med 340 mill. kroner, etterforskningen og et reelt etterforskningsløft med 49 mill. kroner, øremerke 11 mill. kroner til Statens Barnehus, styrke arbeidet mot økonomisk kriminalitet gjennom å styrke Økokrim med 5 mill. kroner, og styrke arbeidet mot arbeidslivskriminalitet gjennom å styrke arbeidslivskriminalitetssentrene med 5 mill. kroner.

Disse medlemmer er svært opptatt av å styrke etterforskningen reelt og vil etter forliket som ble inngått mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, foreslå i sitt alternative budsjett å styrke etterforskningen med ytterligere 20 mill. kroner til etterforskning av vold og overgrep mot barn. I tillegg vil disse medlemmer øremerke 49 mill. til etterforskning generelt. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det totalt sett er foreslått å øremerke 69 mill. kroner til etterforskning i politidistriktene.

Disse medlemmer er overrasket og skuffet over at forliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ikke gav en styrking av driftssituasjonen for landets 12 politidistrikt. Disse medlemmer merker seg at regjeringen holder frem med å detaljstyre bevilgningene til politiet på en slik måte at det går ut over distriktenes frie handlingsrom.

Disse medlemmer vil videre vise til svaret på spørsmål 65 fra Finansdepartementet og vil uttrykke en viss forundring over at Justis- og beredskapsdepartementet ikke kan angi noe om hva de framtidige driftsutgiftene for et norsk cyber crime center (NC3) vil bli. Disse medlemmer mener bakgrunnen for spørsmålet burde være enkelt å forstå, da en slik etablering

naturlig vil legge store bindinger på framtidige driftsbudsjetter. Disse medlemmer viser til at Politidirektøren allerede i 2015 antydte et behov for 200 mill. kroner og at senteret burde bemannes med ca. 200 årsverk. Disse medlemmer peker på at departementet i sitt svar skriver at senteret skal være etablert innen 2021. Disse medlemmer støtter en slik etablering, men vil peke på at departementet burde være kommet lenger med hvilke bindinger en slik etablering gir for budsjettet for 2020. Disse medlemmer er kritiske til veksten i Politidirektoratet. Disse medlemmer vil understreke at direktoratet skal understøtte distriktene og ikke omvendt. Disse medlemmer mener at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti har frekkhetens nådegave når de omtaler ABE-reformen som kutt i byråkrater og administrasjon. Det er et faktum at veksten i byråkrater i for eksempel Politidirektoratet har eksplodert under denne regjeringen, mens de som har måttet lide under kuttene, er de som skal sørge for rettsikkerhet og tjenester til folk. Det etterlyses handlingsrom til å løse politiets oppgaver i politidistriktene.

Disse medlemmer mener grunnberedskapen i norsk politi må styrkes, og at pengebruken i Politidirektoratet må begrenses.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at mest mulig av de budsjettmidlene som Stortinget bevilger til politiet, blir tilført driftsrammene til politidistriktene, og at pengebruken i Politidirektoratet begrenses.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser også til Sosialistisk Venstrepartis representantforslag i Dokument 8:28 S (2018–2019) og vil understreke at underfinansieringen av politiet må føre til en enda strengere prioritering fra politiets side. Restanser og lang saksbehandlingstid skal ikke forekomme i slike saker. I tråd med Riksadvokatens pålegg til politiet skal slike saker gis forrang foran annen type kriminalitet. Dette medlem vil vise til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett er foreslått bevilgninger på 65 mill. kroner i politiets driftsbudsjett ut over regjeringens forslag, som skal gå til å bekjempe vold og overgrep mot barn, hatkriminalitet og økonomisk kriminalitet.

Dette medlem vil understreke Stortingets rett til å foreta prioriteringer på politiets budsjetter. Dette medlem har stilt beredskaps- og innvandringsministeren spørsmål i forbindelse med statsbudsjettet om hva som er budsjettet til bruk på våpen til politiet i 2019. Departementet har svart at dette har de ikke informasjon om, og at det ikke budsjetteres særskilt til innkjøp av våpen. Dette medlem mener den manglen-

de vilje til å skaffe Stortinget relevant budsjettinformasjon forhindrer Stortinget i å utøve sin konstitusjonelle oppgave samt gjøre alternative budsjettallokeringer. Dette medlem vil med dette understreke at det er kritikkverdig at disse tallene ikke frambringes. Politiets tilgang til våpen handler om hvilken maktbruk som det er tillatt at staten benytter mot sine innbyggere. Politiets tilgang til og bruk av våpen skal derfor være underlagt effektiv kontroll fra samfunnets side. Dette er understreket i NOU 81:35 og i NOU 2017:9 (Politi og bevæpning). En måte å kontrollere politiets maktmidler på er gjennom budsjettkontroll. Derfor er dette medlem, i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet, opptatt av at både regjering og storting har oversikt og kontroll med politiets innkjøp av våpen. Dette er spesielt viktig i 2019, fordi storting og regjering i 2018 ga politiet flere utvidede fullmakter til bruk av våpen. Dette medlem mener at mangelen på budsjettinformasjon spesielt om innkjøp av våpen er særskilt kritikkverdig, fordi det forhindrer Stortinget i å få informasjon om politiets maktmidler.

KRIMINELLE GJENGER

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til den særlige oppmerksomhet som er viet ungdoms- og gjengkriminalitet i Oslo. I statsbudsjettet for 2018 ble det gitt 30 mill. kroner til en styrket politiinnsats i Oslo Sør. Disse midlene har så langt blitt brukt til 41 nye stillinger innenfor fagområdene forebygging, etterforskning, etterretning og påtale. Dette innebærer en mer koordinert innsats rettet mot gjengmiljøene fra hele politidistriktet. Oslo enhet Øst har nå over 80 forebyggere, og til sammenligning har Malmø by i Sverige bare 20 forebyggere. Disse medlemmer er svært fornøyde med den innsatsen som nå gjøres for å få bukt med ungdoms- og gjengkriminaliteten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil understreke at det aller mest avgjørende i kampen mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet er at politiet driver en stabil, langvarig innsats over mange år, og at de er tett nok på dem til å finne ut hvordan de kan tas og dømmes. Det krever evne og kompetanse til å følge pengene, avdekke hvitvaskingen og å avsløre kommunikasjonen deres, mm. Til nå har vi hatt to–tre store tidsbegrensede politiinnsatser mot gjengmiljøene siden 1990-tallet. Den største og mest langvarige var gjengprosjektet 2006–2011 som ga resultater særlig overfor B-gjengen, som var det sterkeste gjengmiljøet på den tida. Problemet er at når politiet mellom satsingene ikke er like tett på, får både nye og gamle gjenger mulighet for å bygge seg opp igjen. Situasjonen i dag er urovekkende fordi eldre gjenger som Young Guns og B-gjengen har fått spillerom

mens oppmerksomheten særlig har vært rettet mot den yngre gjengen Young Bloods, samtidig som nye unge kriminelle grupper bygger seg opp flere steder i hovedstadsområdet.

Disse medlemmer mener vi må lære at innsatsen mot gjengene ikke kan skrus opp og ned avhengig av registrerte hendelser. Selv om politiet skulle lykkes med å ta noen bakmenn, vil rollene til dem som tas, fort fylles av andre. I en rekke land som har hatt langvarige store gjengutfordringer, har det derfor blitt bygd opp spesialiserte politimiljøer som aldri slipper taket i gjengene. Arbeidet er organisert ulikt i land som Tyskland, USA, England, m.fl. Enten de kaller det «gang-units» eller annet, har de til felles at gjengutfordringen anses som så spesiell og avgjørende at de har dedikerte politiresurser som jobber kontinuerlig med dette. Disse medlemmer mener at dette er så alvorlig at Stortinget må forsikre seg om at det bygges opp kapasitet for å jobbe permanent og konsentrert mot gjengene også i Norge, uten at dette anses som detaljstyring av politiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser for øvrig til representantforslag i Dokument 8:39 S (2018–2019), som er til behandling i justiskomiteen, om 14 tiltak mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet og mener sakens viktighet tilsier at det bør være mulig å skape et bredt samarbeid om dette. Ett av disse forslagene, som får budsjettkonsekvenser, gjelder at samfunnet må ha reelle sanksjoner for dem som bryter avtalene om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og som ikke tar denne på alvor. Dessverre finnes det noen få unge som ikke klarer å komme ut av kriminaliteten. Gjennom gjentatte svært voldelige og farlige handlinger skaper de stor utrygghet i lokalmiljøet. For å møte denne utfordringen er det etablert noen ungdomsplasser i kriminalomsorgen. De ligger utenfor fengsel for å skille de unge fra de voksne kriminelle. Da dette tiltaket ble lansert av den rød-grønne regjeringen, var planen ut ifra datidas behov å ha 14 plasser. Men dette er ikke fulgt opp av den sittende regjeringen, slik at det kun er etablert 8 slike plasser, selv om den harde ungdomskriminaliteten har økt de siste årene. Et enkelt og viktig tiltak for at samfunnet skal kunne møte denne utfordringen disse få unge representerer, vil være å øke antall plasser i tråd med det som tidligere er anslått som behov, og disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det er avsatt 10 mill. kroner til oppstartsmidler for å styrke ungdomsenhetene.

Disse medlemmer er bekymret for at politiet i den senere tid har varslet om at de mangler etterforskningskapasitet til å følge opp sakene mot såkalte «prioriterte objekter» eller gjengledere og bakmenn. Dette er uholdbart fordi det er et avgjørende punkt i gjengbekjempelsen at disse nøkkelpersonene, som ofte er kri-

minelle forbilder for unge rekrutter, ikke får være på fri-fot i åreis uten å bli tatt for alvorlige kriminelle gjerninger de står bak. Disse medlemmer er klar over at gjenglederne unngår å utføre handlingene selv, og at etterforskningen derfor blir mer komplisert og krevende. Desto viktigere er det at det finnes ressurser til dette, og at politiet får lovhjemler og utstyr til å avdekke kommunikasjonen deres og avsløre hvitvaskingen av pengene. Disse medlemmer viser til at flere av de 14 forslagene i ovennevnte representantforslag handler om dette, og til at det i Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslås 49 (totalt 69) mill. kroner til å styrke etterforskningen i politiet.

ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener grunnlaget for den norske samfunnsmodellen er et organisert arbeidsliv med ryddige lønns- og arbeidsbetingelser. Det er derfor svært bekymringsfullt at stadig færre arbeidstakere er fagorganiserte. Dette skjer samtidig med at kriminalitet og useriøsitet har fått vokse frem i stadig nye deler av det norske arbeidslivet. Det politiske flertallet har de siste årene gjort lite for å stanse den negative utviklingen. Arbeidstilsynet og arbeidstakerorganisasjonene er entydige i sin tilbakemelding om at arbeidslivskriminaliteten er blitt grovere, mer omfattende og mer sammensatt. Det avdekkes flere og alvorligere eksempler på sosial dumping, grov utnyttning av arbeidstakere og kriminalitet i det norske arbeidslivet. Det har alltid vært en politisk oppgave sammen med partene i arbeidslivet å slå ring om et seriøst og organisert arbeidsliv.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet som ble lagt fram i januar 2015, og som ble revidert i januar 2017. Disse medlemmer registrerer at tiltakene følges opp i samarbeid med partene i arbeidslivet. Disse medlemmer viser til at det er opprettet arbeidslivskriminalitetssentre i Bergen, Oslo, Stavanger, Trondheim, Kristiansand, Bodø og Tønsberg. Her samarbeider politiet med Skatteetaten, Nav og Arbeidstilsynet for å identifisere kriminelle aktører og nettverk. I tillegg til samarbeidet i a-krimsentrene er det også et strategisk og operativt samarbeid mot arbeidslivskriminalitet både nasjonalt og regionalt. Disse medlemmer viser til at de ulike etatene etablerer felles handlingsplaner, og at det er utarbeidet en felles styringsmodell for a-krimsentrene. Disse medlemmer viser til at det i statsbudsjettet 2019 foreslås å styrke de eksisterende a-krimsentrene med 20 mill. kroner til Arbeidstilsynet, Skatteetaten, politiet og Nav. Budsjettforslaget fordeles med 10 mill. kroner til utvikling av teknologistøtte og 10 mill. kroner

til styrking av arbeidslivskriminalitetssentrenes arbeid. Disse medlemmer viser videre til at statsminister Erna Solberg i november 2017 sendte brev og rapport til EU-kommisjonen der det ble foreslått å styrke samarbeidet mot a-krim på europeisk nivå. I rapporten fremmes blant annet en felles europeisk strategi mot a-krim, et pilotprosjekt om operativt samarbeid mot a-krim etter modell av det norske etatssamarbeidet og et nordisk samarbeidsprosjekt mellom arbeidstilsynene for felles kontroller og utveksling av beste praksis. Disse medlemmer vil også vise til de gode resultater sentrene leverer, der 3400 virksomheter ble kontrollert av sentrene i 2017, 482 kriminelle aktører ble fjernet fra markedet eller fikk sin kapasitet redusert, og 61 kriminelle nettverk ble avslørt. Dette har ført til at 38 mill. kroner ble sikret gjennom arrest og utlegg i 2017 mot 23 mill. kroner i 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener myndighetene må ta sitt ansvar for et seriøst og organisert arbeidsliv, og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2019, hvor det foreslås en betydelig tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet med økte bevilgninger til Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og Økokrim, og hvor det legges inn økte driftsmidler til eksisterende arbeidslivskriminalitetssentre. Disse medlemmer mener det skal slås hardere ned på ulovlig innleie av arbeidskraft, og går inn for å bygge ut ytterligere ett arbeidslivskriminalitetssenter for å nå Arbeiderpartiets mål om at hele landet skal dekkes av slike sentre. Disse medlemmer vil utvide ordningen med regionale verneombud til å omfatte transportbransjen og mener det bør vurderes å etablere treparts bransjeprogram innen anleggsbransjen. Til sammen omfatter disse satsingene tiltak for 116 mill. kroner mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Disse medlemmer vil vise til at forslaget om å styrke politidistriktenes frie driftssituasjon med 340 mill. kroner ut over regjeringens forslag kommer i tillegg.

Disse medlemmer viser til at høy organisasjonsgrad i arbeidsmarkedet er et bærende element i den norske modellen. Det bør være attraktivt for både arbeidstakere og arbeidsgivere å organisere seg. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2019, der det foreslås at en større del av fagforeningskontingenten skal kunne trekkes fra på skatten. I tillegg mener disse medlemmer at den norske modellen og arbeidslivets regler må få en større plass i utdanningssystemet, og vil legge til rette for at elevene får kunnskap om organiseringen av arbeidslivet, herunder samarbeidet med arbeidslivets parter, svart arbeid og retter og plikter som arbeidstaker. Disse medlemmer mener det er avgjørende at arbeidsinnvandrere får bedre opplæring om arbeidslivets regler, rettigheter og plikter. En bedre opplæring i sikker-

hetskultur og språk vil kunne virke positivt inn på antallet ulykker i arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det er foreslått en tiltakspakke på 230 mill. kroner mot økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

AVBYRÅKRATISERINGS- OG EFFEKTIVITETSREFORMEN

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet konstaterer at regjeringens ABE-reform gjør driftssituasjonen i politidistriktene krevende. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2018, hvor partiet foreslo over 300 mill. kroner mer til politi og påtalemyndigheten ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer har foreslått økte bevilgninger til politidistriktene og gått imot at denne sektoren utsettes for flate ostehøvelkutt.

Disse medlemmer går i år som i fjor imot flate ostehøvelkutt i politiet og i justissektoren for øvrig. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås over 410 mill. kroner mer til politiet, hvorav 340 mill. kroner er foreslått til politidistriktenes frie driftsmidler.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er tilfredse med at regjeringspartiene har fått med seg at Senterpartiets alternative statsbudsjett overgår regjeringens budsjettforslag med godt over en halv milliard friske kroner på justisområdet. Disse medlemmer anbefaler imidlertid regjeringspartiene å merke seg at Senterpartiets kuttforslag går ut på å flytte ressurser fra det sentrale leddet til det desentrale leddet. Disse medlemmer er overrasket over at regjeringspartiene ikke er kjent med Senterpartiets klare linje på dette punkt tidligere. Disse medlemmer vil for øvrig benytte anledningen til å anbefale regjeringen å legge til grunn lignende prinsipper for sin budsjettering. Disse medlemmer mener det er langt mer hensiktsmessig å gjennomføre byråkratikutt i sentrale ledd enn å ukritisk gjennomføre ostehøvelkutt på samtlige budsjettposter i statsbudsjettet. Regjeringens ABE-kutt går i praksis går ut over dem som utfører tjenestene, blant annet i domstolene og i politidistriktene. Samtidig har sentrale ledd, som Politidirektoratet, est ut både i antall ansatte og i ressursbruk under regjeringen Solberg. Disse medlemmer mener dette er en svært uheldig utvikling, og viser for øvrig til komitéflertallets merknader når det gjelder konsekvensene av regjeringens ABE-reform.

NÆRPOLITIREFORMEN

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til implementeringen av nærpolitireformen. Det er i perioden 2015–2018 bevilget over 670 mill. kroner særskilt til gjennomføring av

reformen. Disse medlemmer har stor forståelse for at implementeringsperioden som nå pågår, er ressurskrevende og utfordrende. Reformen som ble vedtatt i 2015, er en av de største reformene av norsk politioen-sinne, og det vil nødvendigvis ta tid før vi ser resultatene av reformen etter at implementeringsperioden er ferdig i 2020. Disse medlemmer mener likevel at reformarbeidet er godt i rute: vi har gått fra 27 til 12 politidistrikt, nye politimestre er tilsatt i alle distriktene, nasjonalt lønn- og regnskaps-senter er etablert, tjenestestrukturen er driftssatt, noe som legger til rette for et enhetlig tjenestetilbud, politikontaktordningen er etablert, og nye operasjonssentraler er i drift i alle politidistrikt. Dette er måloppnåelser i tråd med forliket om nærpolitireformen.

Disse medlemmer viser til at politiet nyter høy tillit i befolkningen. Det kan innbyggerundersøkelsen fra 2017 bekrefte: 95 pst. sier de føler seg trygge der de bor og ferdes. Nesten 20 pst. flere mener synligheten til politiet har bedret seg de siste to årene. Videre viser Difis årlige evaluering av reformen at det er krevende for politiet å stå i en slik reformprosess, men at reformen likevel er i rute. Disse medlemmer mener det er betryggende at tilliten til politiet fremdeles er svært høy, og at årlige rapporteringer konkluderer med at reformen er i rute. Disse medlemmer mener det er langt mellom dette og det å hevde at «regjeringen ikke gjennomfører politireformen i tråd med forliket (...)», slik Arbeiderpartiet hevder.

Disse medlemmer registrerer at det ofte er enkelt å gi reformen skylden for det meste som ikke er tilfredsstillende i politiet. For at reformen skal lykkes, er det imidlertid nødvendig å adressere riktige problemstillinger til reformarbeidet samt holde utenfor det som ikke har med reformen å gjøre. Eksempelvis har det vært store endringer i hva som krever politiets oppmerksomhet. Volds- og overgrepssaker mot barn har økt enormt de siste ti årene, og det er bevilget svært mye ressurser til å håndtere denne mengden. Antall anmeldelser for seksuallovbrudd har økt med 65 pst. de siste fire årene, og seksuallovbrudd mot barn har økt med over 180 pst. i samme tidsrom. Disse medlemmer ser at det er utfordrende å holde tritt med disse sakene, og at sakene er komplekse. Disse medlemmer viser til at de ikke-sosialistiske partiene flere år på rad i sine budsjettforlik har bevilget penger til KRIPOS blant annet for å håndtere denne typen saker.

Disse medlemmer viser videre til at terrortruselen og ekstremvær med både flom, tørke og jordskred også har vært med på å kreve ressurser samt påvirke politiets kapasitet og prioriteringer. Videre er det slik at det parallelt med implementering av nærpolitireformen også har blitt vedtatt en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform. Rasjonalet bak en slik reform er å kutte i administrasjon og byråkrati samtidig som nær-

politireformen også stiller krav om at politiet skal effektiviseres, blant annet ved bruk av nytt teknologisk utstyr og fornyelse av IKT-systemer. Disse medlemmer har forståelse for at effektiviseringskrav er krevende, og at ikke alle slike krav er like populære. Det er imidlertid slik at nærpolitireformen og ABE-reformen sammenfaller i tid, men de har således ingen ting med hverandre å gjøre.

Disse medlemmer registrerer at Senterpartiet i sitt alternative budsjett selv foreslår å kutte byråkrati på justisbudsjettet med minst 240 mill. kroner. Disse medlemmer registrerer at Senterpartiet tidligere og inntil nylig har vært svært kritisk til regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, men at de nå går betydelig lengre i eget alternativt budsjett.

Disse medlemmer vil videre vise til passutstedelse og debatten om struktur og antall passkontor. Disse medlemmer viser til hvilke krav som stilles til internasjonale reisedokumenter. Det er i prinsippet FNs organisasjon for sivil luftfart som avgjør hvilke krav som skal stilles til norske pass for at disse skal være gyldige reisedokumenter utenfor Norge, samtidig som det er viktig at norske pass utstedes i sikre omgivelser og ved bruk av utstyr som minsker risikoen for forfalskninger og misbruk. Kravene som stilles til reisedokumenter, er ambisiøse og påvirker direkte hvordan politiet skal levere passtjenester til publikum, og hvilken kompetanse de ansatte skal ha. Disse medlemmer vil understreke at slike internasjonale krav ikke kan knyttes til nærpolitireformforliket.

Disse medlemmer mener det er tydelig at politiet påvirkes av en rekke forhold som ikke har noe med reformen å gjøre. Disse medlemmer har forståelse for at en krevende omstillingsprosess også kan bidra til å forsterke allerede eksisterende og latente problemer, men å adressere alt som er galt, til en reform som ikke er ferdig gjennomført, er lite konstruktivt. En viktig del av reformen er å gjøre politiet i stand til å løse mange av nåtidens utfordringer bedre enn de ellers ville gjort: sterkere strategisk styring, en velfungerende nasjonal politiledelse, større politidistrikter med handlingsrom til selv å prioritere der det trengs mest, bedre og mer strukturert samarbeid med lokalsamfunnene gjennom ordningen med politikontakter og en bedre utnyttelse og bruk av nye digitale løsninger. Dette tar tid å få på plass, men vi er på rett vei.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mente i 2015 og mener fortsatt det var nødvendig med en reform av politiet. Disse medlemmer konstaterer at daværende regjeringens sammensetning hadde flertall med Venstre alene for reformen. Disse medlemmer mente det var bedre å forsøke å påvirke utfallet gjennom å forhandle med disse partiene sammen med Kristelig Folkeparti. Disse medlem-

mer fikk viktige gjennomslag for klare krav til lokale prosesser, «Et løfte til innbyggerne», tiltak for bedre nasjonal krisehåndtering og en rekke tiltak til bedre kultur og ledelse i politiet. Disse medlemmer var opptatt av at gjennomføringen skulle sikres nødvendig finansiering, og forlikspartnerne understreket dette tydelig sammen.

Disse medlemmer mener regjeringen ikke gjennomfører politireformen i tråd med forliket inngått mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet. Disse medlemmer vil understreke at Arbeiderpartiet står fast ved forliket som ble inngått, men mener regjeringen ikke følger opp grunnleggende premisser og enighet om et styrket nærpoliti, klare krav til lokale prosesser og tiltak for kultur og ledelse.

Disse medlemmer vil vise til at avtalen om politireformen inngått mellom regjeringspartiene, Venstre, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet ga et klart løfte til innbyggerne. Disse medlemmer vil vise til forlikets del hvor dette fremkommer eksplisitt:

«Et løfte til innbyggerne:

Innbyggerne skal vite hva de får og hva et «nærpoliti» vil bety i praksis for deres lokalsamfunn.

Disse medlemmer viser til kriteriene for ny tjenestedsstruktur som fremgår av Prop. 61 (2014–15) punkt 5.3 og mener at det i tillegg skal legges til følgende kriterier for gjennomføring av endringer i tjenestedsstrukturen:

- Hva innbyggerne skal få av tjenester etter endringene, og hvordan, skal legges frem skriftlig for kommunestyrene, dersom kommunen ønsker det. Politimesteren skal utarbeide dokumentet
- Dokumentet skal være realistisk og tydelig, med vekt på hvordan det forebyggende arbeidet skal ivaretas, hvilken beredskap innbyggerne kan forvente og hvordan politiet vil sikre tett kontakt med bl.a. lokale, frivillige beredskapsorganisasjoner
- Dokumentet må være utformet presist nok til at det er mulig å evaluere sluttresultatet
- Alle berørte kommuner skal gis mulighet til å komme med en uttalelse om dokumentet. Uttalelsen skal tillegges vekt ved en eventuell klage»

Disse medlemmer understreker at kriteriene er minimumskriterier. Det er rom for lokale tilpasninger ut over dette. Prosessen skal gi politiet og innbyggerne forutsigbarhet og sikre et best mulig sluttresultat.

Disse medlemmer vil understreke følgende punkt:

«Disse medlemmer viser til kriteriene for ny tjenestedsstruktur som fremgår av Prop. 61 (2014–15) punkt 5.3 og mener at det i tillegg skal legges til følgende kriterier for gjennomføring av endringer i tjenestedsstrukturen»

Disse medlemmer mener dette ikke kan forstås som at slike avtaler skal gjennomføres etter strukturendringene er gjennomført. Disse medlemmer har

i to år etterspurt oppfølging av dette løftet. I disse dager, etter at alle strukturendringene er gjennomført, kjenner disse medlemmer til at enkelte politidistrikt er i gang med avtaler som kan minne om denne bestillingen. Disse medlemmer kjenner til at flere ordførere ikke vil signere avtalene, da de ikke oppfyller innholdet fra forliket, ikke er konkrete nok og slik sett ikke etterprøvbare slik det ble formulert tydelig at de skulle være.

Disse medlemmer vil vise til kulepunkt 1 i «Et løfte til innbyggerne». Der står det «...dersom kommunen ønsker det». For at en kommune skal vite om man ønsker en slik avtale, må kommunen bli gjort oppmerksom på dette. Disse medlemmer kjenner ikke til at kommunene i tidlig fase har blitt gjort kjent med dette, tvert imot kjenner disse medlemmer til at flere kommuner aldri hadde hørt om denne muligheten. Disse medlemmer mener at det tyder på at kommunene ikke har hatt en reell mulighet til å be om en slik avtale. Disse medlemmer mener det er et politisk ansvar å sørge for at gjennomføringen av strukturen reformen blir fulgt opp i tråd med forliket, og konstaterer at så ikke skjedde, jf. «Et løfte til innbyggerne».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til vedtak 579 og vedtak 580 i Innst. 143 S (2017–2018), som lyder:

Vedtak 579

«Stortinget ber regjeringen sørge for en reell styrking av de lensmannskontorene som står igjen etter gjennomføringen av politireformen.»

Vedtak 580

«Stortinget ber regjeringen sikre at Stortingets føringer følges opp, og sikre at politiets tjenestesteder er tilstrekkelig bemannet til å kunne være aktivt til stede der folk er.»

Disse medlemmer vil vise til vedtak fattet i Stortinget om at alle gjenværende tjenestesteder skulle styrkes. Disse medlemmer har svært mange eksempler på at det motsatte skjer der ute. Flere steder i landet opplever man at tjenestesteder som står igjen etter strukturendringene, tappes for ressurser, folk og at åpningstider begrenses. Disse medlemmer vil vise til eksempelvis Bamble politistasjon, som er forespeilet et tjenestested uten operativt politi. Selbu og Tydal, Midtre Hallingdal, Herøy og Dønna, Karasjok, Seljord, Vardø, Hardanger med flere er kommuner som disse medlemmer kjenner til at melder om et svekket tjenestetilbud til tross for at lensmannskontor/tjenestested står igjen etter strukturendringene i reformens strukturdel. Kommunene etterlyser den styrkingen av tjenestene lensmannskontorene ga, som også ble vedtatt av Stortinget. Kommunene opplever at de har fått færre eller ingen fast ansatte, svært reduserte åpningstider samt at de har mistet tjenester som passutstedelse

og sivile gjøremål. Avstanden for å få ordnet slike gjøremål er nå svært lang mange steder. Spesielt er det vanskelig for kommunene at åpningstider ikke blir overholdt etter avtalen på grunn av for lav bemanning. Heller ikke ordningen med ambulerende møtepunkter som er blitt forespeilet, har de fått flere steder.

Disse medlemmer mener at gjennomføringen av politireformen til nå ikke styrker vårt lokale politi, men tvert imot så skjer det motsatte mange steder i landet. Disse medlemmer mener dette bør bekymre regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener regjeringen ikke gjennomfører en nærpolitireform slik hovedintensjonen i reformen faktisk var.

BEREDSKAPSSENTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil uttrykke tilfredshet med at arbeidene med beredskapssenteret er godt i gang, og ser fram til at dette står ferdig i 2020, og er tilfredse med regjeringens forslag til bevilgning slik at framdriften opprettholdes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Finansdepartementets svar på spørsmål nr. 64, der departementet opplyser at årlige utgifter til forvaltning av senteret, dvs. drift, vedlikehold og service inkl. IKT-systemer, er beregnet til 47 mill. kroner brutto, men med en merkostnad på 30 mill. kroner i forhold til dagens utgifter. Disse medlemmer vil peke på at dette må kompenseres i de framtidige budsjettene, slik at etableringen av dette senteret ikke kommer på bekostning av tjenester til publikum i politidistriktene.

SKYTEBANE PÅ RYGGE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det i budsjettforliket på Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2017 ble bevilget 2,8 mill. kroner til planlegging av en skytebane på Rygge. Flertallet viser videre til at det skal være utarbeidet en behovsanalyse, og at Forsvarsbygg jobber med å avklare plassering av skytebanen og miljøspørsmål.

NYE STILLINGER I POLITIET

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det er foreslått bevilget 50 mill. kroner til ansettelse av flere politistudenter med en helårsvirkning på inntil 200 mill. kroner i 2020. Disse medlemmer viser til at det er bevilget penger til ansettelse av alle politistudenter hvert eneste år siden regjeringen tiltrådte enten gjennom budsjettforlik eller

som forslag i budsjettet fra regjeringen. Derfor er vi i rute til å nå målet om to politifolk per 1 000 innbyggere i 2020, og det var også bakgrunnen for at det ble foretatt et nedtrekk i plassene på PHS i revidert budsjett for 2018. Disse medlemmer vil vise til tallene som er publisert på politiet.no i dokumentet «Nyutdannede i jobb per år og kvartal 2018». Fra kullet som ble uteksaminert i 2015, har 95,1 pst. stilling i politiet. Fra kullet som ble uteksaminert i 2016 og 2017, er tallene henholdsvis 93,4 pst., 84,6 pst. Det siste tallet på uteksaminerte studenter fra 2018-kullet er ifølge Justis- og beredskapsdepartementet på om lag 50 pst. Disse medlemmer vil også vise til de 41 ansettelsene som ble gjort på rekordtid i år som følge av satsingen mot gjengkriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen tilsynelatende har forlatt målet om to polititjenestemenn/-kvinner per 1 000 innbyggere når regjeringen kun setter av 50 mill. kroner til nyansettelser i sitt forslag til budsjett for 2019. Det er vist til at dette vil kunne gi 180 nyutdannede jobb i politiet, men dette er kun om disse blir ansatt svært sent i kalenderåret 2018. Disse medlemmer viser videre til de signalene som blir gitt fra politidistriktene om nødvendigheten av å holde stillinger vakante på grunn av for dårlige budsjettammer. Disse medlemmer viser til Finansdepartementets svar på spørsmål om hvor mange polititjenestemenn/kvinner som var i turnus i ordensstyrken i politiet. Det opplyses fra Justis- og beredskapsdepartementet at av dem som ble uteksaminert fra Politihøgskolen i perioden 2008–2014, har 99 pst. fast jobb, mens tilsvarende tall for henholdsvis 2015, 2016 og 2017 er 94 pst., 82 pst. og 61 pst. Departementet opplyser at tilsvarende tall per 30. september 2018 er 12 pst. Disse medlemmer påpeker at dette er en bekymringsfull utvikling, og at tallene samsvarer godt med de signalene som mottas fra politidistriktene. Disse medlemmer har gjentatte ganger pekt på at den viktigste delen av beredskapen i politiet er grunnberedskapen som utgjøres av de operative styrkene i politidistriktet, og disse medlemmer viser til spørsmålet representanten Lene Vågslid stilte statsminister Solberg i Stortingets spørretime 10. oktober 2018. Statsministeren sa seg der enig og viste til at beredskapen var styrket ved at det var tilsatt flere enn 1 500 nye politiutdannede. Disse medlemmer viser til Finansdepartementets svar på spørsmål om hvor mange polititjenestemenn/-kvinner som var i turnus i ordensstyrken i politiet, der de opplyser at det er 6 800 som går i turnus ved utgangen av 2017, noe som er det nærmeste en kommer å definere operativ tjeneste. Dette er en økning på 250 fra 2015. Disse medlemmer peker på at dette viser at styrkingen av

politiet ikke har gått til å bygge mer grunnberedskap og heller ikke mer synlig nærpoliti.

POLITIHÉLIKOPTRE

Komiteen merker seg at regjeringen i sitt forslag til budsjett for 2019 foreslår å bevilge ytterligere 157,2 mill. kroner til nye politihelikoptre slik at de nye politihelikoptrene vil være på plass i 2019. Komiteen vil uttrykke tilfredshet med at dette kommer på plass.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil samtidig gi uttrykk for en bekymring vedrørende økte driftsutgifter knyttet til politiets helikoptertjeneste. Flertallet viser til at Finansdepartementet i svar på spørsmål nr. 63 opplyser at den årlige driftsutgiften for helikoptertjenesten inklusive utgifter til mannskap vil beløpe seg til 90 mill. kroner, noe som flertallet erfarer er en økning på 35 mill. kroner per år. Flertallet vil vise til at det ikke er gitt noe budsjettmessig styrking for dette i 2019. Flertallet forstår dette slik at det er forventet at Oslo politidistrikt må løse dette innenfor tildelt ramme, noe som igjen vil føre til redusert polititjeneste på andre områder.

REGIONALE ØVINGS- OG BEREDSKAPSENTRER

Komiteen viser til at det etter lokalt og regionalt initiativ, og med økonomisk støtte fra Stortinget, er etablert et prosjekt for å opprette et regionalt senter: Rygge øvings- og beredskapssenter. Harstad kommune har i høringsinnspill orientert om et tilsvarende initiativ for å etablere et regionalt senter for å møte et tilsvarende udekket behov i den nordlige landsdelen.

Komiteen synes det er positivt at Harstad kommune ønsker å ta initiativ til et nytt øvings- og beredskapssenter, og er kjent med planene der det arbeides med et slikt senter. Samvirkesentre som disse, samt det nye treningssenteret for politiet på Værnes, har lokal, regional og nasjonal verdi. Slike og andre anlegg, institusjoner og elementer bør inngå i en fremtidig nasjonal struktur for samvirkekompetanse.

Komiteen vil særlig understreke behovet for å styrke evnen til regional og lokal krisehåndtering i den nordlige landsdelen. Lokale ressurser må der, i enda større grad enn i den sørlige landsdelen, og enda lenger etter at en hendelse inntreffer, selv måtte håndtere krisen, og trenger derfor å være desto bedre forberedt.

Komiteen mener det er behov for en nasjonal plan for å etablere regionale øvings- og beredskapssentre. Komiteen foreslår derfor:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal plan for å etablere regionale øvings- og beredskapssen-

tre for samtrening og kompetansebygging mellom nød- og beredskapsstatene.»

GRENSEKONTROLL

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, der det er foreslått en grensekontrollpakke på 150 mill. kroner.

VOLD I NÆRE RELASJONER OG SEKSUELLE OVERGREP

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Finansdepartementets svar på spørsmål 579 og tar til etterretning at Justis- og beredskapsdepartementet opplyser at ny handlingsplan mot voldtekt er planlagt fremlagt innen første tertial 2019. Flertallet kan ikke unnlate å påpeke at dette er på høy tid da forrige handlingsplan gikk ut i 2014, noe som bl.a. er påpekt i Dokument 8:110 S (2016–2017) fremmet av representantene Hadia Tajik, Lene Vågslid, Kari Henriksen og Jorodd Asphjell.

Flertallet vil også påpeke at Handlingsplan mot vold i nære relasjoner gikk ut i 2017, og mener det haster å få utarbeidet en ny forpliktende handlingsplan.

Flertallet mener Statens Barnehus må sikres finansiering, og foreslår i år som i fjor at midlene til Statens barnehus øremerkes. Flertallet foreslår derfor:

«Stortinget ber regjeringen øremerke midlene til Statens Barnehus innenfor Politidirektoratets rammer.»

Flertallet vil vise til at vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep er grov kriminalitet og et stort samfunnsproblem. Flertallet mener at tiltak mot vold og overgrep i nære relasjoner trenger ytterligere styrking. Vold og voldtekt i nære relasjoner er av de mest utbredte lovbrudd i Norge. Nærmere en av ti kvinner i Norge rapporterer at de er blitt utsatt for vold eller voldtekt. På tross av norsk lovgivning og norske internasjonale forpliktelser blir svært mange av disse sakene henlagt, og kun et lite fåtall fører til domfellelse. Flertallet vil vise til flere medieoppslag den siste tiden som tydelig beskriver hvordan kapasitetsproblemer i distriktene rammer ofre for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep. Flertallet mener særlig kvinners rettssikkerhet er truet når etterforskingstiden i voldtektssaker har økt med 45 pst. fra 2014 til 2018. Flertallet mener det er sterkt bekymringsfullt at alvorlige straffesaker om vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep hopper seg opp i distriktene, og vil peke på at dette også i visse tilfeller gir domfelte strafferabatt på grunn av for lang liggetid.

Flertallet vil påpeke at den såkalte opptrappingsplanen mot vold og overgrep fra regjeringen verken er konkret, forpliktende eller i tilstrekkelig grad fi-

nansiert. Den har store mangler og har fått omfattende kritikk fra blant annet Barneombudet og Unicef. Flertallet vil igjen etterlyse en ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner og viser til forslag fremmet i innstillingen til årsmeldingen fra Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (Innst. 78 S (2017–2018)).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det har skjedd mye med samfunnets syn på vold mot kvinner de siste 20 årene. Dette er ikke lenger den enkelte families problem alene. Det er et samfunnsproblem som det snakkes mye og lenge om i mange fora. Det å snakke om vold mot kvinner og gi temaet oppmerksomhet bidrar til å fjerne tausheten, skammen og skylden som kanskje er den verste skrammen et voldsoffer påføres.

Disse medlemmer viser til at det gjøres en målrettet innsats fra regjeringens side når det kommer til vold i nære relasjoner. Gjennom nærpolitireformen får vi større fagmiljøer med bedre kompetanse til å etterforske slike saker i tillegg til at politiet selv jobber systematisk for å heve kvaliteten på etterforskningen gjennom det etterforskningsløftet som kom med politireformen. Gjennom handlingsplanen mot vold i nære relasjoner har regjeringen styrket tilbudet til voldsutsatte, blant annet gjennom etableringen av Prosjekt November på Stovner politistasjon. Her får utsatte personer målrettet bistand fra flere profesjoner i samme lokalitet. I 2017 etablerte vi 12 støttesentre for kriminalitetsutsatte – ett i hvert politidistrikt. Dette er et svært viktig tilbud til ofre for kriminalitet mens den belastende straffesaken pågår.

Disse medlemmer viser videre til at det forskes mye på vold i nære relasjoner: For perioden 2014–2019 er det etablert et forskerprogram der det hittil er gjennomført studier knyttet til vold mot eldre. Programmet videreføres for en ny femårsperiode også. I tillegg satser vi stort i opptrappingsplanen mot vold og overgrep, hvor det følger med over 800 mill. kroner til ulike tiltak som regjeringen er i ferd med å gjennomføre. Årets budsjett er intet unntak: sammen med Kristelig Folkeparti er det foreslått bevilget til sammen 50 mill. kroner til etterforskning av vold mot barn og Statens Barnehus. Av disse midlene øremerkes en del til påtale for et skikkelig løft for saksbehandlingen.

Disse medlemmer viser til at Statens barnehus også i årets budsjettforlik blir styrket. Barnehusene har fått solide løft hvert eneste år med denne regjeringen, og disse medlemmer er fornøyde med at regjeringen også foreslår en videreføring av bevilgningen fra i fjor til medisinske undersøkelser. Disse medlemmer viser videre til at det er vedtatt en opptrappingsplan mot vold og overgrep i 2017. Planen har høy prioritet i regjeringen, og viktige tiltak i alle sektorer er iverksatt. Av de 88 tiltakene i planen er 16 allerede gjennomført, 46 er

iverksatt, 19 er av løpende karakter og 6 gjenstår å starte opp. Det er særlig grunn til å trekke frem at etterforskningen av vold og overgrep mot barn er styrket, kapasitet og kompetanse i barnehusene er økt og behandlingstilbud og tiltak for å ivareta utsatte barn og deres familier er styrket. Flere nye verktøy for å trene opp ansatte i å snakke med barn og å oppdage barn som kan være utsatt, er under utprøving i barnehager og skoler. Disse medlemmer viser til at fra 1. januar 2018 er helselovene endret for å tydeliggjøre ansvaret for arbeidet mot vold og overgrep. Regjeringen skal denne våren lansere en strategi for foreldrestøtte med mange tiltak som skal bidra til å forebygge vold. Regjeringen har også satt i gang arbeidet med en strategi mot nettrelaterte overgrep og en tverrsektoriell kompetansestrategi for hele voldsfeltet. Alternativ til Vold har også åpnet flere kontorer og behandler flere voldsutøvere, deres barn og partnere. Familievernet har videre etablert et eget spisskompetansemiljø som sprer kunnskap om vold til familievernkontorene, som har fått flere terapeutårverk de seneste årene. Disse medlemmer viser videre til at i 2018 er det lansert en rekke tiltak for å styrke handlingskompetanse i tjenestene. Det er blant annet utarbeidet veiledere og informasjonsmateriell som brukes i kommuner og i statlige tjenester for å oppdage og følge opp barn og unge som er utsatt for vold og overgrep. Videre blir en faglig veileder for krisesentertilbudet lansert i juni 2018. Denne skal blant annet bidra til bedre kvalitet i krisesentertilbudet, både for kvinner, menn og barn. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det ikke er nødvendig å iverksette enda en ny plan mot vold i nære relasjoner all den tid opptrappingsplanen mot vold og overgrep er midt i sin gjennomføringsfase.

Disse medlemmer viser til at Stortinget har gått inn for en helhetlig og forpliktende opptrappingsplan for å bekjempe vold mot barn. Vold i nære relasjoner er et stort samfunnsproblem og koster samfunnet årlig mellom 4,5 og 6 mrd. kroner. Disse medlemmer mener vi må gjøre mer for å forebygge vold og overgrep og sikre bedre tiltak for å kunne hjelpe både offer og overgriper. Disse medlemmer viser til at det er enighet om å øke bevilgingen til medisinske undersøkelser på Statens Barnehus med 12 mill. kroner for å styrke arbeidet med å forbygge, avdekke og bekjempe vold og overgrep.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til at Arbeiderpartiet foreslår et krafttak mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep, og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det samlet sett under flere rammeområder foreslås 1,1 mrd. kroner mer enn regjeringen til dette formålet.

Disse medlemmer vil vise til justiskomiteens budsjetthøring 24. oktober 2018, hvor Statens Barnehus

sitt innspill til budsjettet var et behov for en styrking på 11 mill. kroner. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor 11 mill. kroner foreslås øremerket Statens Barnehus.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke at regjeringens underfinansiering av politiet i hovedsak rammer personer som er offer for voldtekt, mishandling og vold i nære relasjoner. Dette medlem viser til politiets egne rapporter om stor økning av anmeldelser av mishandling og vold i nære relasjoner. Riksadvokaten har i rundskriv pålagt politiet å prioritere slike saker samt gi slike saker forrang ved konkurranse om tid og kapasitet. På området familievold rapporterer politiet en gjennomsnittlig oppklaring på kun 33 pst. for første tertial 2018, i noen politidistrikt er oppklaringsprosenten under 20 pst. Denne svake responsen fra politiet rammer flere tusen familier i Norge hvert år. Dette kan tyde på at politiet ikke prioriterer slike saker like høyt som Riksadvokaten ber om. Politiets manglende respons på dette området viser at Norge heller ikke i tilstrekkelig grad oppfyller Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (Istanbul-konvensjonen), som ble ratifisert av Stortinget våren 2017. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2019, hvor det er foreslått midler for å begynne å opprette grupper i alle politidistrikt som skal arbeide spesifikt mot vold og overgrep i nære relasjoner.

Dette medlem vil vise til at tilrettelagt avhør av barn i barnehus er sentralt for å gi den tryggheten, omgivelsene og fagligheten som er nødvendig ikke bare for å avhøre et barn, men for å ta vare på det i den situasjonen det er. Da er det viktig at det er tilstrekkelig nærhet til barnehuset, og at det er nok kapasitet til at avhørene ikke blir utsatt og for sent gjennomført, noe de er mange steder i dag. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2019, hvor det er foreslått å øke bevilgningene til barnehusene med 15 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2019, hvor det er foreslått å øke satsingen på barnehus med 15 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Dette er en sentral ordning for å få ivare tatt omsorg og hensynene til barn og andre som har behov for tilretteleggelse av avhør.

OBJEKTSIKRING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til Dokument 3:11 (2017–2018), Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølging av objektsikring, og sak i kontroll- og konstitusjonskomiteen, Innst. 88 S (2018–2019), om manglende sikring av

objekter i Forsvaret og politiet og brudd på forskrift om objektsikkerhet og objektsikringsinstruksen. Riksrevisjonen har bemerket:

«Bedre objektsikring, herunder grunnsikring av skjermingsverdige objekter og sikring og beskyttelse av objekter ved bruk av sikringsstyrker, var ett av kjernepunktene i oppfølgingen av terrorhendelsen 22. juli 2011. Undersøkelsen viser at objektsikringen ikke er bedret i tilstrekkelig grad siden Riksrevisjonens forrige undersøkelse fra 2015. Det er ifølge Riksrevisjonen svært alvorlig at manglene ved grunnsikringen av de skjermingsverdige objektene i politiet og Forsvaret fortsatt ikke er i henhold til kravene i sikkerhetsloven. Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet har ikke ivaretatt sitt overordnede ansvar for samfunns- og statssikkerheten.»

Flertallet vil vise til at objektsikringen i Forsvaret og politiet fortsatt ikke er i tråd med forskrift om objektsikkerhet og objektsikringsinstruksen. Justis- og beredskapsdepartementet har ikke prioritert sikring av egne objekter, og Forsvarsdepartementet har fortsatt ikke oversikt over tilstanden på sine objekter, og har gjennomført nødvendig sikring av disse.

Flertallet vil påpeke at regjeringen ikke har informert Stortinget om utsettelse, at regjeringen har holdt tilbake informasjon om forventede kostnader, at det ved fjorårets høring ble tegnet et sminket bilde av den faktiske situasjonen, og at regjeringen i offentligheten forsøker å avdramatisere situasjonen ved å innskrenke hva Riksrevisjonens rapport faktisk beskriver. Flertallet ser svært alvorlig på konklusjonene fra Riksrevisjonens rapport og mener det vil måtte få store følger for hvordan dette arbeidet følges opp i justis-sektoren. Dette viser at regjeringen på tross av store lovnader ikke har prioritert å følge opp nasjonens sikkerhet og beredskap, samtidig som de har holdt tilbake informasjon om dette for Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen tar Riksrevisjonens merknader og funn alvorlig. Ifølge justis-, beredskaps- og innvandringsministeren gjenstår det fortsatt et betydelig arbeid før de skjermingsverdige objektene i politiet har en permanent grunnsikring som fullt ut tilfredstillende ønsket sikringsnivå.

Disse medlemmer viser til at det i 2018 er bevilget 660 mill. kroner for å starte etableringen av politiets beredskapssenter, som vil ivareta sikringsbehovet for flere av politiets skjermingsverdige objekter. Videre har Stortinget etter regjeringens forslag over flere år bevilget betydelige midler til pågående arbeid med relokalisering av IKT-infrastruktur i politiet.

Disse medlemmer viser til at igangsatt arbeid med grunnsikring i politiet i større grad enn tidligere gjør det mulig å redusere avhengigheten som enkelte av politiets skjermingsverdige objekt (funksjoner) har til

fysiske lokasjoner. Det er blant annet sett på tiltak som reduserer behovet for fysisk sikring av bestemte lokasjoner gjennom økt redundans, mindre avhengighet mellom funksjon og bestemt fysisk lokasjon samt økt funksjonalitet/fleksibilitet i IKT-løsningene. De 20 mill. kronene som var foreslått bevilget i revidert nasjonalbudsjett for 2018, vil primært gå til slike tiltak.

Disse medlemmer deler Riksrevisjonens vurdering om at oppfølgingen av arbeidet med å sikre og beskytte objekter ved bruk av sikringsstyrker er bedret. Disse medlemmer merker seg Riksrevisjonens merknader og anbefalinger om manglende forståelse av objektsikringsinstruksen, samt manglende avklaringer og analyser av politiets kapasitet til å sikre og beskytte objekter ved bruk av sikringsstyrker, herunder krav og ambisjonsnivå til politiets sikringsarbeid.

Disse medlemmer er enige i at det er behov for å gjennomgå og eventuelt revidere instruksen med sikte på blant annet å tydeliggjøre ansvarsforhold samt forståelsen og samarbeidet mellom de to sektorene. Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet at en gjennomgang av objektsikringsinstruksen vil bli iverksatt i tett samarbeid mellom justis- og forsvarsektoren i inneværende år.

Disse medlemmer erkjenner at en omfattende og langvarig objektsikring ved bruk av sikringsstyrker vil være krevende og utfordre både politiets kapasitet og øvrig oppgaveløsning i kritiske situasjoner. Disse medlemmer viser til det arbeidet som nå initieres av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren som avklarer, analyserer og fastsetter ambisjonsnivået til politiets objektsikringsarbeid ved bruk av sikringsstyrker.

Disse medlemmer støtter økningen i budsjettet med 25 mill. kroner til arbeidet med hybride trusler og cybertrusler samt økning i bevilgninger til objektsikringstiltak med 17,5 mill. kroner. Disse medlemmer påpeker at siden regjeringen tiltrådte og fram til statsbudsjettet i 2019, har bevilgningene til PST økt med nærmere 260 mill. kroner.

Disse medlemmer vil trekke frem behovet for å styrke PST og politiets evne til å håndtere digital kriminalitet.

Disse medlemmer fremhever at det er gjort mye, og peker på at PST og Forsvarets etterretningstjeneste nå samarbeider tett blant annet gjennom etableringen av felles kontraterrorsenter.

Disse medlemmer påpeker at styrkingen av PST sitt budsjett er en av flere tiltak som gjennomføres for å lukke avvikene som Riksrevisjonen har påpekt. Regjeringen har bevilget betydelige midler til flere tiltak. Objektsikring er et kontinuerlig arbeid som krever fortløpende planlegging. Disse medlemmer viser til at det i årets budsjett foreslås bevilget 188,5 mill. kroner til objektsikring i politiet og PST. Disse medlemmer vil understreke at sikring av objekter er én side av et to-

talt beredskapsbilde. Svært mange krav til objektsikring vil være oppfylt idet beredskapssenteret står klart på Taraldrud. Disse medlemmer viser til at det foreslås bevilget 865,3 mill. kroner til beredskapssentret i år.

Disse medlemmer er tilfredse med at regjeringen har sagt at de følger opp på en jevnlig og god måte.

Disse medlemmer vil til slutt vise til årets budsjettforslag, der det foreslås bevilget 188,5 mill. kroner til objektsikring i politiet og PST.

POST 70 TILSKUDD

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til årets budsjettforlik mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, der det ble foreslått bevilget 1,5 mill. kroner til hjelpetelefonen til ofre for menneskehandel, 2 mill. kroner til Ecpat og 4 mill. kroner til Steg for steg. Disse medlemmer viser videre til at pengene ble foreslått bevilget på post 70 på kap. 440, og at denne posten også er foreslått ytterligere styrket med 2,5 mill. kroner i søkbare midler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er viktig å styrke de frivillige organisasjonene og organisasjoner som jobber med kriminalitetsforebygging. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 11,2 mill. kroner mer i tilskudd ut over regjeringens budsjettforslag som er beskrevet i proposisjonen. Disse medlemmer vil vise til at disse medlemmer har styrket posten ytterligere etter forliket inngått mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti med 2,5 mill. kroner. Disse medlemmer vil derfor styrke post 70 totalt med 13,70 mill. kroner og foreslår følgende fordeling:

- Blå Kors, «Steg for steg», 4 mill. kroner.
- ROSA-prosjektet, 1,20 mill. kroner.
- ECPAT Norge, 2 mill. kroner.
- Slettmeg.no, gratis råd- og veiledningstjeneste for personer som opplever å bli krenket på internett, 5 mill. kroner.
- Sørge for fullfinansiering av hjelpetelefonen til ofre for menneskehandel, 1,5 mill. kroner

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil fremheve det viktige arbeidet de frivillige organisasjonene gjør med å forebygge kriminalitet. Disse medlemmer ser på forebygging som helt vesentlig for å skape trygge og gode lokalsamfunn, og viser til at Senterpartiet foreslår en satsing på 5 mill. kroner til organisasjoner som driver med dette viktige arbeidet, inkludert ROSA-prosjektets arbeid mot hatkriminalitet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at menneskehandel er svært alvorlig kriminalitet for samfunnet og har også vært vanskelig å etterforske for politiet. ROSA-prosjektet har

vært vellykket i å støtte opp om ofrene og sette fokus på problematikken i det offentlige. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er foreslått å øke tilskuddet med 4 mill. kroner til ROSA-prosjektet.

HATKRIMINALITET

Komiteen vil vise til at det nasjonalt i 2017 ble anmeldt 549 saker om hatkriminalitet. Dette viser tall fra Politidirektoratet. Det er en økning på hele 17,8 pst. fra året før, og økningen er synlig i nesten alle politidistrikt. Det er grunn til å tro at årsakene til at tallet har blitt høyere, er den økte oppmerksomheten rundt denne typen kriminalitet og det faktum at Riksadvokaten uttrykkelig har sagt at disse sakene skal prioriteres.

Komiteen viser til at 37,9 pst. av fjorårets anmeldelser av hatkriminalitet ble registrert i Oslo politidistrikt. Det kan antas at noe av grunnen til det høye tallet i Oslo er at det er etablert en dedikert gruppe som arbeider med nettopp dette feltet. Oslo politidistrikt anser gruppens bidrag i arbeidet mot hatkriminalitet som betydelig og ser at dens arbeid er med på å løfte arbeidet mot hatkriminalitet som felt nasjonalt. Det er viktig å huske på at dette er en regional gruppe med begrenset kapasitet.

Komiteen mener det er viktig å bygge opp kapasitet i politidistriktene for å løfte arbeidet mot hatkriminalitet. Komiteen vil vise til FRI, som har hatt et tett og godt samarbeid med Manglerud politistasjon i Oslo, som har ansvaret for arbeidet mot hatkriminalitet i Oslo politidistrikt. Komiteen vil vise til at hatkriminalgruppen ved Manglerud politistasjon ble etablert i 2014 og sørget for at stadig flere anmeldte hatkriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at hatkriminalgruppen ble foreslått nedlagt i 2017, noe blant andre stortingsrepresentant Jan Bøhler fra Arbeiderpartiet reagerte sterkt på. Disse medlemmer er glade for at nedleggelsen ikke ble noe av. Disse medlemmer vil vise til FRI sitt innspill til justiskomiteen under budsjettøringen 24. oktober 2018, hvor det tydelig kom frem at det er stor variasjon i kompetansen rundt om i landet. Disse medlemmer er enige med FRI i at det bør være en egen ansatt i hvert politidistrikt som dedikert jobber med hatkriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at behovet vil variere da politidistriktenes størrelse varierer. For å bygge opp kapasitet og styrke arbeidet er det behov for en styrking av politidistriktene, og disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 340 mill. kroner til politidistriktene ut over regjeringens

forslag, og 49 mill. kroner øremerket til å styrke etterforskningsløftet.

Disse medlemmer vil vise til at Arbeiderpartiet etter forliket inngått mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti videre har foreslått en ytterligere styrking av bevilgningen til etterforskningsløftet med 20 mill. kroner. Disse medlemmer foreslår totalt sett en styrking av etterforskningsløftet med 69 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at dette viser at det åpenbart er et behov for tilsvarende grupper i øvrige politidistrikt. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått å sette av 20 mill. kroner til å begynne å opprette hatkriminalitetsgrupper i resten av landet.

ØKONOMISK KRIMINALITET

Komiteen viser til at økonomisk kriminalitet er ødeleggende og kan undergrave tilliten og på sikt ødelegge et velferdssamfunn som Norge. Det er en lite rapportert kriminalitet, som ofte har vært omfattende og vanskelig å etterforske. Komiteen mener at dette er et av vår tids store utfordringer, og viser blant annet til at det i oktober ble avslørt at flere land har vært utsatt for store skattesvindler hvor det ble tilbakebetalt utbytte-skatt på bakgrunn av fiktive aksjehandler og beholdninger. Det er anslått at Sverige har utbetalt 14,3 mrd. svenske kroner til svindlerne.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil framheve at hvis kriminalitet ikke skal lønne seg, må arbeidet med inndragning av midler fra kriminelle og straffedømte forbedres kraftig. I 1. tertial 2018 var det bare 38,7 mill. kroner som ble inndratt, noe som var en nedgang på 69 pst. siden 2014. Uansett er dette bare en promisse av de opptil flere milliardene vi vet kan være utbytte av kriminelle handlinger i Norge. I utredningen «Fratakelse av utbytte fra økonomisk kriminalitet» av 12. desember 2014 ble det foreslått blant annet en ny enhet for strafferettslig inndragning lagt under Økokrim. I en annen utredning om sivilrettslig inndragning som ble sendt på høring med frist 15. februar 2017, foreslås nye lovhjemler for å gjennomføre inndragning utenfor strafferettssystemet. Det vil si at «de begrenses til å inndra den berikelse som er oppnådd ved et lovbrudd» og ikke er en straff i lovens betydning. For eksempel vil en som har tjent en million kroner på narkotikasalgs, kunne få inndratt denne vinningen, som en nullstilling av sin økonomiske situasjon slik den var før lovbruddet. Flertallet etterlyser regjeringens oppfølging av disse utredningene, som vil kunne gi oss viktige og nødvendige

nye redskaper i arbeidet med inndragning av kriminelle midler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser også til representantforslaget om tiltak mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet som er til behandling i Stortinget, der disse medlemmer blant annet fremmer forslag om en ny aktsomhetsplikt i straffelovens regler om inndragning. Det vil innebære at tredjepersoner som ikke er i politiets søkelys, ikke vil kunne fortsette å la gjenglederes eiendeler og pengeplasseringer stå i sitt navn uten at de kan bli straffeforfulgt. Disse medlemmer mener videre det er viktig at lovene om inndragning oppdateres og forbedres, slik at de kan være effektive redskap for å møte de kriminelles stadig mer avanserte metoder for å skjule sine verdier på. Dette gjelder både straffeloven § 68 om utvidet inndragning som er knyttet til en høy strafferamme, og reglene om foreldelse av inndragningskrav, som kan bety at pengene venter på straffedømte etter soning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke arbeidet i Økokrim med 5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er foreslått å øke bevilgningen til Økokrim med 10 mill. kroner.

VÅPEN I POLITIET

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen foreslår å innføre forsøk med elektrosjokkvåpen, og at dette vil koste omtrent 3,5 mill. kroner. Dette medlem er bekymret og vil understreke at elektrosjokkvåpen ikke nødvendigvis er ment å erstatte konvensjonelle håndvåpen, men er ment som et alternativ for ubevæpnede politibetjenter. Økt bruk av elektrosjokkvåpen vil føre til at situasjoner politiet normalt løser uten våpen, ofte vil bli løst med våpen. Dette er en uheldig samfunnsutvikling. I tillegg mener dette medlem at et slikt våpen må behandles som om det skulle være et dødelig våpen. Elektrosjokkvåpen kan påføre mennesker veldig alvorlige skader. Det kan til og med føre til død. Det skal håndteres på akkurat samme måte som et skytevåpen, og kun brukes i de samme situasjonene som man hadde brukt et skytevåpen i. Dette medlem ser ikke behovet for å innføre flere dødelige våpen i politiet og vil derfor gå imot denne bevilgningen og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor dette er foreslått kuttet.

Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått

å kutte i bevilgningen til Politiets utlendingsenhet, først og fremst ved å redusere måltallene for utsendelse av utlendinger. Dette medlem vil peke på at slike måltall fører til uheldige insentiver som at det i hovedsak utsendes familier fordi de er enkle å innhente og er flere samlet. Dette medlem vil også vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er foreslått å omprioritere fra innkjøp av nye biler og uniformer til etterforskning. Dette medlem mener at det er vanskelig for Stortinget å utøve budsjettstyring av politiet ettersom regjeringen ikke vil svare på hvordan det budsjetteres med innkjøp av våpen, utstyr og diverse. Dette medlem har i skriftlig spørsmål etterlyst politiets forslag til budsjett til våpen, men uten å få svar. Det har vært flere medieoppslag om at politiet for eksempel har gått til innkjøp av unødvendig dyre biler. Dette medlem mener at dette totalt sett er midler som heller bør brukes på å oppklare alvorlig kriminalitet, slik som voldtekt og vold i nære relasjoner, som i dag ikke prioriteres høyt i alle politidistrikt.

Kap. 3440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 442 Politihøgskolen

Komiteen viser til at Politihøgskolen (PHS) er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politi- og lensmannsetaten i Norge og har som hovedoppgave å drive utdanning, forskning og formidling. Den skal være en profesjonsrettet utdanningsinstitusjon på høyt nivå, som utvikler og formidler de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som politiet må ha for å bidra til å sikre trygghet, lovlighet og orden i samfunnet.

Komiteen viser til at bemanningen ved PHS pr. 31. august 2018 utgjorde 444 årsverk. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 629,9 mill. kroner.

Komiteen understreker at et godt utdannet politikorps er en grunnpilar i en rettstat. Norge har som ein av få land i verden en treårig bachelorutdanning som sikrer et enhetlig og kompetent politi som rustes til å løse politiets komplekse oppgaver i å forebygge, avdekke og etterforske kriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er tilfredse med at om lag 95 pst. av politistudentene som var uteksaminert fra PHS i årene 2013–2016, har jobb i politiet. I underkant av 90 pst. av politistudentene som var uteksaminert fra PHS våren 2017, har jobb i politiet, og likeledes har om lag 50 pst. av politistudentene som var uteksaminert fra PHS våren 2018, jobb i politiet.

Disse medlemmer påpeker at vi er godt i rute for å nå 2 politifolk per 1 000 innbyggere innen 2020.

Tallet er nå 1,91 per 1 000 innbygger. I revidert nasjonalbudsjett for 2018 ble derfor antallet studenter ved PHS redusert fra 720 til 550 fra høsten 2018. Disse medlemmer erkjenner at kriminalitetsutviklingen, hvor internett og digitale spor er sentralt, utfordrer kompetansen og kapasitetsbehovet i politiet. POD og PHS har laget en utredning om kompetanse og kapasitetsbehovet i politiet, og som følge av denne har Justis- og beredskapsdepartementet varslet en stortingsmelding. Behovet for politihøgskolestudenter sett opp mot behovet for annen kompetanse i fremtiden vil bli drøftet i meldingen.

Disse medlemmer ser fram til å få en stortingsmelding om kompetanse og kapasitetsbehov i politiet som vil kunne gi grunnlag for å vurdere antallet politihøgskolestudenter, politihøgskolens framtidige struktur, mulige samarbeidsforhold til andre etater, behovet for personell med annen utdanningsbakgrunn og framtidig etter- og videreutdanning i politiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2018 foreslo å redusere opp-taket ved Politihøgskolen fra 720 til 550 politistudenter fra denne høsten, og at dette følges opp i statsbudsjettforslaget for 2019. Disse medlemmer påpeker at dette er det laveste studenttallet siden den rød-grønne regjeringen økte det til 720 i 2009, og mener det er feil å legge opp til en slik stor reduksjon i antall politifolk som utdannes i årene framover.

Disse medlemmer understreker at allerede da rapporten Politiet mot år 2020 kom i 2008, der målet om 2 politifolk pr. 1 000 innbyggere ble lansert, het det at dette var et minimum for å «sikre en forsvarlig polititjeneste». Disse medlemmer viser til at i de ti årene som er gått, har det skjedd en stor vekst i de oppgavene Stortinget og samfunnet forventer at politiet skal løse – som nettkriminalitet og ID-tyverier, terror og beredskap, voldtekt og overgrep mot barn, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet, menneskehandel og arbeidslivskriminalitet, sosial kontroll og æresvold, osv.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er positive til at det varsles en stortingsmelding om kompetanse og kvalitetsbehov i politiet, men mener at den må baseres på et bredere grunnlag enn utredningen om kompetanse og kapasitetsbehov i politiet som POD og PHS har laget.

Disse medlemmer vil vise til at Arbeiderpartiet i revidert budsjett foreslo at man istedenfor å kutte opp-taket på Politihøgskolen nå, skulle gjennomføre en ny grundig analyse av politiets framtidige oppgaver og bemanningsbehov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som skal gjennomføre en grundig analyse av politiets bemannings- og ressursbehov ut ifra oppgaveutviklingen i de senere år og analyser av politiets forventede framtidige oppgaver.»

NY POLITIHØGSKOLE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at regjeringen i statsbudsjettforslaget sier at av hensyn til mer prekære bygge- og investeringsprosjekter vil regjeringen ikke sette i gang utredning av investeringer i nye lokaler for Politihøgskolen, og at Justis- og beredskapsdepartementets politiske ledelse har uttalt til media at «det kommer ikke til å bli tatt en beslutning på lang tid ennå» (NRK 17. oktober 2018). Flertallet mener det er krittikkverdigg at regjeringen etter at det i årevis har vært slått fast at Politihøgskolen har stort behov for nye lokaler – og at regjeringspartiene også understreket dette i innstillingen om budsjettet for 2018 – likevel legger prosjektet på is på ubestemt tid.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener det finnes lokasjoner utenfor Oslo som er vel så egnet til å huse Politihøgskolen (PHS), og støtter en utflytting fra Oslo sentrum. Dette flertallet understreker viktigheten av åpne prosesser og god involvering av PHS og de eksisterende lokasjonene i Oslo, Kongsvinger, Stavern og Bodø i arbeidet med ny PHS.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er av den oppfatning at PHS sine lokaler i Oslo ikke er godt egnet til dagens utdanning. Et nytt anlegg vil kunne tilpasses nye behov og skreddersys for en mer optimal drift. Disse medlemmer er likevel av den oppfatning at det finnes mer prekære bygge- og investeringsprosjekter. Disse medlemmer stiller seg bak regjeringens forslag om ikke å sette i gang utredning av investeringer i nye lokaler for PHS nå.

Disse medlemmer viser til at det i regjeringens plattform heter at regjeringen vil vurdere å plassere en ny politihøgskole utenfor Oslo sentrum. Disse medlemmer registrerer at regjeringen i budsjettforslaget for 2019 ikke legger opp til å sette i gang en utredning om investeringer i nye lokaler til Politihøgskolen på nåværende tidspunkt, av hensyn til mer prekære bygge- og investeringsprosjekt. Disse medlemmer er enige i at behovet for nye lokaler må sees i sammenheng med andre behov i justissektoren på det nåværende tids-

punkt. Disse medlemmer registrerer imidlertid at regjeringen i budsjettforslaget presiserer at når det er grunnlag for å starte en slik utredning om investeringer i nye lokaler til Politihøgskolen, vil vurderingen av lokalisering utenfor Oslo sentrum settes i verk. Disse medlemmer mener at når arbeidet med en slik utredning starter, bør det vurderes hvorvidt private kan bygge og drifte lokalene, mens det offentlige er leietaker. Disse medlemmer viser til flertallsmerknad til justisbudsjettet for 2017:

«Flertallet viser til at det i lang tid har vært behov for å bygge en ny politihøgskole. Flertallet viser til at det bør vurderes hvorvidt private kan bygge og drifte lokalene, mens det offentlige kan leie.

Flertallet viser til at dette kan være en fornuftig ordning, slik at ny politihøgskole kan komme på plass så raskt som mulig. Flertallet forventer at regjeringen kommer med en plan om hvordan dette kan la seg gjøre.»

Disse medlemmer er av den oppfatning at dette kan være en fornuftig ordning, slik at ny politihøgskole kan bli et rimeligere prosjekt og komme i gang på et tidligere tidspunkt. Disse medlemmer forventer at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en plan om hvordan dette kan gjøres, slik at arbeidet med utredning om investeringer i nye lokaler til Politihøgskolen kan starte så raskt som mulig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener at politiets kompetansebehov, eksisterende fasiliteter og regionale utvikling bør være relevante faktorer som teller med ved vurderingen av om det er aktuelt med en hel eller delvis relokalisering av PHS.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringspartiene tilsynelatende mener et prosjekt vil bli rimeligere om det offentlige får private til å bygge det, for deretter å leie det tilbake. En slik finansiering skyver kostnadene frem i tid, noe som øker de reelle rentekostnadene for prosjektets hele levetid. Det er også utfordringer med å styre det offentlige behov gjennom langsiktige avtaler i stedet for å kunne endre og tilpasse det selv uten å måtte forhandle. Dersom regjeringen mener at det ikke er en investering som skal prioriteres, så vil ikke dette endre seg ved å kjøpe politihøgskolen på avbetaling.

Kap. 3442 Politihøgskolen

Komiteen viser til at Politihøgskolens (PHS) inntekter kommer fra kursvirksomhet, utleie, kantinesalg og salg av bøker, samt mulige inntekter fra oppdragsvirksomhet. Komiteen viser til proposisjonen og har for øvrig ingen merknader.

Kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Komiteen legger til grunn at PSTs primære ansvar er å forebygge og etterforske straffbare handlinger mot rikets sikkerhet gjennom ulike metoder og arbeidsmåter. Sentralt står innsamling av informasjon om personer og grupper som kan utgjøre en trussel, utarbeidelse av ulike analyser og trusselvurderinger, etterforskning og andre operative tiltak og rådgivning. PST har også det nasjonale ansvaret for å utføre livvaktstjeneste på norsk jord for norske og utenlandske myndighetspersoner.

Komiteen viser til at trusselbildet er krevende, og at PST skal ivareta mange funksjoner for å forebygge og avverge trusler mot rikets sikkerhet. PSTs budsjett er styrket de siste årene. Komiteen forventer at PSTs arbeidsoppgaver trolig vil øke ytterligere i årene som kommer, som følge av den internasjonale sikkerhetssituasjonen.

Komiteen vil understreke viktigheten av at PST og Forsvarets etterretningstjeneste fortsetter samarbeidet og samhandlingen, og komiteen legger stor vekt på etableringen av det felles kontraterrorsenteret.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å øke bevilgningen på post 1 med 25 mill. kroner til arbeid med hybride trusler og cybertrusler, slik at PST får personell og teknologi som gir bedre kapasitet til å bekjempe slike trusler i det digitale rom. Det foreslås også å øke bevilgningen med 17,5 mill. kroner til objektsikringstiltak. Det blir totalt foreslått en bevilgning på post 1 på ca. 891 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at overføringsflyktninger gjennom FN er en av de måtene Norge kan gi direkte bidrag for å hjelpe nærområder, sørge for å løfte flere ut av flyktningstatus og hente ut de som ikke vil klare å skape seg et verdig liv. Dette medlem mener derfor at Norge bør øke kvoten til 5 000 flyktninger gjennom UNHCRs programmer i tråd med det som anbefales fra store organisasjoner som er på bakken i de landene det er snakk om, slik som Flyktninghjelpen. En slik økning av antall kvoteflyktninger vil også påvirke PSTs arbeid. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke denne posten med 2,3 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Kap. 3444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 445 Den høyere påtalemyndighet

Komiteen viser til at det er påtalemakta sitt ansvar å leie etterforskninga, førebu og føre saker for retten.

Komiteen viser til den viktige tilsynsoppgåva statsadvokatembeta har overfor politidistrikta, som inneber å kontrollere om kvaliteten, oppnådde mål og

prioriteringar er i tråd med føringane frå Stortinget og Riksadvokaten.

Komiteen viser til at det vert foreslått å løyve 259,1 mill. kroner på posten.

Komiteen vil peike på at det er ein føresetnad for ei effektiv straffesakskjede at den høgare påtalemakta har tilstrekkelege ressursar til rådigheit. Sakene som dei behandlar, aukar i kompleksitet og omfang og krev store ressursar. Rask og korrekt saksbehandling er ein viktig garanti for rettstryggleiken.

Komiteen ber regjeringa prioritere oppfølginga av påtaleanalysen.

Komiteen vil understreke at det er viktig med ei god og kompetent bemanning i den høgare påtalemakta.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, meiner derfor at det må kome på plass ein opptrappingsplan for å auke bemanninga i den høgare påtalemakta i dei komande åra.

Kap. 446 Den militære påtalemyndighet

Komiteen viser til at den militære påtalemakta ligger administrativt under Justis- og beredskapsdepartementet, men på påtaleområdet ligg ho under Riksadvokaten. Komiteen viser vidare til at det vert foreslått løyvd 8,9 mill. kroner på post 1.

Komiteen vil understreke at det er viktig å sørge for god kompetanse i den militære påtalemakta. Dette er avgjerande for ei effektiv og korrekt sakshandsaming, og for at den militære påtalemakta skal inneha særleg kompetanse innan folkerett og iretteføring av krigsbrottsverk.

Kap. 448 Grensekommisæren

Komiteen støtter omtalen i budsjettforslaget av Grensekommisærens hovedoppgaver og understreker nødvendigheten av å føre forhandlinger med russiske grensemyndigheter for å løse og forebygge eventuelle konflikter. Komiteen viser til at det foreslås bevilget 5,6 mill. kroner på kap. 448 post 1.

Komiteen har for øvrig ingen merknader.

Kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Komiteen viser til at Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har ei sentral rolle i samfunnstryggleikskjeda og er på vegner av Justis- og beredskapsdepartementet fag- og tilsynsorgan på det sivile samfunnstryggleiksområdet. Sivilforsvaret, Nasjonalt utdanningscenter for samfunnstryggleik og beredskap og Noregs brannskule ligg under DSB. Komiteen viser til at DSB i tillegg er nasjonal brann- og eltryggleiksmyndighet og har tatt over ansvar og oppgåver frå Direkto-

ratet for naudkommunikasjon (DNK) då dette vart avvikla som eige direktorat. Komiteen viser vidare til at Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har ei viktig rolle med omsyn til oversikt over risiko og sårbarheit i samfunnet og i å vere pådrivar i arbeidet med å førebygge ulykker, kriser og andre uønskete hendingar. DSB skal sørge for god beredskap og effektiv ulykke- og krisehandtering

Komiteen viser til at løyvingane på kapitlet skal dekke alle ordinære utgifter og investeringar for DSB med underliggende driftseiningar. Komiteen viser vidare til at bemanninga per 31. desember 2017 utgjorde 520 årsverk, og at dette ikkje inkluderer dei tenestepåleggande styrkane i Sivilforsvaret.

Komiteen viser til at det blir foreslått ei løyving på post 1 på 760,4 mill. kroner. Det er blant anna foreslått 10 mill. kroner til etablering av fagskule for brann- og redningspersonell ved Noregs brannskule i Tjeldsund kommune i Nordland. I tillegg blir det foreslått 13,3 mill. kroner til kjøp av utstyr til Sivilforsvaret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at DSB over flere år har fått budsjettkutt som har ført til nedbemanning. Det har også medført alvorlige konsekvenser for beredskapen. Flertallet foreslår derfor følgende:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte redegjøre for hvilke konsekvenser kuttene i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) fra 2014–2018 har fått og vil få for DSBs arbeid og for beredskapsevnen.»

Flertallet mener at DSB står overfor store oppgaver som bevilgningene i statsbudsjettforslaget for 2019 ikke gjør dem i stand til å løse. Særlig vil Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølgingen av objektsikring og konseptutredningen fra DSB om tilfluktsromsituasjonen innebære store ressurskrevende oppgaver. Når det gjelder objektsikring, behandles Riksrevisjonens undersøkelse for tiden i kontroll- og konstitusjonskomiteen, og flertallet mener det må avsettes tilstrekkelige budsjettmidler i 2019 for at DSB skal kunne gjennomføre sin del av de tiltakene Stortinget vil konkludere med.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor DSB er foreslått styrket med 50. mill. kroner.

TILFLUKTSROM

Når det gjelder tilfluktsromsituasjonen og beredskapsstyrker for å klargjøre disse, viser komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, til at regjeringen fikk en meget alarmerende konsept-

utredning i første halvår 2016. Her heter det blant annet at

«Tilfluktsrom har i praksis ikke vært håndtert som beskyttelsestiltak på lang tid. Nye tilfluktsrom har ikke blitt bygget, og de eksisterende har en uavklart status».

Flertallet viser til at konseptutredningen ble sendt på høring med lang frist fram til sommeren 2017, og regjeringen sa at den deretter ville følge opp. Til tross for i at dette er etterlyst i Stortinget ved flere anledninger og foreslått av Arbeiderpartiet i fjorårets budsjettbehandling, har regjeringen verken i budsjettet for 2018 eller i budsjettforslaget for 2019 sagt noe om hvordan den vil følge opp de meget omfattende manglene som utredningen påviser. Flertallet vil understreke at dette betyr at sivilbeskyttelsesloven brytes, og mener at dette er en situasjon Stortinget ikke kan akseptere.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2019 legge fram en plan om hvordan den vil følge opp Konseptutredningen om tilfluktsromsituasjonen fra 2016 og sørge for å oppdatere tilfluktsrommene for sivilbefolkningen i tråd med det nye trusselbildet.»

Flertallet vil også vise til at det på 1990-tallet ble innført en ordning med frikjøpsmidler der aktører som ellers ville ha ansvar for å bygge tilfluktsrom, kan kjøpe seg fri ved å avsette midler til oppgradering av kommunenes offentlige tilfluktsrom. I juni 2018 opplyste DSB at det finnes i alt 130 mill. kroner til slik oppgradering som ikke er tatt i bruk. Flertallet vil be om at regjeringen gjennomgår ordningen med frikjøpsmidler, slik at man kan få oversikt over om den fungerer etter hensikten, og sørge for at midlene tas i bruk.

BRANNTRYGGLEIK

Komiteen synes det er bra at regjeringen foreslår å bevilge ytterligere 10 mill. kroner til etablering av en fagskule for brann- og redningstjenesten på Tjeldsund, og merker seg at det gjennom denne bevilgningen er satt av til sammen 56 mill. kroner til dette formålet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har stilt spørsmål til regjeringen om når skolen vil starte opp, og hva som kan forventes å være de årlige driftskonsekvensene av dette. På bakgrunn av at det allerede er satt av så vidt mange millioner kroner til dette formålet, er flertallet overrasket over at regjeringen ikke kan tidfeste nærmere når fagskolen vil være etablert, og ikke kan opplyse Stortinget om hva de forventede årlige kostnadene vil beløpe seg til.

Flertallet vil vise til at brann- og redningsetaten de siste årene har opplevd stor endring i forventninger

til sitt samfunnsoppdrag. Oppgaveporteføljen for brann og redning er i endring. Brann- og redningsetaten bistår i mye større grad enn før både i helseoppdrag og i politiooppdrag. Flertallet vil vise til at det nesten er 11 år siden forrige stortingsmelding om brannsikkerhet, St. meld. nr. 35 (2008–2009). Samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet har gjennomgått store endringer siden 2008.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny melding til Stortinget for brann- og redningstjenesten innen utgangen av 2019.»

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet registrerer at talet på omkomne i brann i 2017 var det lågaste som er registrert sidan registreringa starta i 1979. Desse medlemene vil framheve at det har blitt gjort svært mykje godt arbeid i det kommunale brann- og redningsvesenet gjennom mange år for å førebygge og slukke brannar. Nedgangen i talet på omkomne i brann må i stor grad tilskrivas denne innsatsen. Samstundes registrerer desse medlemene at det er behov for å gjere endringar innan branntryggleiksområdet, særleg med tanke på kompetanse. Desse medlemene vil vise til at det er blitt avdekt store forskjellar i kompetanse i kommunane.

Desse medlemene er glade for forslaget til løyvinga på 10 mill. kroner til etableringa av ein ny toårig fagskule for utdanning av brann- og redningspersonell i Tjeldsund. Desse medlemene er kjende med at det no vert gjennomført ein prosjektavklaringsfase i samsvar med KMD sin rettleiar «Styring av store statlige byggeprosjekt i tidligfase», og vil vise til at prosjektavklaringsfasen mellom anna skal gjere greie for konsekvensar av forureina grunn og ulike alternativ for omfang og tidspunkt for oppgradering av øvingsfelt og øvingsobjekt. Desse medlemene viser vidare til at regjeringa skal ta stilling til eventuell gjennomføring av forprosjektet etter at prosjektavklaringsfasen er ferdig. Kostnads- og styringsramma vil ligge føre etter forprosjektet.

Desse medlemene er glade for at midlane over statsbudsjettet i 2017 og 2018 har gitt DSB sitt fagskuleprosjekt god framdrift i arbeidet med å utarbeide naudsynt grunnlag for søknaden til NOKUT – mellom anna kvalitetssikringssystem, studieplanar, læreplanar, regelverksarbeid, konseptvalnotat (KVN) om bygging av ny infrastruktur m.m. Desse medlemene vil minne om at det skal etablerast ein ny fagskule. Prosjektet handlar med andre ord ikkje berre om å oppgradere eksisterande infrastruktur ved noverande brannskule. Utarbeiding av f.eks. krav til vekting av teori og praksis i undervisninga utgjer mellom anna grunnlag for å vurdere ulike val for utforming av infrastruktur. Desse

medlemene meiner at omsynet til god kostnadskontroll og ein kvalitativt god fagskule må vege tyngre enn omsynet til tidspunktet for oppstart.

NØDNETT

Komiteen viser til at strøm, mobilnett og nødnett falt ut flere steder i landet under høststormene i 2018. Under ekstremværet «Knud» var nødnettet ute av drift ved 44 basestasjoner. En av årsakene til dette var at reservestromkapasiteten en del steder er på 8 timer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at i 2015 ble målet om et landsomfattende nødnett nådd. Når nødnett nå er over fra en utbyggingsfase til en ren drifts- og forvaltningsfase, mener flertallet at det fortsatt er behov for en avklaring av finansiering av drift, forvaltning og vedlikehold av infrastruktur og tilhørende brukerstyr som kontrollrom og radioterminaler. Det er fortsatt enkelte steder med behov for bedre radiodekning, særlig gjelder dette Nord-Norge, som kom sent inn i utbyggingen, og hvor finansiering for etterfylling av radiodekning mangler. Flertallet viser til at finansieringsmodellen må sikre at samhandlings- og koordineringsgevinstene som er oppnådd nødetatene i mellom gjennom denne store investeringen, opprettholdes og videreutvikles.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak der finansieringsmodell for nødnett utredes. En slik modell må ivareta og videreutvikle samhandlings- og koordineringsgevinstene som er oppnådd nødetatene i mellom gjennom denne store investeringen. En viktig del av en slik finansieringsmodell vil være en hensiktsmessig fordeling mellom brukerbetaling og bevilgning over statsbudsjettet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor DSB er foreslått styrket med 30 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at abonnementsordningen for nødnettet er distriktsfiendtlig og slår spesielt uheldig ut for små kommuner. Disse medlemmer mener derfor at det må utvikles en rettferdig abonnementsordning som er like billig for alle kommuner.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å styrke DSB sitt arbeid med å øke reservestromkapasitet for flere av basestasjonene til nødnett i 2019, og at det i Senterpartiets alternative budsjett foreslås 3 mill. kroner til dette arbeidet.

SIVILFORSVARET

Komiteen vil rose den enorme innsatsen som vart lagd ned av mange samarbeidende aktører i samband med dei alvorlege skogbrannane sommaren 2018. Sivilforsvaret sin innsats, saman med dei andre aktørane, medverka i stor grad til at omfanget og skadeverknadane vart avgrensa.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet registrerer at materiellsituasjonen i Sivilforsvaret over tid har vore alvorleg, og er glade for at regjeringa også i budsjettet for 2019 foreslår å løyve 13,3 mill. kroner for å bøte på noko av det opparbeidde etterslepet. Desse medlemene vil vise til at det totalt er løyvd 56,8 mill. kroner til dette føremålet sidan 2014.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at hjelpeapparatet opplevde et stort press sommeren 2018 som følge av skogbranner og skogbrannfare. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår en økning på 10 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til styrking av Sivilforsvaret og bruk av brannhelikopter.

Kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 452 Sentral krisehåndtering

Komiteen merkar seg at forslaget til løyving på kap. 452 post 1 skal dekke løns- og driftsutgifter ved Kriestettinga (KSE) og eininga sine utgifter knytte til sentral krisehåndtering. Løyvinga skal òg dekke KSE sine utgifter som sekretariat for Kriserådet.

Komiteen registrerer at det er foreslått ei løyving på post 1 på 26,4 mill. kroner.

Kap. 453 Sivil klareringsmyndighet

Komiteen merker seg at bevilgningen på post 1 dekker kostnader til drift av den nye sivile klareringsmyndigheten, medregnet blant annet lønns- og andre personalkostnader i tillegg til kostnader til leie av lokaler i Moss og drift av IKT-løsninger.

Komiteen viser til etableringen av den nye sivile klareringsmyndigheten i Moss. Bakgrunnen for etableringen var Stortingets enstemmige vedtak om at det skulle etableres en ny klareringsmyndighetsstruktur med få, men kompetente klareringsmyndigheter, med én sentral klareringsmyndighet i sivil sektor og en tilsvarende i forsvarssektoren. Det stilles stadig større krav til kompetanse for å behandle klareringssaker på en tilfredsstillende måte. Færre klareringsmyndigheter skal bidra til å øke rettssikkerheten til den enkelte og gi bed-

re grunnlag for likebehandling av saker. Etablering av den nye sivile klareringsmyndigheten i Moss bidrar til dette. Komiteen viser også til at det som følge av den nevnte strukturendringen ble opprettet et eget kapittel på budsjettet for etablering av den sivile klareringsmyndigheten i statsbudsjettet for 2018.

Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning under post 1 på 31,9 mill. kroner.

Kap. 454 Redningshelikoptertjenesten

Komiteen viser til at bevilgningen på kapitlet skal dekke kostnader til drift av den offentlige redningshelikoptertjenesten og kjøp av nye redningshelikoptre. Bevilgningen dekker også en tiltaksplan for dagens Sea King-redningshelikopterflåte som skal bidra til å opprettholde drift og god beredskap til de nye redningshelikoptrene er tatt i bruk. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 690,7 mill. kroner.

Komiteen viser videre til at regjeringen har inngått en kontrakt for kjøp av 16 nye redningshelikoptre. Forslaget til bevilgning på post 45 skal dekke investeringer knyttet til kjøp av nye redningshelikoptre, og det blir foreslått en bevilgning på 3 094,5 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti tar til etterretning at innfasingen av nye redningshelikoptre tar lengre tid enn tidligere varslet, og at Justis- og beredskapsdepartementet vil informere Stortinget på egnet måte om når de nye helikoptrene er forventet å være på plass, og om årsaken til forsinkelsen. Disse medlemmer vil minne om hvor kritiske enkelte av regjeringspartiene var til tidsbruken i anskaffelsesprosessen, og legger derfor til grunn at statsråden følger innfasingen av de nye helikoptrene tett, slik at det ikke blir unødige forsinkelser.

Kap. 3454 Redningshelikoptertjenesten

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 455 Redningstjenesten

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet som redningstjenesten i dag gjør for å sikre god beredskap over hele landet. Komiteen viser til at bevilgningen som er foreslått for 2019, skal dekke alle sentrale kostnader ved redningstjenesten. Bevilgningen skal også dekke utgifter forbundet med det internasjonale satellittbaserte nødpeilesystemet COSPAS-SARSAT, samt departementets nasjonale og internasjonale forpliktelser og engasjement innen redningstjenesten.

Komiteen viser til at det foreslås en bevilgning på 109,3 mill. kroner på post 1.

Komiteen viser også til at Justis- og beredskapsdepartementet har overtatt tilskuddet til Redningsselskapet fra Samferdselsdepartementet fra 2019. Tilskuddet skal bidra til å opprettholde Redningsselskapets innsats innen den aksjonsrettede redningstjenesten og det ulykkesforebyggende arbeidet. Det blir foreslått en bevilgning på 103,6 mill. kroner på ny post 73.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil styrke arbeidet med sjøsikkerhet og vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 5 mill. kroner til Redningsselskapets sjøsikkerhetskampanje. Disse medlemmer vil også vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett under næringskomiteens ramme, hvor det foreslås 2 mill. kroner til kampanjen, slik at Arbeiderpartiet samlet sett foreslår 7 mill. kroner til Redningsselskapets sjøsikkerhetskampanje.

POST 71 TILSKUDD TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER I REDNINGSTJENESTEN

Komiteen viser til at bevilgningen på post 71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten dekker tilskudd til Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF) samt de organisasjoner som representeres av FORF. I tillegg kan bevilgningen dekke tilskudd til andre relevante frivillige organisasjoner innen redningstjenesten. Komiteen viser til at det er foreslått en bevilgning på ca. 55,3 mill. kroner på post 71 for 2019.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at de frivillige beredskapsorganisasjonene har hatt en økning i antall oppdrag.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av behovet for en styrking av rammevilkårene for frivillige organisasjoner i redningstjenesten.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at de frivillige organisasjonene i redningstjenesten er til stede over hele landet og gjør et enormt viktig arbeid for å sikre tryggheten til folk lokalt. Disse medlemmer ser på disse organisasjonene som en viktig del av totalberedskapen og viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett har foreslått en styrking på 5 mill. kroner til disse organisasjonene sammenlignet med regjeringens forslag.

Kap. 456 Nød- og beredskapskommunikasjon

Komiteen viser til at Nødnett er det landsdekkende nettet for nød- og beredskapskommunikasjon i Norge. Nødnettet ble bygd ut og tatt i bruk i 2015.

Komiteen viser til at forslaget til bevilgning på post 1 skal dekke drift av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) avdeling for nød- og beredskapsorganisasjon. Bemanningen utgjorde 90 årsverk per 31. desember 2017. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 128,8 mill. kroner.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på kapittelet også skal dekke spesielle driftsutgifter, utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Det foreslås derfor totalt bevilget 627,0 mill. kroner på kapittelet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil påpeke at det er viktig for beredskapen og samfunnssikkerheten vår at frivillige organisasjoner som Røde Kors og Norsk Folkehjelp har velfungerende og tilstrekkelig utstyr. Til og med 2015 fungerte dette slik at organisasjonene fikk tilbakeført utgiftene de hadde på nødnett-terminaler, over statsbudsjettet. Nå må dette dekkes av organisasjonene selv, og det har vist seg å skape store problemer i arbeidet for å opprettholde den frivillige innsatsen.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet vil vise til at det i budsjettet for 2019 er foreslått ei økt løyving på 6,3 mill. kroner til kompensasjon for meirverdiavgift i samband med at frivillige organisasjonar bruker Nødnett.

Kap. 3456 Nød- og beredskapskommunikasjon

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 460 Spesialenheten for politisaker

Komiteen viser til at Spesialenheten for politisaker har som sin oppgave å etterforske, avgjøre påtale spørsmål og iredteføre saker der ansatte i politiet eller påtalemyndigheten er anmeldt for å ha gjort noe straffbart i tjenesten. Det blir foreslått en bevilgning på 47,5 mill. kroner på post 1.

Komiteen påpeker at det er av stor betydning for innbyggernes tillit til politiet at spesialenheten for politisaker er godt rustet til å etterforske saker hvor tjenestemenn i politiet eller påtalemyndigheten er anmeldt for straffbare hendelser begått i tjenesten.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er tilfreds med en bevilgning på 47,1 mill. kroner, noe som er på nivå med fjoråret.

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

Komiteen merker seg at bevilgningen på dette kapittelet post 1 hovedsakelig dekker utgifter til juridisk bistand i straffesaker til personer som har rett til advokatbistand i medhold av straffeprosessloven kap. 9 og

9a. Dette er personer som har status som siktet eller tiltalt, fornærmet, fornærmedes pårørende eller etterlatte.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 1 183,8 mill. kroner på post 1. De totale utgiftene på posten vil avhenge av mengde og omfang av straffesaker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 276 fra desember 2016, der regjeringen blir bedt om å evaluere salærforskriften når det gjelder godtgjørelse ved reisefravær, i løpet av tre år. Flertallet vil peke på at det allerede nå vises til uheldige erfaringer på bakgrunn av den reduserte fraværsgodtgjørelsen ved reise. Flertallet viser til at det enkelte steder har vist seg å være vanskelig å få oppnevnt sakkyndige grunnet lange reiseveier.

Flertallet vil vise til Innst. 71 S (2018–2019), hvor komiteens flertall bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslo følgende:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger eller forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelse av den offentlige salærsatsen.»

Flertallet er skuffet over at forslaget ble stemt ned av regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti. Flertallet viser ellers til omtale av forslaget og flertallets merknader i Innst. 71 S (2018–2019).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til sine merknader i samme innstilling.

Disse medlemmer påpeker at det hvert år skal holdes konsultasjoner mellom politisk ledelse i departementet og Advokatforeningen om regulering av salærsatser og stykkprissatser. Regulering av salærsats og stykkprissatser inngår som en del av den ordinære budsjettprosessen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at nivået på salærsatsen for advokater og sakkyndige er viktig av hensyn til rettssikkerheten, og at disse partier ønsker at det innføres forhandlingsrett om salærsatsen. Disse medlemmer mener regjeringens halvering av reisefraværsgodtgjørelsen ikke har noen overbevisende begrunnelse, og kuttet slår uforholdsmessig dårlig ut for dem som bor i distriktene, og som er avhengige av å kjøre bil over lange strekninger. Disse medlemmer mener at folk skal ha god tilgang til rettshjelp uavhengig av hvor de bor i landet, og viser til at disse partier har foreslått en økning av reisefraværsgodtgjørelsen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at det i Sosialistisk Venstrepartis

alternative budsjett er foreslått å reversere kuttet i kostnader til reiseutgifter for advokater og sakkyndige. Å gjøre det vanskeligere å tilby fri rettshjelp vil føre til at de advokatene som tilbyr det, blir enten mindre erfarne eller dårligere. Dette slår allerede dårlig ut i distriktene.

Kap. 467 Norsk Lovtidend

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 468 Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker

Komiteen mener at Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er et viktig supplement for å styrke rettssikkerheten i Norge og gi domfelte adgang til å prøve sin sak på nytt i retten i de tilfeller det er grunnlag for dette.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke godtgjørelser til kommisjonens medlemmer, lønn til sekretariatets medarbeidere samt andre driftsutgifter knyttet til arbeidet disse utøver.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 17,2 mill. kroner på post 1.

Kap. 469 Vergemålsordningen

Komiteen viser til at oppgaven til vergemålsforvaltningen er å ivareta interessene til mindreårige og voksne som ikke er i stand til å ivareta sine egne interesser. Førstelinjen i vergemålsforvaltningen er Fylkesmannen, mens Statens sivilrettsforvaltning er klage- og tilsynsorgan. Forslaget til bevilgning på post 1 på 252,7 mill. kroner skal dekke deres driftsutgifter.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 21 på 150 mill. kroner skal dekke godtgjøring og utgiftsdekning for verger.

Komiteen registrerer at det er sendt på høring presiseringer i vergemålsloven som skal rette opp uklarheter i praksis rundt fratakelse av rettslig handleevne. Loven slår fast at det skal være frivillig å få en verge. Dette er svært viktig, og en samlet justiskomite ba allerede i 2015 Justis- og beredskapsdepartementet om å følge med på hvordan den nye vergemålsloven ble praktisert. Samtidig har en riksdekkende avis avslørt at over 9 000 personer er satt under vergemål siden 2014, og blitt registrert som «ikke samtykkekompetent». Det betyr at personen ikke er vurdert til å forstå hva et vergemål innebærer. I de seks første månedene i 2018 fikk hele 1 436 personer i Norge oppnevnt verge uten at de ble spurt om det var noe de selv ønsket. I kun 74 saker valgte fylkesmennene å gjennomføre en samtale med personen før vergemålet ble opprettet. Komiteen fremhever at dette handler om mennesker som potensielt er fratatt selvbestemmelse over eget liv, i strid med lovverket.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen uavhengig av et nytt forslag til lov må iverksette en full gjennomgang av alle de sakene som kan ha resultert i at en urett er begått mot norske borgere.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle saker hvor personer er satt under vergemål uten rettslig samtykke etter ikrafttredelsen av ny vergemålslov med forskrifter, for å sikre at disse er behandlet etter lovens klare intensjon om samtykke.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at vergemålsordningen er en viktig velferdsordning som bidrar til at mange som trenger det, får god hjelp – etter eget ønske. Det har dessverre den siste tiden blitt avdekket feil som er gjort av forvaltningen, og media har belyst enkeltmenneskers opplevelse av å bli satt under ordinært vergemål mot sin uttrykte vilje. Dette viser hvor viktig det er å gjøre en grundig vurdering av om vedkommende er i stand til å forstå hva samtykke innebærer, og at det er viktig å ta hensyn til personens egen vilje og ønsker. Dette flertallet er glad for at Justis- og beredskapsdepartementet har vært oppmerksom på de problemstillingene enkeltsakene illustrerer, og nå har sendt ut et høringsnotat med forslag til flere endringer i vergemålsloven. Blant annet vil disse endringene tydeliggjøre at Fylkesmannen ikke kan opprette vergemål i strid med noens reelle vilje, uavhengig av om vedkommende er vurdert å ha samtykkekompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet registrerer at dersom de foreslåtte endringene vedtas, vil vergemålslovens tosporede system bli klarere. Det tydeliggjøres dermed at ordinære vergemål som er opprettet av Fylkesmannen, er en fullt ut frivillig ordning, mens vergemål med frataskelse av rettslig handleevne bare kan besluttes av en domstol og forutsetter at strenge vilkår er oppfylt. Disse medlemmer presiserer at Fylkesmannen bare kan treffe midlertidige vedtak når dette er helt nødvendig, og skal bringe saken inn for retten innen kort tid, og viser til at i dag er så vidt i overkant av 200 personer helt eller delvis fratatt rettslig handleevne, mens ca. 65 000 er under ordinært vergemål.

Disse medlemmer vil vise til at samtaler mellom saksbehandler hos Fylkesmannen og den det er aktuelt å opprette vergemål for, er en viktig del av forsvarlig saksbehandling i vergemålssaker, og kan blant annet bidra til å kartlegge om personen forstår hva samtykke til vergemål innebærer, og om vedkommende ønsker verge dersom dette ikke fremgår av dokumentasjonen i

saken. Disse medlemmer er glade for at Statens sivilrettsforvaltning har tydeliggjort overfor fylkesmennene at samtaler skal gjennomføres med mindre det vil være formålsløst eller umulig, og at det er presisert at en legeerklæring hvor det fremgår at en person er vurdert som ikke samtykkekompetent, ikke er tilstrekkelig grunnlag til å la være å gjennomføre en samtale. Disse medlemmer er også glade for at det i forslaget til lovendring legges opp til at det skal fremgå direkte av lovteksten at samtale som den generelle hovedregel skal gjennomføres.

Disse medlemmer er også tilfredse med at Statens sivilrettsforvaltning nå skal legge til rette for en gjennomgang for å sikre at ingen har vergemål mot sin vilje, jf. oppdragsbrev 1/2018 datert 16. november 2018 og oppdragsbrev 3/2018 datert 7. desember 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til avsløringer i media den siste tiden om at vergemålsordningen har fungert svært dårlig, og at personer som ikke har samtykket i det, har blitt satt under vergemål. Dette har vært et varslet problem. Blant annet i Hedmark Fylkesmannsembetes årsrapport fremgår det at

«Embetet har også i 2017 søkt å videreutvikle en god førstelinjetjeneste på vergemålsområdet. Arbeidsbelastningen har imidlertid vært stor. Embetet måtte redusere antall årsverk fra 11,8 til 8,3 ved blant annet at ansatte på engasjement måtte slutte.»

Disse medlemmer viser til at det er regjeringens ansvar å sørge for at vergemålsloven oppfylles i tråd med forutsetningene, men at regjeringen likevel ikke har respondert når fylkesmennene har varslet at kapasiteten er for liten. Disse medlemmer viser til at statsråd Tor Mikkel Wara i sitt svar til stortingsrepresentant Karin Andersen har svart følgende på spørsmål om hvor mange som er satt under vergemål som saksbehandler har hatt en samtale med:

«Det er så langt i 2018 opprettet nesten 5700 vergemål, og det er registrert gjennomført samtale i 37 pst. av sakene.»

Disse medlemmer mener at dette viser at ordningene har store utfordringer, og at det ikke kan utelukkes at vi får flere saker som den i Tolga kommune som ble avslørt av VG.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at vergemålstjenesten er avgjørende for å sikre at de som trenger det, får støtte og hjelp til å ta beslutninger. Det er like avgjørende at de som ikke ønsker eller trenger verge, ikke blir underlagt en slik ordning hvor den som er underlagt kan bli fratatt samtykkekompetanse, noe det er større fare for når budsjettene blir mindre. Dette medlem vil derfor

viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett har foreslått å styrke vergemålsordningen med 15 mill. kroner.

Kap. 3469 Vergemålsordningen

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 470 Fri rettshjelp

Komiteen viser til at justispolitikken skal sikre lik rett til samfunnets institusjoner og rettsvesen og på den måten motvirke betydningen av individuelle økonomiske forskjeller i rettsprosesser. Forutsetningen for dette er tilstrekkelige støtteordninger som gjør folk i stand til å sette seg inn i sine rettigheter – eller få hjelp til å hevde sine rettigheter – uavhengig av den enkeltes ressurser.

Komiteen viser til at dagens samfunn blir stadig mer komplekst, og det kan være vanskelig å orientere seg om hvilke rettigheter man har både i private saker og mot det offentlige. utfordringene er sannsynligvis størst hos de grupper som i minst grad kan tale sin egen sak. Komiteen viser til at det spesielt er mennesker med utviklingshemming, innvandrere og asylsøkere eller andre marginaliserte grupper som kan ha særlige utfordringer knyttet til å få ivare tatt sin rettsikkerhet.

Komiteen viser til at budsjettposten skal dekke utgifter knyttet til fri rettshjelp, tilskuddsordningen for spesielle rettshjelpstiltak, statens erstatningsansvar, erstatning i forbindelse med straffeforfølgning, Stortingets rettsferdsvederlagsordning, Statens sivilrettsforvaltning, voldsoffererstatningsordningen, konfliktrådsordningen og garantiordningen for konkursbobehandling.

Komiteen viser til at fri rettshjelp derfor er en viktig rettsikkerhetsgaranti. Dette innebærer også støtte til tilskuddsmottakere som gjennom et betydelig frivillig arbeid tilbyr rettshjelp til utsatte grupper.

Komiteen viser videre til at dagens ordning også kan gi uheldige utslag, for eksempel i barnefordelingsaker hvor den ene parten har krav på fri rettshjelp, mens den andre parten ikke har krav på fri rettshjelp fordi vedkommendes inntekt akkurat er over beløpsgrensen. Komiteen vil vise til det nylig nedsatte utvalget som har fått mandat til å foreta en gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv. Komiteen imøteser arbeidet med oppfølgingen av dette vedtaket.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til Dokument 8:97 S (2015–2016) og Dokument 8:152 S (2017–2018), samt anmodningsvedtak nr. 101, 2016, hvor regjeringen er

bedt om å foreta en gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv. Flertallet registrerer at regjeringen varsler at den vil nedsette et utvalg for å se på mulige omprioriteringer og endringer i ordningen, men at dette utvalget ikke vil være ferdig før i hvert fall 2020. Frem til da vil ordningen reduseres i verdi dersom inntektsgrensene ikke justeres i tråd med den generelle lønns- og prisveksten i samfunnet. Behovet for rettshjelp er stort, og særlig for de mest ressursvake gruppene i samfunnet. Flertallet registrerer at regjeringen har foreslått en økning av budsjettet til tilskudd til organisasjoner som driver rettshjelptiltak.

Flertallet mener det ikke kan være slik at utvikling av politikk skal skyves på i årevis fordi en regjering bestemmer seg for å sette ned et offentlig utvalg. Flertallet mener det er for lenge å vente til 2020 med å møte flere av utfordringene representantforslaget peker på. Flertallet vil understreke at det er to år siden Stortinget vedtok at regjeringen skulle foreta en gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv. Dersom oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket er å sette ned et utvalg to år etter vedtaket, med en planlagt utvalgsinnstilling i 2020, sier det alt om Solberg-regjeringens ambisjoner på dette feltet. Flertallet mener dette viser slett oppfølging av anmodningsvedtaket.

Flertallet mener det er negativt dersom nedsettelse av et utvalg som skal levere sin innstilling på våren i 2020, skal hindre gode og riktige initiativ. Flertallet vil også peke på at forslag til ny rettshjelpsmodell er foreslått og beskrevet tidligere i blant annet St.meld. nr. 26 (2008–2009) om offentlig rettshjelp lagt frem av regjeringen Stoltenberg II. Flertallet vil vise til at selv om et offentlig utvalg leverer en innstilling i 2020, vil det ikke være klart når regjeringen vil følge opp dette arbeidet. Flertallet opplever dette som en enkel måte å skyve på en problemstilling Stortinget har bedt regjeringen å gjennomgå, ref. anmodningsvedtaket av 2. desember 2016.

Flertallet mener regjeringspartiene bør merke seg innholdet i Advokatforeningens leders årstale for 2018, hvor flere av problemstillingene forslagstillerne reiser, var tema. Flertallet mener flertallet av forslagene i representantforslaget er forslag man ikke behøver et offentlig utvalg for å vurdere om man er enig i eller ikke. Flertallet mener at forslag må utredes og jobbes nøye med, men at man skal måtte vente i flere år på dette, stiller flertallet seg svært undrende til.

Flertallet viser til at ordningen med fri rettshjelp er avhengig av at det er advokater som ønsker å tilby disse tjenestene. Samtidig er endringene i reisegodtgjørel-

se ikke reversert, slik at det vil være vanskeligere å få fri rettshjelp i distriktene enn i tettbefolkede områder. Advokatene gjennom Advokatforeningen har heller ingen mulighet til å forhandle om salæret.

Flertallet frykter at dette gjør at det blir mindre lønnsomt for advokater å utføre disse tjenestene.

Flertallet registrerer at budsjettet for fri rettshjelp er redusert, med begrunnelse i at det er færre som vil benytte ordningen på grunn av at inntektsgrensene ikke er endret. Dette er det også opplyst om at vil gå ut over uføre som fra 1. januar 2015 fikk oppjustert skattesatsen, men også trygden, slik at de reelt sett ikke skulle få mindre. Den tilsynelatende økningen i inntekten gjorde likevel at flere kan miste retten til fri rettshjelp da disse grensene ikke tar hensyn til denne endringen.

Flertallet viser til at inntektsgrensene for fri rettshjelp ikke er lønns- eller prisjustert siden 2009. Dette innebærer at færre vil kvalifisere til ordningen etter som lønnsnivået i samfunnet går opp. Ordningen vil på sikt miste sin verdi og bli en stadig mindre andel av de samlede budsjettene. Ettersom dette er en regelstyrt ordning, synliggjøres denne styrte nedjusteringen gjennom at det er nødvendig å bevilge mindre penger til ordningen. Flertallet mener at fri rettshjelp er en sentral del av et rettssamfunn, hvor også de som ikke har midler, kan få hjelp til å fremme sin sak.

Flertallet vil understreke at fri rettshjelp er viktig både som rettssikkerhetsgaranti og som et ledd i fattigdomsbekjempelsen. Behovet for rettshjelp er stort, særlig for vanskeligstilte grupper i samfunnet. Fri rettshjelp til flere vil føre til større rettslig likhet mellom ulike sosiale grupper. Det vil også sikre at man i større grad fanger opp dem som har rettshjelpsbehov også utenfor de største byene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen med 34,6 mill. kroner ut over regjeringens forslag for å reversere dette kuttet.

Dette medlem vil også vise til at det foreslås å sette av midler til å prisjustere ordningen slik den ville ha vært dersom den hadde vært justert siden 2009.

Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen med 129 mill. kroner ut over regjeringens forslag for å prisjustere ordningen slik at den ikke forsvinner.

POST 72 SPESIELLE RETTSHJELPSTILTAK

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er glade for at regjeringspartiene ikke foreslår smålige kutt i rettshjelpstiltakene slik forslaget opprinnelig var for 2019. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det fore-

slås å styrke tilskuddet til Gatejuristen med 2 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Kap. 3470 Fri rettshjelp

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning

Komiteen viser til at utgiftene på post 71 dekker statens utbetalinger etter de alminnelige erstatningsregler og erstatning i anledning av straffeforfølgning, og at bevilgningen på posten er regelstyrt og basert på overslag. Komiteen viser til at det foreslås en bevilgning på posten på 109,6 mill. kroner for 2018.

Komiteen viser videre til at bevilgningen på kap. 471 post 72 belastes ved dekning av erstatning i anledning straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31 og ved dekning av motpartens sakskostnader i anledning straffeprosessloven § 438. Bevilgningen på posten er regelstyrt, og bevilgningsforslaget er et overslag. Det foreslås en bevilgning på posten på 61,4 mill. kroner for 2019.

Komiteen viser til at post 73 dekker utbetalinger av rettfærdsvederlag, som er Stortingets egen ordning. Det foreslås en bevilgning på posten på 25,7 mill. kroner for 2019.

Kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning

Komiteen viser til at Statens sivilrettsforvaltning (SRF) etter delegasjon fattar vedtak på flere sivilrettslege felt, mellom anna erstatning etter straffeforfølgning etter straffeprosesslova kapittel 31, klagesaker etter lov om fri rettshjelp, klager over fylkesmennenes vedtak i tomtefestesaker og oppgåva med stadfesting av testament.

Komiteen viser til at det blir foreslått ei løyving på 72,6 mill. kroner på post 1. Løyvinga inkluderer godtgjersler og andre utgifter til utval for rettfærdsvederlag og Erstatningsnemnda for valdsoffer.

Komiteen viser også til at det på post 70 blir foreslått ei løyving på 300 mill. kroner til erstatning i saker etter valdsoffererstatningslova. Løyvinga er regelstyrt, og forslaget er eit overslag.

VOLDSOFFERERSTATNING

Komiteen viser til at valdsoffererstatning kan gis til dem som har vært utsatt for en straffbar handling og opplevd vold eller overgrep. Det er svært viktig for å gi de som trenger det, og som ikke får erstatning fra den som har utsatt dem for vold, erstatning for de skadene de har blitt påført.

Komiteen merker seg at kontoret for valdsoffererstatning mottok det høyeste antall søknader i 2017, men samtidig var det en nedgang i antall saksbehandle-

de søknader, og saksbehandlingstiden øker. En del av bakgrunnen er at det er flere omfattende saker og økning i saker om blant annet nettovergrep mot barn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til justiskomiteens flertallsinnstilling og forslag til romertallsvedtak XXIV i forbindelse med Prop. 1 S (2017–2018), der

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette kap. 472 Voldsoffererstatning i forslag til statsbudsjett for 2019.»

Flertallet konstaterer at regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre stemte imot dette under behandlingen av justisbudsjettet for 2018. Flertallet håper regjeringspartiene vil gjøre en ny vurdering i år og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette kap. 472 Voldsoffererstatning i forslag til statsbudsjett for 2020.»

Flertallet mener det er alvorlig at regjeringen igjen foreslår kutt til Kontoret for voldsoffererstatning. Flertallet mener regjeringen med dette viser at offeromsorg først og fremst er noe som det prates om, men som ikke følges opp i praksis. Konsekvensene for kriminalitetsofre gjennom ytterligere kutt blir lengre kø og lengre ventetid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke Kontoret for voldsoffererstatning med 15 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen nok et år kutter i bevilgningen til Kontoret for voldsoffererstatning.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått å styrke Kontoret for voldsoffererstatning med 2 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser likevel til at det for 2019 er foreslått et budsjett som vil gi en nedgang i antall behandlede saker, noe som vil gå ut over voldsoffer som må vente lenger på behandling.

Dette medlem mener at regjeringens forslag om å kutte i driften av kontoret for voldsoffererstatning vil gå ut over kriminalitetsofre som må vente lenger på å få den erstatningen de har krav på. Dette medlem går imot dette kuttet og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke denne bevilgningen med 3 mill. kroner.

GJENOPPTAKELSESSAKER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til Dokument 8:88 S (2017–2018), hvor flertallet fremmet forslag om at regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med nødvendige lovendringer og foreta de nødvendige forskriftsendringer slik at tidspunktet som legges til grunn ved vurdering av voldsoffererstatning i gjenopptakelse saker, går fra å være tidspunktet for den skadevoldende handlingen til tidspunktet for domfellelsen. Ved vurdering av tildeling av voldsoffererstatning i gjenopptakelse saker skal tidspunktet for den siste domfellelsen legges til grunn. Regelverksendringene skal gis tilbakevirkende kraft.

Flertallet vil vise til at forslaget fra Arbeiderpartiet ikke fikk flertall. Flertallet vil videre vise til at Kristelig Folkeparti fremmet et løst forslag i salen som fikk flertall. Dette forslaget lød:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med oppfølgingen av NOU 2016: 9 sikre at voldsoffererstatningsordningen omfatter voldsofre fra eldre saker og gjenopptakelse saker.»

Flertallet er ikke fornøyd med oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket. Flertallet stiller seg undrende til om Kristelig Folkeparti eller regjeringspartiene selv kan være fornøyd med oppfølgingen av saken.

Flertallet vil vise til at flere av representantene fra regjeringspartiene var opptatt av at oppfølgingen av denne saken skulle gå fort. Flertallet viser til et utdrag av innlegget til representanten for Fremskrittspartiet i justiskomiteen, Solveig Horne, under debatten av saken 10. april 2018:

«Vi er kjent med at departementet for tiden behandler NOU 2016: 9, Rettferdig og forutsigbar – voldsskadeerstatning. Dette utvalget anbefaler at dagens øvre grense på 60 G skal bestå, men gis tilbakevirkende kraft for alle som ønsker å søke om voldsoffererstatning etter at ny lov trer i kraft. Vi mener at departementet i denne sammenheng også bør vurdere om saker som allerede har blitt avgjort etter gammelt regelverk, kan få en ny vurdering etter dagens erstatningsrammer.

Jeg ser fram til arbeidet med oppfølgingen av utredningen, at det skjer raskt, og at en kommer tilbake til Stortinget. Jeg vil oppfordre regjeringen til å se på de ulike voldsoffergruppene i sammenheng for å få et mest mulig rettferdig og forutsigbart regelverk. Stort klarere kan jeg nesten ikke gi henstillingen til regjeringen om å følge opp dette utvalget. På bakgrunn av det tar jeg opp forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg varsler også om at vi støtter Kristelig Folkepartis forslag.»

Videre vil flertallet vise til et utdrag av innlegget holdt av representant for Høyre i justiskomiteen Peter Frølich under samme debatt:

«Voldsoffererstatning representerer noe vi kan være stolte av som justispolitikere i Norge. Når vi er ute og reiser og snakker med våre kolleger i andre land, er dette en av ordningene vi virkelig kan skryte av og formidle til resten av verden. Ordningen har vært oppe til diskusjon flere ganger politisk, og den har vært endret flere ganger politisk. Jeg tror det er bred enighet mellom alle partiene i Stortinget om at man i fremtiden ønsker å opprettholde denne ordningen på et høyt nivå og kanskje også utvide anvendelsen til å gjelde ikke bare saker som kommer i fremtiden, men også saker som burde vært omfattet bakover i tid.»

Flertallet vil også vise til utsagn fra representant for Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, som uttalte i innledningen av sitt innlegg i samme debatt:

«Saken vi behandler i dag, er viktig – og særdeles viktig for dem det gjelder. Jeg vil derfor starte med å takke forslagsstillerne for at de har fremmet representantforslaget. Kristelig Folkeparti er i utgangspunktet helt enig med forslagsstillerne i sak. Når vi oppdager at systemet gir urettferdige konsekvenser, må vi endre systemet. Det er en av våre fremste oppgaver som lovgivere.»

Flertallet er kjent med at det har vært knyttet forventninger til at oppfølgingen av vedtaket skulle komme sammen med statsbudsjettet. Dessverre kan vi lese at saken ligger til behandling i departementet, og at det arbeides med videre oppfølging. Departementet skriver:

«Oppmodingsvedtaka gjelder eitt av mange tema departementet arbeider med. Arbeidet er tidkrevjande, og det er for tidleg å seie noko om når regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med ei oppfølging av utgreiinga».

Flertallet mener at vårt forslag var den ideelle løsningen i denne situasjonen, og at «kompromissforslaget» fra Kristelig Folkeparti ikke var godt nok. Flertallet registrerer at justiskomiteen tverrpolitisk var enig i at problemstillingen burde løses. Kristelig Folkeparti uttalte i debatten at partiet var enig i forslaget fremmet av Arbeiderpartiet. Flertallet ønsker at partiene gir saken en ny vurdering under behandlingen av justiskomiteens budsjett for 2019.

Flertallet vil vise til bakgrunnen for Dokument 8:88 S (2017–2018):

«Straffesaker kan gjenopptas etter beslutning fra Gjenopptagelseskommisjonen. En rekke saker er blitt gjenopptatt siden kommisjonen startet sitt arbeid i 2004, de fleste til gunst for tiltalte. Kun i ett tilfelle har saken vært til ugunst for tiltalte, i saken som er kjent som Kristin-saken, hvor tiltalte ble dømt for drapet på Kristin Juel Johannessen i 1999. Dom i gjenopptagelsessaken falt i 2016, 17 år etter hendelsen. Gjerningsmannen soner nå en straff på 13 år.

I Kristin-saken ble Kristin Juel Johannessens forældre tilkjent erstatning i lagmannsretten. Det ble så sendt krav om voldsoffererstatning til kontoret for

voldsoffererstatning (KFV). Her ble kravet avslått med henvisning til voldsoffererstatningsloven § 19. Overgangsregler, at kapittel 2 i loven ikke kommer til anvendelse for straffbare handlinger som har funnet sted før lovens ikrafttredelse. Det avgjørende ble dermed tidspunktet for når den skadevoldende handlingen fant sted, ikke tidspunktet for domfellelse. Dette fikk den urimelige konsekvens at Kristin Juel Johannessens forældre ikke fikk tildelt voldsoffererstatning, til tross for domstolens avgjørelse om at de hadde krav på erstatning. Klageinstansen, Statens sivilrettsforvaltning, stadfestet KFVs vedtak.

Denne saken har bragt opp prinsipielle spørsmål knyttet til muligheten for å få voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker.

Det fremstår som sterkt urimelig og ikke i tråd med grunnlaget for ordningen med voldsoffererstatning at mennesker som har blitt offer for svikt i politiets arbeid, og som har måttet vente i årevis for å få en avklaring og domfellelse i datterens drapssak, skal frarøves muligheten til å få utbetalt de pengene retten har tilkjent dem fordi regelverket om voldsoffererstatning ikke er tilpasset gjenopptagelsessakene. Det må også anses å være i strid med den alminnelige rettsfølelsen. At staten forskutterer erstatningen, er et av de bærende hensynene for en statlig rettighetsordning for voldsofre.

Det er rimelig at man i gjenopptagelsessaker skal kunne nyte godt av regelverksendringer som er kommet i tiden mellom hendelsen og domfellelsen. For å sikre dette må regelverket endre skjæringspunktet fra da den skadevoldende handling fant sted, til domfellelsen i gjenopptagelsessaken.

Det at kravet man har på erstatning kun blir teoretisk med dagens ordning, fordi man ikke får det utbetalt, er svært uheldig og fremstår ikke i tråd med hensikten bak regelverket. At det ikke skal være anledning til å utbetale den voldsoffererstatningen som retten har tilkjent i gjenopptagelsessaker, fremstår som en problemstilling lovgiver ikke har tenkt over. Forarbeidene til voldsoffererstatningslovgivningen omtaler ikke problemstillingene knyttet til gjenopptagelsessaker.

Man står her overfor et hull i regelverket som må tettes igjen. Dette vil kun gjelde et fåtall saker – kun gjenopptagelsessaker som har fått et resultat til ugunst for tiltalte.

Det er behov for å gi endringene i regelverket tilbakevirkende kraft. Dette er også gjort tidligere, etter 22. juli, da regelverket knyttet til voldsoffererstatningen ble endret og gitt tilbakevirkende kraft til gunst for dem som søkte erstatning.

Det at regelverket gis tilbakevirkende kraft, vil kun ha betydning for én sak. Det vil ikke føre til store konsekvenser for samfunnet. Derimot vil konsekvensene dersom man ikke gir regelverket tilbakevirkende kraft, være betydelige og sterkt urimelige for dem det gjelder.

Ved å gi regelverket tilbakevirkende kraft retter lovgiver opp den urimeligheten som ligger i at dommen fra lagmannsretten i praksis ikke kan realiseres og på mange måter fremstår som verdiløs. Slik saken nå står, er den et tydelig eksempel på hvor stor forskjell det kan være på å ha rett og få rett.»

Flertallet mener det ikke er nødvendig å vente på å gjennomføre denne endringen selv om arbeidet med NOU 2016:9 tar tid.

Flertallet mener at denne uretten på rettes opp, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer og foreta de nødvendige forskrifts- endringer slik at tidspunktet som legges til grunn ved vurdering av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker, går fra å være tidspunktet for den skadevoldende handlingen til tidspunktet for domfellelsen. Ved vurdering av tildeling av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker skal tidspunktet for den siste domfellelsen legges til grunn. Regelverksendringene skal gis tilbakevirkende kraft.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til sine merknader i Innst. 160 S (2017–2018).

Disse medlemmer er kjent med at departementet for tiden behandler NOU 2016:9 «Rettfærdig og forutsigbar – voldsskadeerstatning». Utvalget anbefaler her at dagens øvre grense på 60 G (5,6 mill. kroner) skal bestå, men gis tilbakevirkende kraft for alle som søker om voldsoffererstatning etter at ny lov trer i kraft. Disse medlemmer mener departementet i denne sammenheng også bør vurdere hvordan saker som allerede har blitt avgjort etter gammelt regelverk, kan få en ny vurdering etter dagens erstatningsrammer.

Disse medlemmer mener forslaget fra Arbeiderpartiet er villkårlig i tillegg til at det ikke tar høyde for at det pågår et større arbeid med dette i departementet, der alle grupper og hensyn skal vurderes for å oppnå en mest mulig rettfærdig og forutsigbar voldsskadeerstatning.

Disse medlemmer vil også vise til at Arbeiderpartiet satt i regjering under revisjonene av voldsoffererstatningsloven i 2001, 2008, 2009 og 2012. Arbeiderpartiet har ikke vist noe ønske om å utvide ordningen til forhold som ligger tilbake i tid. Lovendringen i 2012 ga riktignok tilbakevirkende kraft for voldsofre som ble utsatt for overgrep i 2011, men ikke for saker fra 2010 og bakover. På tross av politisk uenighet og debatt rundt problemstillingen om tilbakevirkning har Arbeiderpartiet aldri tidligere signalisert at de er positive til en slik endring. Disse medlemmer mener likevel det er positivt at Arbeiderpartiet nå ser problemstillingene Høyre og Fremskrittspartiet allerede har igangsatt prosesser for å løse, blant annet gjennom utarbeidelsen av NOU 2016:9.

Disse medlemmer viser til forslaget som ble fremmet av Høyre og Fremskrittspartiet under behandlingen av Innstilling 160 S (2017–2018), og som ble vedtatt.

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med oppfølgingen av NOU 2016:9 komme tilbake til Stortinget med en vurdering av behovet for å endre regelverket slik at voldsoffererstatningsordningen omfatter voldsofre fra eldre saker.»

Disse medlemmer er kjent med at regjeringen arbeider med å følge opp dette vedtaket, og forventer at arbeidet med oppfølgingen av utredningen raskt ferdigstilles. Disse medlemmer viser til at regjeringen her må se de ulike voldsoffergruppene i sammenheng for et mest mulig rettfærdig og forutsigbart regelverk.

Kap. 3473 Statens sivilrettsforvaltning

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 474 Konfliktråd

Komiteen mener at konfliktråda utgjør ein viktig del av rettspleia som tilbyr mekling, tilrettelagde møte og stormøte mellom parter i konflikt som følge av straffbare forhold eller sivile usemjer av rettsleg eller utanomrettsleg art. Komiteen mener også at konfliktrådet sitt arbeid og ansvar for straffereaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er svært viktig. Komiteen viser til at sekretariatet for konfliktråda har ansvar for drift og utvikling av 22 konfliktråd.

Komiteen mener konfliktråda si rolle i rettspleia er viktig i det å løse konflikt mellom parter på eit lågt nivå. Komiteen registrerer at talet på saker som blir handsama i konfliktråda, har vore relativt stabilt dei seinare åra, men at det er ei dreining frå enkle til meir komplekse og alvorlege saker. Tidsbruken for meklar har av den grunn auka noko. Komiteen mener at det vil vere viktig å følgje med på denne utviklinga vidare.

Komiteen viser til at det blir foreslått ei løyving på 139 mill. kroner på post 1.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høyre, Framstegspartiet og Senterpartiet, er glade for at det i budsjettforliket med Kristeleg Folkeparti er foreslått å auke løyvinga under post 70 med 2 mill. kroner, for å styrke arbeidet til frivillige organisasjonar som arbeider for å hindre vald og overgrep i nære relasjonar.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og foreslår å styrke kap. 474 Konfliktråd, post 1 med 5 mill. kroner.

Disse medlemmer mener konfliktrådene også i større grad bør jobbe med saker knyttet til æresvold og sosial kontroll.

Kap. 3474 Konfliktråd

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 475 Bobehandling

Komiteen viser til at bevilgningen på kapittelet skal dekke statens ansvar for utgifter til konkursbehand-

ling i tilfeller der boet eller den som ber om konkurs, ikke dekker utgiftene.

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen kommentarer.

2.3 Likestilling

Komiteen viser til kapittel 6 i proposisjonen om likestilling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan med konkrete mål for hvordan likestilling i departementet og de underliggende etatene skal realiseres innenfor en bestemt tidsramme.»

«Stortinget ber regjeringen om å iverksette klare tiltak for å bedre likestillings- og mangfoldsarbeidet i Justis- og beredskapsdepartementet, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en oversikt over hvilke tiltak som er satt i verk.»

2.4 Om anmodningsvedtak

Komiteen viser til omtalen av anmodningsvedtak i Prop. 1 S (2018–2019) kapittel 1 punkt 1.8. Komiteen har i denne innstillingen merknader til noen av anmodningsvedtakene under Justis- og beredskapsdepartementet som er tildelt komiteen under rammeområde 5.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det flere steder i budsjettproposisjon Prop. 1 S (2018–2019) er referert til Stortingets anmodningsvedtak. Flertallet vil understreke at komiteens merknader til disse ikke er å anse som Stortingets formelle kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene og således ikke kan erstatte kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av den årlige stortingsmeldingen om anmodnings- og utredningsvedtak. Flertallet har likevel merknader til noen av vedtakene.

Vedtak nr. 515, 6. juni 2013

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Stortinget i juni 2013, altså for mer enn fem år siden, vedtok at Sivilombudsmannen skal kunne opptre som hjelpeintervjuer ved søksmål overfor forvaltningen. Flertallet vil påpeke at det er spesielt at regjeringen ikke har sendt forslag til endringer på høring, og at dette er noe som kan styrke enkeltpersoner i de tilfellene hvor de står opp mot staten. Flertallet mener det er svært kritikkverdig at re-

gjeringen ennå ikke har fulgt opp dette, fem år etter vedtaket.

Vedtak nr. 462, 17. mars 2015

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er kritikkverdig at regjeringen ikke har fulgt opp vedtaket snart fire år etter at det ble vedtatt.

Vedtak nr. 645, 10. juni 2015

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er kritikkverdig at regjeringen ikke har fulgt opp vedtaket snart mer enn tre år etter at det ble vedtatt.

Vedtak nr. 123, 7. desember 2015, Oppholdsløyve for menneskehandel.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, registrerer at regjeringen sier at anmodningsvedtaket er under arbeid og vil bli fulgt opp i tråd med flertallsmerknadene i Innst. 16 S (2017–2018). Flertallet er utålmodige og vil påpeke at det er to år siden vedtakene ble gjort, og at det haster å få dette på plass. Flertallet vil understreke viktigheten, av at regjeringen viser reell vilje til å gjennomføre Stortingets vedtak knyttet til ofre for menneskehandel.

Vedtak nr. 118 av 7. desember 2015

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, kan fremdeles ikke se at dette vedtaket er fulgt opp i tråd med Stortingets flertall da ROSA-prosjektet ikke er gjort til et permanent tiltak, og ber om at dette følges opp i tråd med intensjonen. Flertallet mener også ROSA burde vært styrket ytterligere.

Vedtak nr. 130 av 7. desember 2015

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at oppfølgingen av dette forslaget har tatt svært lang tid, og at det bør prioriteres å få et slikt forslag ut på høring. Sosial dumping er ødeleggende for samfunnet, og det bør være høyt prioritert å motvirke det og gjøre det vanskelig å gjennomføre.

Vedtak nr. 92 av 2. desember 2016

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det burde vært ukomplisert å fremme et forslag om å oppheve bestemmelsen i straffeloven om krenkelse av representanter fra andre

stater. Flertallet viser til at dette har tatt svært lang tid, og forventer at forslaget blir lagt ut på høring innen innværende sesjon er avsluttet.

Vedtak nr. 101, 2. desember 2016, Fri rettshjelp – gjennomgang av ordninga.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det ikke kan være slik at utvikling av politikk skal skyves på i årevis fordi en regjering bestemmer seg for å sette ned et offentlig utvalg. Flertallet mener det er for lenge å vente til 2020 med å møte flere av utfordringene representantforslaget peker på. Flertallet vil understreke at det er to år siden Stortinget vedtok at regjeringen skulle foreta en gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv. Dersom oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket er å sette ned et utvalg to år etter vedtaket, med en planlagt utvalgsinnstilling 2020, sier det alt om Solberg-regjeringens ambisjoner på dette feltet. Flertallet mener dette viser slett oppfølging av anmodningsvedtaket.

Vedtak nr. 272 av 16. desember 2016

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er uenig i at vedtaket er fulgt opp. Flertallet er også uenig i at regjeringen har gjennomført en generell styrking av kapasiteten til domstolene. Tvert imot har Domstoladministrasjonen pekt på at de har måttet kutte 61 stillinger, hvorav halvparten er dømmende årsverk, i hovedsak på grunn av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen. Dette fører til økte restanser og gjør det vanskeligere å prioritere barn.

Vedtak nr. 523, 23. mars 2017, Korrupsjonsføresegne i straffelova.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er Innst. 191 L (2016–2017) fra justiskomiteen om utvidet ansvar for selskapers ansvar for korrupsjonshandlinger. Regjeringen vil sende saken på høring i 2020. Disse medlemmer mener dette er for sent.

Vedtak nr. 923 av 14. juni 2017

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil uttrykke en sterk kritikk til regjeringen for at de ikke fremmer en ny handlingsplan mot voldtekt. Regjeringens forsikringer om når det kommer en ny handlingsplan, er ikke lenger troverdig. Den forrige handlingsplanen mot voldtekt gikk ut i

2014. Det har deretter vært ulike signaler for om regjeringen har ønsket å utarbeide en ny plan. Den 11. mai 2016 informerte daværende statsråd Anundsen at han ikke kunne komme med en dato for en ny handlingsplan, men «det er et virkemiddel som det er naturlig å vurdere for å sikre at kampen mot voldtekt fortsetter i samme høye tempo som i dag.»

Flertallet viser til at den 8. mars 2017 opplyste daværende justisminister Amundsen Stortinget om at regjeringen ikke hadde planer om en slik handlingsplan. Den 14. juni 2017 hadde statsråden skiftet mening, og arbeidet var i gang. I spørsmål i forbindelse med statsbudsjettet 2018 svarte departementet følgende til Sosialistisk Venstreparti:

«Det forventes at handlingsplan mot voldtekt ferdigstilles mai 2018.»

Flertallet merker seg at i Meld. St. 17 (2017–2018) opplyses det at «Handlingsplanen vil legges fram i 2018.» Flertallet merker seg at regjeringen i budsjettproposisjonen nå ikke lenger vil tidfeste når de forventer å legge frem en slik handlingsplan og viser til Finansdepartementets svar på spørsmål 579, hvor Justis- og beredskapsdepartementet opplyser at ny handlingsplan mot voldtekt er planlagt fremlagt innen første tertial 2019.

Dette viser tydelig at regjeringen ikke tar arbeid mot voldtekt og vold i nære relasjoner alvorlig, og flertallet ber om at dette arbeidet blir fremskyndet.

Vedtak nr. 1126, 21. juni 2017 og Vedtak nr. 1127, 21. juni 2017, Nærpolitireforma.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er uenige i at vedtaket er fulgt opp. Politireformen er ikke fulgt opp etter Stortingets intensjoner, og disse medlemmer får bekymringsmeldinger fra ansatte og lokalpolitikere i hele landet som tilsier at lite er gjort for å få reformen tilbake på skinner etter at vedtaket ble gjort i juni. Det er kritikkverdige og sterkt beklagelige at Arbeiderpartiet som inngikk forlik med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti om politireformen, måtte fremme forslag i juni 2017 om at regjeringen må følge opp sitt eget forlik. Og det er enda mer kritikkverdige at det ser ut til at regjeringen ikke har tatt vedtaket på alvor. Disse medlemmer mener deler av gjennomføringen av politireformen til nå ikke har vært i tråd med Stortingets intensjoner, jf. Innst. 306 S (2014–2015). Disse medlemmer mener videre at kontakten med forlikspartene på Stortinget har vært begrenset. Disse medlemmer vil påpeke at Arbeiderpartiet gjentatte ganger har reist spørsmål både skriftlig til statsråden og i Stortingets spørretime om hvordan særlig forlikstekstens del om «et løfte til innbyggerne» har blitt fulgt opp. Disse medlemmer er bekymret for gjennomføringen av politireformen, både

fordi Stortingets intensjoner i deler av forliket ikke er fulgt opp og fordi reformen er underfinansiert. At reformen er gjort til en sparereform i budsjettet for 2018 og 2019, viser også med all tydelighet at det er grunn til å være bekymret for den videre gjennomføringen av politireformen. Disse medlemmer vil fortsette å følge situasjonen nøye og er ikke tilfredse med redegjørelsen som gis fra departementet i forslaget til statsbudsjett for 2019.

Vedtak nr. 579, 5. april 2018, styrking av lensmannskontor

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen ikke følger opp dette vedtaket, og at det stikk motsatte skjer ute i landets kommuner. Flertallet vil vise til at politibudsjettet i 2018 og 2019 er underbudsjettet, og at konsekvensen er sprengt kapasitet i politidistriktene. Flertallet vil også vise til at flere politidistrikt nå varsler nedbemanning som en følge av regjeringens manglen-

de satsing på politidistriktene. Flertallet mener dette anmodningsvedtaket ikke er fulgt opp av regjeringen.

Vedtak nr. 589, 23. april 2018

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det går altfor sent med oppfølgingen av dette vedtaket. Flertallet vil vise til at det ble uttalt fra representanter fra regjeringspartiene under debatten av saken i april 2018 at dette arbeidet skulle gå raskt.

Vedtak nr. 1002, 15. juni 2018, lokalisering av passkontor

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, registrerer at regjeringen velger å ikke følge opp vedtaket slik det ble fattet, og mener regjeringen skyver argumenter om sikkerhet foran seg for å legitimere en større sentralisering av passkontorene enn det Stortinget ønsker. Flertallet stiller seg noe undrende til argumentasjonen fra regjeringen.

3. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 5

Tabellen viser budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti og de alternative budsjettene til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP	A	Sp	SV
Utgifter (i tusen kroner)							
45		Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter					
	1	Driftsutgifter	25 000	25 000 (0)	25 000 (0)	25 000 (0)	25 000 (0)
61		Høyesterett					
	1	Driftsutgifter	112 195	112 195 (0)	112 195 (0)	112 195 (0)	112 195 (0)
400		Justis- og beredskapsdepartementet					
	1	Driftsutgifter	464 378	464 378 (0)	464 378 (0)	450 578 (-13 800)	464 378 (0)
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting	30 280	30 280 (0)	30 280 (0)	30 280 (0)	30 280 (0)
	50	Norges forskningsråd	42 551	42 551 (0)	42 551 (0)	42 551 (0)	42 551 (0)
	70	Overføringer til private	10 206	10 206 (0)	10 206 (0)	10 206 (0)	10 206 (0)
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 427	14 427 (0)	14 427 (0)	14 427 (0)	14 427 (0)
410		Domstolene					
	1	Driftsutgifter	2 530 629	2 540 629 (+10 000)	2 564 629 (+34 000)	2 569 029 (+38 400)	2 570 629 (+40 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP	A	Sp	SV
	21	Spesielle driftsutgifter	71 935	71 935 (0)	71 935 (0)	71 935 (0)	71 935 (0)
	22	Vernesaker/sideutgifter, jord- skiftedomstoler	6 735	6 735 (0)	6 735 (0)	6 735 (0)	6 735 (0)
414		Forliksråd og andre doms- utgifter					
	1	Driftsutgifter	227 694	227 694 (0)	227 694 (0)	227 694 (0)	227 694 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	38 882	38 882 (0)	38 882 (0)	38 882 (0)	38 882 (0)
430		Kriminalomsorgen					
	1	Driftsutgifter	4 539 696	4 559 896 (+20 200)	4 635 496 (+95 800)	4 651 996 (+112 300)	4 671 996 (+132 300)
	21	Spesielle driftsutgifter	89 648	89 648 (0)	89 648 (0)	89 648 (0)	89 648 (0)
	45	Større utstyranskaffelser og vedlikehold	55 442	55 442 (0)	55 442 (0)	55 442 (0)	55 442 (0)
	60	Refusjoner til kommunene, for- varingsdømte mv.	69 000	69 000 (0)	69 000 (0)	69 000 (0)	69 000 (0)
	70	Tilskudd	24 741	29 441 (+4 700)	29 941 (+5 200)	24 741 (0)	21 041 (-3 700)
432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter					
	1	Driftsutgifter	246 704	246 704 (0)	246 704 (0)	246 704 (0)	246 704 (0)
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten					
	1	Driftsutgifter	17 967 648	18 016 648 (+49 000)	18 397 648 (+430 000)	18 357 648 (+390 000)	17 959 448 (-8 200)
	21	Spesielle driftsutgifter	139 507	139 507 (0)	139 507 (0)	139 507 (0)	139 507 (0)
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	9 189	9 189 (0)	9 189 (0)	9 189 (0)	9 189 (0)
	23	Sideutgifter i forbindelse med si- vile gjøremål	28 163	28 163 (0)	28 163 (0)	28 163 (0)	28 163 (0)
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold	128 533	128 533 (0)	128 533 (0)	128 533 (0)	128 533 (0)
	45	Større utstyranskaffelser og vedlikehold	1 184 480	1 184 480 (0)	1 184 480 (0)	1 184 480 (0)	1 184 480 (0)
	70	Tilskudd	62 383	72 383 (+10 000)	76 083 (+13 700)	64 383 (+2 000)	66 383 (+4 000)
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	5 256	5 256 (0)	5 256 (0)	5 256 (0)	5 256 (0)
	73	Tilskudd til EUs grense- og vi- sumfond	184 000	184 000 (0)	184 000 (0)	184 000 (0)	184 000 (0)
442		Politihøgskolen					
	1	Driftsutgifter	629 942	629 942 (0)	629 942 (0)	629 942 (0)	629 942 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP	A	Sp	SV
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)					
	1	Driftsutgifter	890 983	890 983 (0)	890 983 (0)	890 983 (0)	893 283 (+2 300)
445		Den høyere påtalemyndighet					
	1	Driftsutgifter	259 057	262 057 (+3 000)	259 057 (0)	259 057 (0)	259 057 (0)
446		Den militære påtalemyndighet					
	1	Driftsutgifter	8 909	8 909 (0)	8 909 (0)	8 909 (0)	8 909 (0)
448		Grensekommisæreren					
	1	Driftsutgifter	5 636	5 636 (0)	5 636 (0)	5 636 (0)	5 636 (0)
451		Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap					
	1	Driftsutgifter	760 355	760 355 (0)	790 355 (+30 000)	770 355 (+10 000)	760 355 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	7 407	7 407 (0)	7 407 (0)	7 407 (0)	7 407 (0)
	70	Overføringer til private	6 698	6 698 (0)	6 698 (0)	11 698 (+5 000)	6 698 (0)
452		Sentral krisehåndtering					
	1	Driftsutgifter	26 398	26 398 (0)	26 398 (0)	26 398 (0)	26 398 (0)
453		Sivil klareringsmyndighet					
	1	Driftsutgifter	31 927	31 927 (0)	31 927 (0)	31 927 (0)	31 927 (0)
454		Redningshelikoptertjenesten					
	1	Driftsutgifter	690 652	690 652 (0)	690 652 (0)	690 652 (0)	690 652 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 094 510	3 094 510 (0)	3 094 510 (0)	3 094 510 (0)	3 094 510 (0)
455		Redningstjenesten					
	1	Driftsutgifter	109 258	109 258 (0)	109 258 (0)	109 258 (0)	109 258 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	28 202	28 202 (0)	28 202 (0)	28 202 (0)	28 202 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 926	5 926 (0)	5 926 (0)	5 926 (0)	5 926 (0)
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	55 334	55 334 (0)	55 334 (0)	55 334 (0)	55 334 (0)
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	112 713	112 713 (0)	112 713 (0)	112 713 (0)	112 713 (0)
	73	Tilskudd til Redningsselskapet	103 612	103 612 (0)	108 612 (+5 000)	103 612 (0)	103 612 (0)
456		Nød- og beredskaps-kommunikasjon					
	1	Driftsutgifter	128 755	128 755 (0)	128 755 (0)	128 755 (0)	128 755 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett	366 017	366 017 (0)	366 017 (0)	366 017 (0)	366 017 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP	A	Sp	SV
	22	Spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	97 095	97 095 (0)	97 095 (0)	97 095 (0)	97 095 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	35 176	35 176 (0)	35 176 (0)	38 176 (+3 000)	35 176 (0)
460		Spesialenheten for politisaker					
	1	Driftsutgifter	47 451	47 451 (0)	47 451 (0)	47 451 (0)	47 451 (0)
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.					
	1	Driftsutgifter	1 183 838	1 183 838 (0)	1 183 838 (0)	1 200 838 (+17 000)	1 183 838 (0)
467		Norsk Lovtidend					
	1	Driftsutgifter	4 340	4 340 (0)	4 340 (0)	4 340 (0)	4 340 (0)
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker					
	1	Driftsutgifter	17 179	17 179 (0)	17 179 (0)	17 179 (0)	17 179 (0)
469		Vergemålsordningen					
	1	Driftsutgifter	252 675	252 675 (0)	252 675 (0)	252 675 (0)	267 675 (+15 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	150 000	150 000 (0)	150 000 (0)	150 000 (0)	150 000 (0)
470		Fri rettshjelp					
	1	Driftsutgifter	605 701	605 701 (0)	605 701 (0)	611 701 (+6 000)	769 301 (+163 600)
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelp-tiltak	56 440	56 440 (0)	58 440 (+2 000)	56 440 (0)	56 840 (+400)
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning					
	71	Erstatningsansvar m.m.	109 633	109 633 (0)	109 633 (0)	109 633 (0)	109 633 (0)
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning	61 433	61 433 (0)	61 433 (0)	61 433 (0)	61 433 (0)
	73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning	25 713	25 713 (0)	25 713 (0)	25 713 (0)	25 713 (0)
473		Statens sivilrettsforvaltning					
	1	Driftsutgifter	72 579	72 579 (0)	87 579 (+15 000)	74 579 (+2 000)	75 579 (+3 000)
	70	Erstatning til voldsofre	300 000	300 000 (0)	300 000 (0)	300 000 (0)	300 000 (0)
474		Konfliktråd					
	1	Driftsutgifter	139 266	139 266 (0)	144 266 (+5 000)	139 266 (0)	139 266 (0)
	60	Tilskudd til kommuner	19 808	19 808 (0)	19 808 (0)	19 808 (0)	24 808 (+5 000)
	70	Tilskudd	12 142	14 142 (+2 000)	14 142 (+2 000)	12 142 (0)	12 142 (0)
475		Bobehandling					
	1	Driftsutgifter	104 851	104 851 (0)	104 851 (0)	104 851 (0)	104 851 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP	A	Sp	SV
	21	Spesielle driftsutgifter	7 620	7 620 (0)	7 620 (0)	7 620 (0)	7 620 (0)
		Sum utgifter	38 934 533	39 033 433 (+98 900)	39 572 233 (+637 700)	39 506 433 (+571 900)	39 288 233 (+353 700)

Inntekter (i tusen kroner)

3400		Justis- og beredskapsdepartementet					
	1	Diverse inntekter	5 483	5 483 (0)	5 483 (0)	5 483 (0)	5 483 (0)
3410		Domstolene					
	1	Rettsgebyr	257 022	257 022 (0)	257 022 (0)	257 022 (0)	257 022 (0)
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	23 753	23 753 (0)	23 753 (0)	23 753 (0)	23 753 (0)
	3	Diverse refusjoner	1 860	1 860 (0)	1 860 (0)	1 860 (0)	1 860 (0)
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	5 916	5 916 (0)	5 916 (0)	5 916 (0)	5 916 (0)
3430		Kriminalomsorgen					
	2	Arbeidsdriftens inntekter	90 231	90 231 (0)	90 231 (0)	90 231 (0)	90 231 (0)
	3	Andre inntekter	24 994	24 994 (0)	24 994 (0)	24 994 (0)	24 994 (0)
	4	Tilskudd	2 390	2 390 (0)	2 390 (0)	2 390 (0)	2 390 (0)
3432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter					
	3	Andre inntekter	1 058	1 058 (0)	1 058 (0)	1 058 (0)	1 058 (0)
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten					
	1	Gebyr – pass og våpen	320 956	320 956 (0)	320 956 (0)	320 956 (0)	320 956 (0)
	2	Refusjoner mv.	280 624	280 624 (0)	280 624 (0)	280 624 (0)	280 624 (0)
	3	Salgsinntekter	76 614	76 614 (0)	76 614 (0)	76 614 (0)	76 614 (0)
	4	Gebyr – vaktelskap	1 986	1 986 (0)	1 986 (0)	1 986 (0)	1 986 (0)
	6	Gebyr – utlendingssaker	282 259	282 259 (0)	282 259 (0)	282 259 (0)	282 259 (0)
	7	Gebyr – sivile gjøremål	1 105 679	1 105 679 (0)	1 105 679 (0)	1 105 679 (0)	1 105 679 (0)
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond	21 258	21 258 (0)	21 258 (0)	21 258 (0)	21 258 (0)
3442		Politi høgskolen					
	2	Diverse inntekter	16 643	16 643 (0)	16 643 (0)	16 643 (0)	16 643 (0)
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	18 507	18 507 (0)	18 507 (0)	18 507 (0)	18 507 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP	A	Sp	SV
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)					
	2	Refusjoner	20 000	20 000 (0)	20 000 (0)	20 000 (0)	20 000 (0)
3445		Den høyere påtalemyndighet					
	2	Refusjoner	3 000	3 000 (0)	3 000 (0)	3 000 (0)	3 000 (0)
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap					
	1	Gebyr	150 472	150 472 (0)	150 472 (0)	150 472 (0)	150 472 (0)
	3	Diverse inntekter	26 750	26 750 (0)	26 750 (0)	26 750 (0)	26 750 (0)
	6	Refusjoner	2 236	2 236 (0)	2 236 (0)	2 236 (0)	2 236 (0)
3454		Redningshelikoptertjenesten					
	1	Refusjoner	26 627	26 627 (0)	26 627 (0)	26 627 (0)	26 627 (0)
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon					
	1	Abonnementsinntekter	347 305	347 305 (0)	347 305 (0)	347 305 (0)	347 305 (0)
	2	Refusjoner driftsutgifter	39 228	39 228 (0)	39 228 (0)	39 228 (0)	39 228 (0)
	3	Refusjoner spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	97 723	97 723 (0)	97 723 (0)	97 723 (0)	97 723 (0)
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	9 623	9 623 (0)	9 623 (0)	9 623 (0)	9 623 (0)
3469		Vergemålsordningen					
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 183	4 183 (0)	4 183 (0)	4 183 (0)	4 183 (0)
3470		Fri rettshjelp					
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 062	4 062 (0)	4 062 (0)	4 062 (0)	4 062 (0)
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 118	5 118 (0)	5 118 (0)	5 118 (0)	5 118 (0)
3473		Statens sivilrettsforvaltning					
	1	Diverse inntekter	5	5 (0)	5 (0)	5 (0)	5 (0)
3474		Konfliktråd					
	2	Refusjoner	701	701 (0)	701 (0)	701 (0)	701 (0)
		Sum inntekter	3 274 266	3 274 266 (0)	3 274 266 (0)	3 274 266 (0)	3 274 266 (0)
		Sum netto	35 660 267	35 759 167 (+98 900)	36 297 967 (+637 700)	36 232 167 (+571 900)	36 013 967 (+353 700)

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at mest mulig av de budsjettmidlene som Stortinget bevilger til politiet, blir tilført driftsrammene til politidistriktene, og at pengebruken i Politidirektoratet begrenses.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som skal gjennomføre en grundig analyse av politiets bemannings- og ressursbehov ut ifra oppgaveutviklingen i de senere år og analyser av politiets forventede framtidige oppgaver.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen innenfor gjeldende budsjetttramme legge til rette for at det ikke benyttes dublering i kriminalomsorgen.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa sikre Molde tinghus forsvarlege rettslokale.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen raskt legge til rette for utbygging av Vik og Hustad fengsler, samt prosjektering av Soningscenter Sunnmøre og Ilseng fengsel.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over antall væpnede aksjoner politiet har gjennomført i 2018, herunder hvor mange politibetjenter som har vært bevæpnet i de ulike aksjonene, og eventuelt om våpenet har blitt benyttet aktivt ved at håndvåpen har blitt trukket ut av hylster eller på annen måte aktivt benyttet ved maktanvendelse.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av største fraksjon, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteens tilråding B, I - V og VIII - XVIII fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding VII fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding VI fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, og Senterpartiet.

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
45		Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter		
	1	Driftsutgifter	25 000 000	
61		Høyesterett		
	1	Driftsutgifter	112 195 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	464 378 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, kan overføres.....	30 280 000	
	50	Norges forskningsråd	42 551 000	
	70	Overføringer til private	10 206 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 427 000	
410		Domstolene		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter	2 540 629 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	71 935 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	6 735 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	227 694 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 882 000	
430		Kriminalomsorgen		
	1	Driftsutgifter	4 559 896 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	89 648 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 442 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv, <i>kan overføres</i>	69 000 000	
	70	Tilskudd	29 441 000	
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter		
	1	Driftsutgifter	246 704 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Driftsutgifter	18 016 648 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	139 507 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	9 189 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	28 163 000	
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i>	128 533 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 184 480 000	
	70	Tilskudd	72 383 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	5 256 000	
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond	184 000 000	
442		Politihøgskolen		
	1	Driftsutgifter	629 942 000	
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	1	Driftsutgifter	890 983 000	
445		Den høyere påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	262 057 000	
446		Den militære påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	8 909 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	5 636 000	
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Driftsutgifter	760 355 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 407 000	
	70	Overføringer til private	6 698 000	
452		Sentral krisehåndtering		
	1	Driftsutgifter	26 398 000	
453		Sivil klareringsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	31 927 000	
454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	690 652 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 094 510 000	
455		Redningstjenesten		
	1	Driftsutgifter	109 258 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter.....	28 202 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 926 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten.....	55 334 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	112 713 000	
	73	Tilskudd til Redningsselskapet.....	103 612 000	
456		Nød- og beredskapskommunikasjon		
	1	Driftsutgifter	128 755 000	
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett	366 017 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	97 095 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	35 176 000	
460		Spesialenheten for politisaker		
	1	Driftsutgifter	47 451 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	1 183 838 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	4 340 000	
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1	Driftsutgifter	17 179 000	
469		Vergemålsordningen		
	1	Driftsutgifter	252 675 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	150 000 000	
470		Fri rettshjelp		
	1	Driftsutgifter	605 701 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak.....	56 440 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning		
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	109 633 000	
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning <i>overslagsbevilgning</i>	61 433 000	
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	25 713 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Driftsutgifter	72 579 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	300 000 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	139 266 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	19 808 000	
	70	Tilskudd.....	14 142 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	104 851 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 620 000	
Totale utgifter				39 033 433 000

Inntekter

3400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Diverse inntekter	5 483 000	
3410		Domstolene		
	1	Rettsgebyr	257 022 000	
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene.....	23 753 000	
	3	Diverse refusjoner	1 860 000	
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene.....	5 916 000	
3430		Kriminalomsorgen		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	90 231 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	3	Andre inntekter.....	24 994 000	
	4	Tilskudd.....	2 390 000	
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter		
	3	Andre inntekter.....	1 058 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Gebyr – pass og våpen	320 956 000	
	2	Refusjoner mv.	280 624 000	
	3	Salgsinntekter	76 614 000	
	4	Gebyr – vaktelskap.....	1 986 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker.....	282 259 000	
	7	Gebyr – sivile gjøremål.....	1 105 679 000	
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond.....	21 258 000	
3442		Politihøgskolen		
	2	Diverse inntekter	16 643 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter.....	18 507 000	
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	2	Refusjoner.....	20 000 000	
3445		Den høyere påtalemyndighet		
	2	Refusjoner.....	3 000 000	
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Gebyr	150 472 000	
	3	Diverse inntekter	26 750 000	
	6	Refusjoner.....	2 236 000	
3454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Refusjoner.....	26 627 000	
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon		
	1	Abonnementsinntekter.....	347 305 000	
	2	Refusjoner driftsutgifter.....	39 228 000	
	3	Refusjoner spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	97 723 000	
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.....	9 623 000	
3469		Vergemålsordningen		
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 183 000	
3470		Fri rettshjelp		
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 062 000	
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 118 000	
3473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Diverse inntekter	5 000	
3474		Konfliktråd		
	2	Refusjoner.....	701 000	
Totale inntekter				3 274 266 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 1	kap. 3061 post 3
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 postene 2 og 3
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 4
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 432 post 1	kap. 3432 post 3
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3, 4
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2 og 3
kap. 444 post 1	kap. 3444 post 2
kap. 451 post 1	kap. 3451 post 3 og 6
kap. 454 post 1	kap. 3454 post 1
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1
kap. 456 post 1	kap. 3456 post 2
kap. 456 post 22	kap. 3456 post 3
kap. 456 post 45	kap. 3456 post 4
kap. 473 post 1	kap. 3473 post 1
kap. 474 post 1	kap. 3474 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	150 mill. kroner
454		Redningshelikoptertjenesten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en samlet ramme på inntil 10 mill. kroner i 2018 og 2019 på kap. 430 Kriminalomsorgen, post 70 Tilskudd.

V

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i byggeprosjekt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre byggingen av politiets nasjonale beredskapssenter som omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) under kap. 440 Politi- og lensmannsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlike-

hold, *kan overføres*, innenfor en kostnadsramme på 2 620 mill. kroner.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*, kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å anskaffe brukerutstyr til nytt fengsel i Agder. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammer omtalt i Prop. 129 S (2016–2017) på 125 mill. kroner for avdelingen i Froland og 75 mill. kroner for avdelingen i Mandal.

VII

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser ut over gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

VIII

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

IX

Stortingets rettferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag får fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

X

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

XI

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 21 Spesielle driftsutgifter med inntil 50 mill. kroner dersom det oppstår en situasjon med ekstraordinært mange skogbranner, og det i den forbindelse er nødvendig med innsats for slokking og beredskap ut over det som må påregnes i et normalår, uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

B.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen redegjøre for konsekvensene ABE-reformen har hatt og kommer til å få for politi, domstol og kriminalomsorg. Dette må gjøres i dialog med de ansattes organisasjoner.

II

Stortinget ber regjeringen om at det utarbeides en ny NOU for kriminalomsorgen før åpne soningsplasser eventuelt legges ned. Utvalget skal foreslå en konkret og helhetlig plan for videreutvikling av alle sider av kriminalomsorgen og vurdere det fremtidige behovet for ulike former for straffegjennomføring, herunder såkalte åpne og lukkede plasser, friomsorgen og alternative soningsformer som elektronisk kontroll. Kvinner som soner, skal vises særskilt oppmerksomhet i utvalgets arbeid. Utvalget skal også vurdere behovet for å styrke innholdet i soningen for at straffen skal virke, og tiltak som reduserer bruk av isolasjon. NOUen skal utarbeides i et tett samarbeid med de ansattes organisasjoner og aktuelle frivillige organisasjoner knyttet til kriminalomsorgen.

III

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for å utvide tilbudet om overgangsboliger i kriminalomsorgen.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for fengselsenheter som er tilpasset ungdom mellom 18 og 23 år.

V

Stortinget ber regjeringen i større grad legge til rette for at tilskudd til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen gis gjennom avtaler over flere år.

VI

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en følgeevaluering av pilotprosjektet med velferdsobligasjoner og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

VII

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal plan for å etablere regionale øvings- og beredskapssentre for samtrening og kompetansebygging mellom nød- og beredskapsetatene.

VIII

Stortinget ber regjeringen øremerke midlene til Statens Barnehus innenfor Politidirektoratets rammer.

IX

Stortinget ber regjeringen på egnet måte redegjøre for hvilke konsekvenser kuttene i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) fra 2014–2018 har fått og vil få for DSBs arbeid og for beredskapsevnen.

X

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2019 legge fram en plan om hvordan den vil følge opp Konseptutredningen om tilfluktsromsituasjonen fra 2016 og sørge for å oppdatere tilfluktsrommene for sivilbefolkningen i tråd med det nye trusselbildet.

XI

Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny melding til Stortinget for brann- og redningstjenesten innen utgangen av 2019.

XII

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak der finansieringsmodell for nødnett utredes. En slik modell må ivareta og videreutvikle samhandlings- og koordineringsgevinstene som er oppnådd nødetatene i mellom gjennom denne store investeringen. En viktig del av en slik finansieringsmodell vil være en hensiktsmessig fordeling mellom brukerbetaling og bevilgning over statsbudsjettet.

XIII

Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av behovet for en styrking av rammevilkårene for frivillige organisasjoner i redningstjenesten.

XIV

Stortinget ber regjeringen gjenopprette kap. 472 Voldsoffererstatning i forslag til statsbudsjett for 2020.

XV

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer og foreta de nødvendige forskriftsendringer slik at tidspunktet som legges til grunn ved vurdering av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker, går fra å være tidspunktet for den skadevoldende handlingen til tidspunktet for domfellelsen. Ved vurdering av tildeling av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker skal tidspunktet for den siste domfellelsen legges til grunn. Regelverksendringene skal gis tilbakevirkende kraft.

XVI

Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan med konkrete mål for hvordan likestilling i departementet og de underliggende etatene skal realiseres innenfor en bestemt tidsramme.

XVII

Stortinget ber regjeringen om å iverksette klare tiltak for å bedre likestillings- og mangfoldsarbeidet i Justis- og beredskapsdepartementet, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en oversikt over hvilke tiltak som er satt i verk.

XVIII

Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle saker hvor personer er satt under vergemål uten rettslig samtykke etter ikrafttredelsen av ny vergemålslov med forskrifter, for å sikre at disse er behandlet etter lovens klare intensjon om samtykke

Oslo, i justiskomiteen, den 10. desember 2018

Lene Vågslid

leder og ordf. for kap. 400, 475 og 3400

Jan Bøhler

ordf. for kap. 448, 456, 469, 3456 og 3469

Petter Eide

ordf. for kap. 430, 470, 3430 og 3470

Peter Frølich

ordf. for kap. 440 og 3440

Guro Angell Gimse

ordf. for kap. 442, 444, 460, 466, 468, 3442 og 3444

Himanshu Gulati

ordf. for kap. 61 og 453

Geir Inge Lien

ordf. for kap. 445, 446 og 3445

Emilie Enger Mehl

ordf. for kap. 454, 455 og 3454

Frida Melvær

ordf. for kap. 451, 452, 473, 474, 3451, 3473 og 3474

Solveig Horne

ordf. for kap. 410, 414 og 3410

Maria Aasen-Svensrud

ordf. for kap. 45, 432, 467, 471 og 3432

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis-, beredskaps- og innvandringsministeren

Stortingets president
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
17/5600 - MGH

Dato
08.11.2018

Prop. 1 S (2018-2019) – rettelser

Jeg viser til Prop. 1 S (2018-2019) for Justis- og beredskapsdepartementet, og vil gjøre oppmerksom på noen mindre feil i proposisjonen. Jeg presiserer at dette ikke har konsekvenser for forslag til bevilgningsvedtak.

På side 54, under overskriften «*offentleg salærsats for advokatar*», fremgår:
«*Ei tilsvarande prisjustering kvart år vil innebere ein utgiftsauke på rundt rekna 21,5 mill. kroner kvart år.*»

Det riktige er:
«*Ei tilsvarande prisjustering kvart år vil innebere ein utgiftsauke på rundt rekna 31,5 mill. kroner kvart år.*»

På side 91, under overskriften «*Kap. 61 Høyesterett*», fremgår:
«*Det blir foreslått å auke løyvinga med 1,1 mill. kroner i samsvar med lønnsauken for dommarar i Høgsterett for perioden 1. januar 2019 til 31. desember 2019, jf. omtalen i Innst. 400 S (2017–2018).*»

Det riktige er:
«*Det blir foreslått å auke løyvinga med 1,1 mill. kroner som følge av lønnsauken for dommarar i Høgsterett på 1,4 mill. kroner for perioden 1. oktober 2017 til 31. desember 2018, jf. omtalen i Innst. 400 S (2017-2018).*»

På side 91, under overskriften «Kap. 410 Domstolene», fremgår:
«Det blir foreslått å auke løyvinga med 18,8 mill. kroner i samsvar med lønnsauken for dommarar i tingrettane og lagmannsrettane for perioden 1. januar 2019 til 31. desember 2019»

Det riktige er:

«Det blir foreslått å auke løyvinga med 18,8 mill. kroner som følgje av lønnsauken for dommarar i tingrettane og lagmannsrettane på 23,5 mill. kroner med verknad frå 1. oktober 2017.»

Til side 91, under overskriften «Kap. 410 Domstolene», gis følgende tilleggsopplysning:
«Det blir foreslått å auke løyvinga med 3 mill. kroner til vidareføring av prosjektet Digitale domstolar.»

På side 140, under overskriften «Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten», fremgår:

«Som følgje av høgare tal på kvoteflyktningar foreslår regjeringa å løyve 12,9 mill. kroner.»

Det riktige er:

«Som følgje av høgare tal på kvoteflyktningar foreslår regjeringa å auke løyvinga med 8,3 mill. kroner.»

På side 179, under overskriften «Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres», fremgår:

«Løyvinga dekker utgifter til avsluttande aktivitetar og investeringar knytte til utbygginga av trinn 2 av Nødnett. (...) Løyvinga dekker òg meirverdiavgift i samband med overføring av eigarskap for utstyr i Nødnett frå DNK til brukarmiljøa i etatane».

Dette utgår siden tiltakene kun er aktuelle i 2018.

Til side 179, under overskriften «Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres», gis følgende tilleggsopplysning: «Løyvinga dekker vidare forsterka sikring av skjermingsverdige objekt i Nødnett».

Med hilsen

Tor Mikkel Wara

